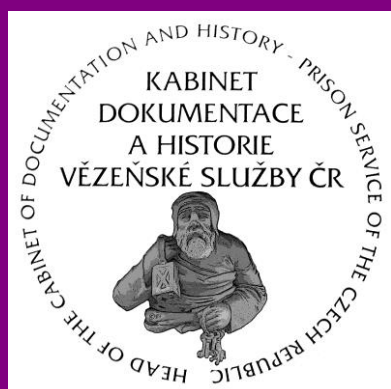
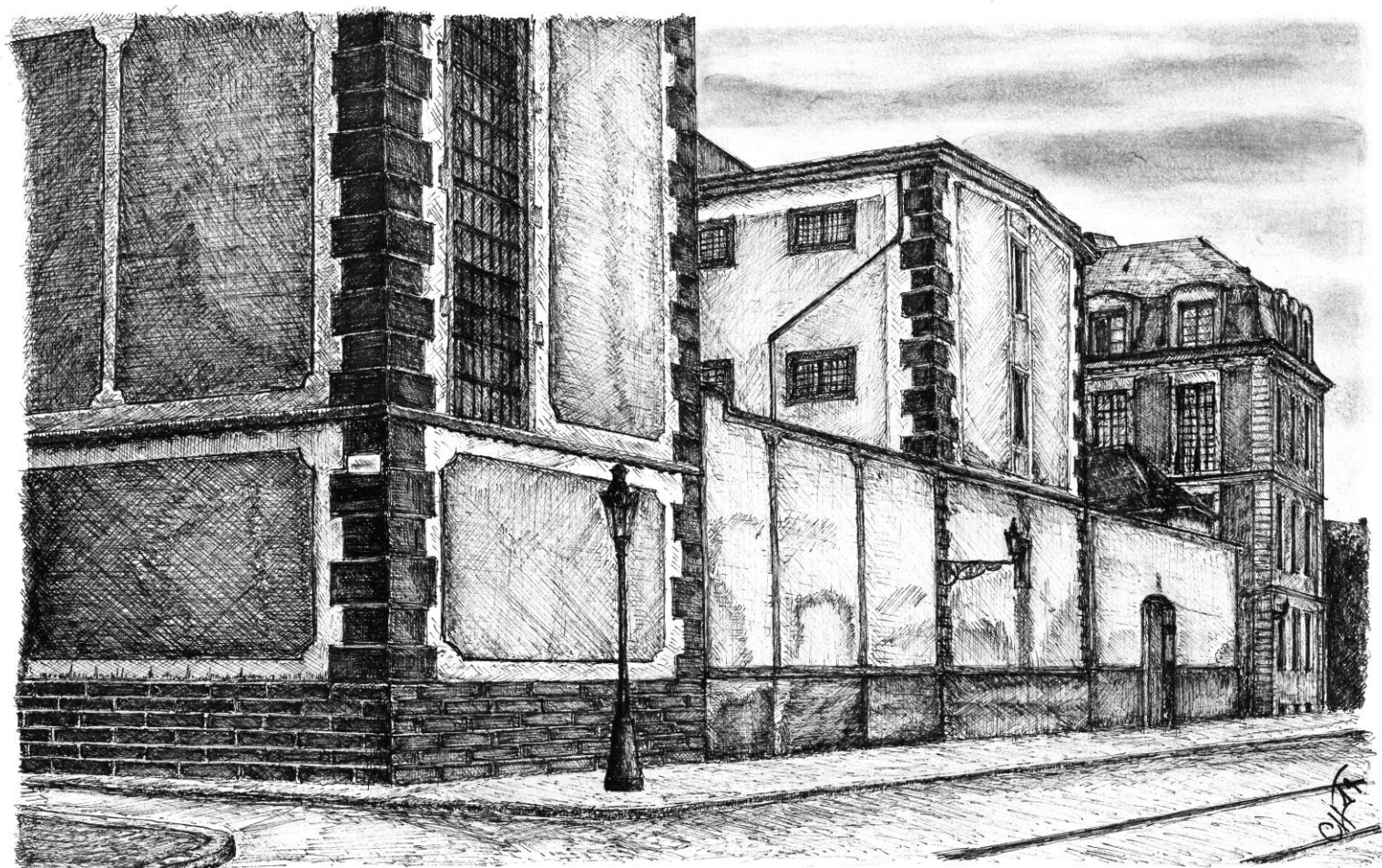

Historická penologie

VYDÁVÁ VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR – AKADEMIE VS ČR

2/2019, ročník XVII

KATOLICKÝ DUCHOVNÍ VE SPÁRECH STÁTNÍ BEZPEČNOSTI

HISTORICKÁ VÝCHODISKA VÝKONU ZABEZPEČOVACÍ DETENCE

BIBLIOGRAFIE VÝZKUMNÉHO ÚSTAVU PENOLOGICKÉHO SNV ČR

VĚZNĚNÍ MLADISTVÝCH V OBDOBÍ LET 1928-1988

Historická penologie – vychází pololetně

Vydává: Akademie Vězeňské služby ČR,
Máchova 200, 471 27 Stráž pod Ralskem

Šéfredaktor: PhDr. Ondřej Hladík

Redakční rada: PhDr. Aleš Kýr, Alena Kafková

Poštovní adresa redakce:
Kabinet dokumentace a historie VS ČR,
Soudní 1a, 140 67 Praha 4

email: ohladik@grvs.justice.cz

Náklad: 150 výtisků

ISSN: 2533-803X (Print), 2533-8048 (Online)

Evidenční číslo: MK ČR E 22732

Tisk: VS Tisk PRAHA-PANKRÁC,
Soudní 988/1, 140 57 Praha 4

Obálka: Věznice ve Štrasburku ve 30. letech
20. století (kresba: O.Hladík)

OBSAH

Katolický duchovní ve spárech Státní bezpečnosti	2
Historická východiska výkonu zabezpečovací detence	12
Bibliografie a přednášková činnost Výzkumného ústavu penologického	17
Věznění mladistvých v letech 1928-1988	49

KATOLICKÝ DUCHOVNÍ VE SPÁRECH STÁTNÍ BEZPEČNOSTI

Ondřej HLADÍK

O tom, že katoličtí kněží patřili v 50. letech 20. století mezi nejperzekuovanější obyvatele Československa nelze pochybovat. Tehdejší režim je řadil mezi své nejnebezpečnější nepřátele, což vedlo k mnoha politickým procesům končícím dlouholetými tresty odnětí svobody či dokonce smrtí.¹ Existují však i oběti, které nezemřely rukou kata, ale v důsledku nelidských podmínek věznění spojených s brutálními výslechy a zanedbáním lékařské péče. Nejznámějším z nich je bezesporu číhošťský farář Josef Toufar, leč nebyl jediný. Jednou z řady obětí komunistického teroru se stal i Bohumír Bunža, více než sedmdesátiletý dómský vikář v Olomouci, vyškovský děkan a strýc známého stejnojmenného lidoveckého politika.

Narodil se 17. března 1877 bzeneckému měšťanovi a zemědělci Josefu Bunžovi a Marii Anně Bunžové, rozené Šebestové.² Měl ještě další dva bratry, Josefa (na počátku 50. let již po smrti) a Františka, který převzal celé hospodářství. Ačkoliv rodina vlastnila necelých pět hektarů polností,³ a tudíž žila ve skromných poměrech, bylo B. Bunžovi umožněno získat velmi dobré vzdělání. Základy vědomostí nabyl na bzenecké obecné škole.⁴ Ve studiu pak pokračoval na gymnáziu v Uherském Hradišti, kde odmaturoval 1. července 1896. Není zřejmé, co jej vedlo k volbě duchovní kariéry, ale záhy nastoupil na bohosloveckou fakultu v Olomouci. Po jejím úspěšném absolvování přijal 5. července 1901 kněžské svěcení od arcibiskupa Theodora Kohna.⁵

Po ukončení studií a vysvěcení byl jmenován kooperátorem v obci Strání ležící v Bílých Karpatech přibližně 20 kilometrů jižně od Uherského Brodu. Na svém prvním působišti ale nesetrvál dlouho a někdy v roce 1902 nebo 1903 ho přeložili jako kaplan do Vyškova.⁶ Po dalších přibližně deseti letech roku 1912 převzal povinnosti dómského vikáře v Olomouci, kde také v letech první světové války zastával úřad polního kuráta. Po jejím skončení se coby farář vrátil zpět do Vyškova, který se stal v příštích desetiletích jeho domovem. Současně stoupal po žebříčku církevní hierarchie. Ještě ve 30. letech jej jmenovali děkanem a zároveň vykonával další správní funkce – přednosta Jednoty katolického duchovenstva arcidiecéze

¹ Popraveni byli tři katoličtí duchovní, a to v souvislosti s případem Babice. Jednalo se o Jana Bulu, Václava Drbolu a Františka Pařila.

² Moravský zemský archiv Brno (MZA Brno), matrika narozených Bzenec 1877-1907, sign. 5152, s. 2, [online], [citováno 19. 10. 2017], www.actapublica.eu

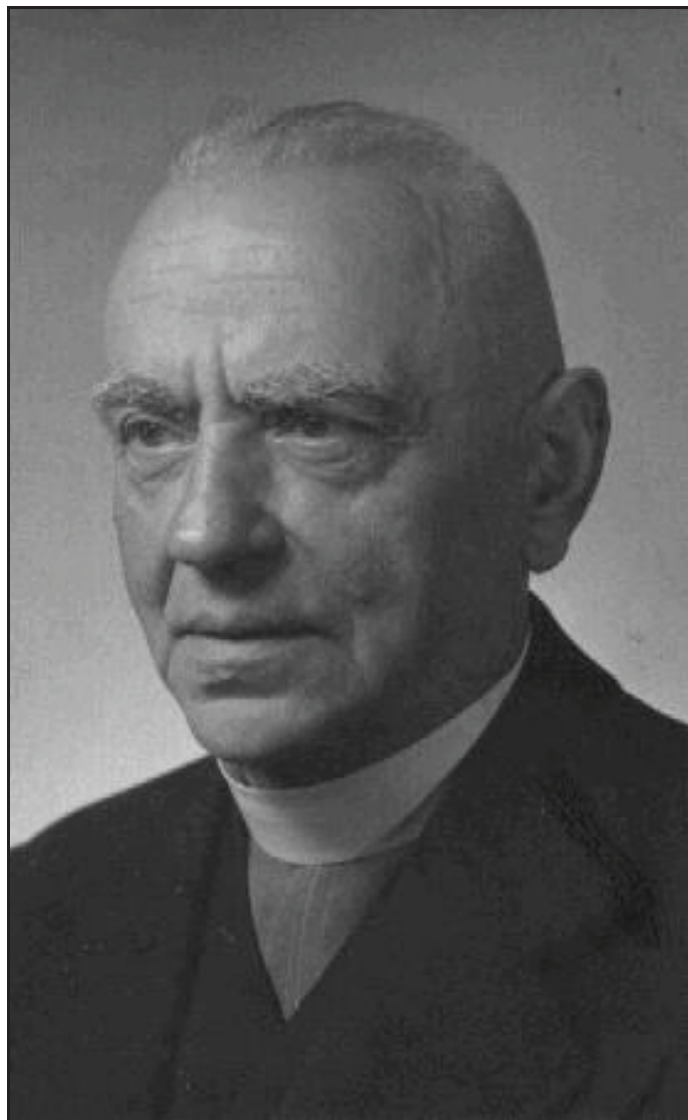
³ Archiválie uvádějí, že měli 25 měřic polností, což je 4, 796 ha. Jedná se o plošnou míru užívanou v Rakousku-Uhersku. 1 měrice = 0, 192 ha.

⁴ Archiv bezpečnostních složek (ABS), f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V 6438 MV, výpověď B. Bunži z 12. 10. 1949.

⁵ Vojtěch VLČEK, *Bohumír Bunža (1877-1950)* [online], [citováno 18. 10. 2016], <http://www.ustrcr.cz/cs/bohumir-bunza>

⁶ Ohledně roku jeho příchodu do Vyškova se dostupné informace rozcházejí. V citovaném výslechovém protokolu uvedl B. Bunža rok 1903, ale krátký biografický text V. Vlčka udává, že k tomu došlo o rok dříve.

olomoucké (dále jen JKD), člen správního sboru Kněžské nemocenské pokladny (dále jen KNP).⁷

Bohumír Bunža (foto: Wikipedie)

V meziválečném období se B. Bunža stal činorodou regionální osobností. Mimo jiné proslul důrazem na péči o sociálně slabé vrstvy obyvatelstva. Založil ve Vyškově Charitu, která měla chudým a opuštěným lidem zajistit potřebnou lékařskou péči. Správu této dobročinné instituce svěřil Kongregaci sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova z Rajhradu. Stejně jako řada dalších duchovních zaměřil svojí pozornost také na vzdělávání mládeže. Podporoval proto První českou měšťanskou a rodinnou školu, jejíž vznik inicioval arcibiskup Antonín Stojan. Z titulu svého úřadu také na jmenovaném ústavu vyučoval náboženství.

Mimo dobročinnosti a vzdělávání se profiloval i v oblasti kulturního života. Nejen, že byl členem vyškovského muzejního spolku, ale zároveň se zařadil mezi

⁷ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V 6438 MV, výpověď B. Bunži z 12. 10. 1949.

regionální historiky. Ve středu jeho zájmu stála místní řemesla, včetně habánů proslulých výrobou keramiky a studoval sektu Habrovanských (lulečských) bratří.⁸ K uvedeným tématům také publikoval, především kratší studie.⁹ Nevyhýbal se ale ani veřejnému životu a jako zástupce Československé strany lidové převzal úřad náměstka vyškovského starosty, který vykonával dlouhých čtrnáct let. Avšak po okupaci země rezignoval na členství v politických stranách, což nezměnil ani později.¹⁰

Farní kostel Nanebevzetí Panny Marie ve Vyškově v roce 1965 (foto: Wikipedie)

Přesto však během druhé světové války neváhal projevit své postoje. Kupříkladu odmítal sloužit bohoslužby v němčině, což zdůvodňoval prohlášením, že: „*Mše svatá je latinská a je stejná pro všechny.*“ Jak již bylo řečeno, po osvobození se již nevrátil do řad lidové strany a veškeré síly zaměřil především na opravy děkanského kostela silně poškozeného při ostřelování města Rudou armádou.

⁸ Sekta založená Janem Dubčanským ze Zdenína. Teologický základ sektě dal Matěj Poustevník roku 1520. Její členové uznávali dvojí svátost: křest a večeři Páně, a to jako pouhá znamení. Zamítali všechny církevní obřady i církevní úřad. Zapovídali přísahy, vojenskou službu i světské úřady. Sekta zanikla roku 1546.

⁹ V. VLČEK, citovaná práce.

¹⁰ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V 6438 MV, výpověď B. Bunži z 12. 10. 1949.

V letech 1945 až 1948 se mu dostalo uznání za dosavadní obětavý život, když byl jmenován arciknězem prostějovským a čestným kanovníkem kroměřížským.¹¹

Po únoru 1948 začal být B. Bunža jako významný katolický duchovní s vazbami na lidovecké politiky, k nimž patřil i zmiňovaný stejnojmenný synovec, který záhy po převzetí moci komunisty emigroval, či ministr Jan Šrámek, trnem v oku představitelům nové vládnoucí garnitury. Záminkou k jeho perzekuci se stalo vyšetřování případu nazvaného Alois Čáp a spol., jenž souvisel s majetkovými záležitostmi KNP,¹² přesněji machinacemi zaměřenými proti lidově demokratickému zřízení, jak tvrdila StB.

V čem tedy spočívala podstata oficiálních obvinění? Zmocněnec KNP páter Alois Čáp se měl při svých cestách do Prahy v předstihu dozvědět o jednáních k přijetí nového zákona o národním pojištění. Součástí těchto kroků bylo i zřízení jednotné Ústřední národní pojišťovny, na níž přejde majetek všech dosavadních nemocenských pokladem.¹³ S úmyslem uchovat prostředky KNP církvi začal chystat podvod spočívající v založení Mimořádného podpůrného fondu (dále jen MPF), do nějž budou veškeré finance převedeny. Tento plán údajně zhatilo zjištění, že chystané změny se dotknou i účelových fondů.

Vznikl proto náhradní návrh, jak zamezit odevzdání částky ve výši čtyři miliony korun. Vila „Vlasta“ v Teplicích nad Bečvou, která náležela do majetku KNP, měla být formálně prodána JKD. K úhradě stanovené ceny plánovali využít právě prostředků podpůrného fondu tak, že by je KNP nejprve „na oko“ rozdělila mezi potřebné kněze a správám diecézí. Takto „obdarování“ by ale veškeré peníze obratem převedli na konto JKD, jež s nimi posléze zaplatila ujednanou sumu. Samozřejmě, že takto rozsáhlý plán nemohl A. Čáp zrealizovat sám, takže se spolčil s dalšími vysokými představiteli olomoucké arcidiecéze, mezi něž patřil i B. Bunža, a s JUDr. Josefem Schrutzem, odborovým radou ministerstva práce a sociálních věcí.¹⁴

Tolik tedy písemnosti tehdejší československé justice. Už na první pohled je patrné, že se jedná o poměrně komplikovaný konstrukt, který sám o sobě vyvolává pochybnosti. K osvětlení toho, co se skutečně odehrálo, a do čeho byl B. Bunža vyšetřovateli StB zatažen, je nutné popsat alespoň v základu činnost KNP v posledním roce své existence. Samozřejmě se zaměřením na skutečnosti vyplývající z citovaného trestního oznámení.

Nejprve několik informací k existenci MFP v Přerově, jehož založení mělo údajně sloužit k finančním machinacím. Dokumenty mapující činnost nemocenské pokladny jasně dokládají, že vznesená obvinění byla konstruktem deformujícím realitu podle potřeb StB. První myšlenky na zřízení fondu se objevily na schůzi správního sboru KNP 22. října 1946. Jako inspirace sloužil A. Čápo a jeho kolegům Léčebný fond veřejných zaměstnanců, podle jehož vzoru začali připravovat stanovy

¹¹ V. VLČEK, citovaná práce.

¹² Tamtéž.

¹³ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V 6438 MV, výpověď B. Bunži z 12. 10. 1949.

¹⁴ Tamtéž, trestní oznámení podané Státní prokuraturou v Praze dne 8. 9. 1950.

obdobné instituce v rámci katolické církve. Po řadě jednání došlo 21. února 1947 ministerstvem ochrany práce a sociální péče ke schválení jeho stanov a základních směrnic. Náplň činnosti spočívala v podpoře pojištěnců, rozšíření fakultativních dávek, předběžných odborných vyšetřeních, rekonvalescenci, ulehčení sociálně slabým či přestárlým a v poskytování příspěvků na kněžská zařízení sloužící zdravotním účelům.¹⁵ Už z toho je patrné, jak moc vyšetřovatelé překrucovali fakta.

Vila Vlasta v Teplicích nad Bečvou (foto: KDH)

Shodně postupovali i v ohledu konání zmocněnce A. Čápa při jeho snahách o záchranu KNP jako celku. Už koncem roku 1945 se objevily zprávy o zřízení ústředního vedení nemocenského pojištění. To vyvolalo v církevních kruzích oprávněné obavy, protože kněžské pojišťovnictví vykazovalo řadu odlišností, které vyplývaly mimo jiné z toho, že velkou část jejich příjmů tvořily různé dary a dobrovolné příspěvky. Vedení KNP proto odesílalo řadu dopisů na ministerstvo práce a sociálních věcí, v nichž se snažilo získat podporu pro zachování alespoň částečné autonomie. Páter Čáp proto opakovaně navštěvoval pražské centrální úřady a současně do svých aktivit zapojil olomouckého světícího biskupa, později kapitulního a generálního vikáře Stanislava Zelu, který byl jeho spolužákem (odsouzen v soudním procesu S. Zela a spol., konaném ve dnech 27. listopadu až 2. prosince 1950 u Státního soudu v Praze, k 25 letům odnětí svobody).¹⁶

¹⁵ Petr HLAVAČKA, *Kněžská nemocenská pokladna v Československu (1924-1948) a její hlavní protagonisté*, rigorózní práce obhájená na Historickém ústavu Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně v roce 2013, s. 89.

¹⁶ Tamtéž s. 88.

Postupem času se však udržení pozic KNP stávalo čím dál víc nereálné, což ohrožovalo nadstandardní léčebnou péči poskytovanou duchovním, k níž patřily i preventivní ozdravné pobyty a rekonvalescence. Zrodil se proto plán odprodat JKD jeden z lázeňských domů, spadajících do majetku pokladny. Zájmové sdružení kněží se jevilo jako nejpříhodnější pro jeho převzetí, protože šlo o prestižní katolickou organizaci zabývající se nejen církevně náboženskými záležitostmi, ale i podporou sociálního zabezpečení, pročež převládalo přesvědčení, že bude moci pokračovat také v provozování rehabilitačního pobytového zařízení pro duchovní.

Na jednáních směřujících k uzavření dohody o uvedené obchodní transakci samozřejmě nemohl jako přednosta JKD chybět ani B. Bunža. K jejímu uskutečnění, na němž participovalo šest diecézí (olomoucká, brněnská, pražská, královehradecká, českobudějovická a litoměřická) došlo podpisem tržní smlouvy 3. dubna 1947.¹⁷ Popsané kroky se nakonec ukázaly jako předvídatelné, protože KNP byla definitivně zrušena k 1. červenci 1948 paragrafem 247 zákona č. 99/1948 Sb. o národním pojištění, který vešel v platnost 15. dubna 1948.¹⁸ Veškerý její majetek přešel na základě citovaného normativu na Ústřední národní pojišťovnu, jež ale nebyla schopná zajistit uvedený vysoký léčebný standard.

Jak je patrné konání zástupců KNP i JKD nesměřovalo k úmyslnému ochuzení nově vzniklé Ústřední národní pojišťovny, či snad přímo k poškození lidově-demokratického režimu. Jejich hlavním cílem bylo zachování instituce, která už od 20. let 20. století poskytovala léčebnou a sociální péči katolickým kněžím z celého Československa. Nechvalně proslulému prokurátorovi Čížkovi ale posloužilo jako záminka k přípravě politického procesu, který měl zúčtovat se špičkami církevní hierarchie olomoucké arcidiecéze, mezi něž patřil i B. Bunža.

Zatýkání začalo 1. října 1949, kdy se jako první ve vyšetřovací cele ocitl A. Čáp. Na B. Bunžu přišla řada 11. října během zasedání Jednoty katolického duchovenstva v Kroměříži.¹⁹ Vzápětí ho převezli na Krajské velitelství StB v Olomouci a hned následující den začal přiznávat podíl na nezákonných finančních machinacích s cílem poškodit Ústřední národní pojišťovnu.²⁰ Zároveň je z výpovědi patrné, že hlavní osobou celé kauzy se měl stát A. Čáp.

Jak dlouho zůstal B. Bunža v Olomouci, není zcela jasné. Vyšetřovací spis obsahuje dva výsledkové protokoly sepsané na místním KV StB a oba jsou z října 1949 (12. 10 a 24. 10). Třetí a poslední je datován k 22. únoru 1950, ale ten je již z Prahy. Tudíž někdy mezi těmito daty došlo k jeho eskortě do hlavního města. Leč ani místo jeho věznění v té době není možné přesně určit.²¹ Osobní vězeňský spis byl totiž na Pankráci zaveden až 31. srpna 1950.²² Mezi tím jej však mohli zadržovat i jinde, jak naznačují vzpomínky A. Čápa. Toho 15. listopadu 1949 převezli

¹⁷ Tamtéž, s. 91-93.

¹⁸ Tamtéž, s. 88.

¹⁹ V. VLČEK, citovaná práce.

²⁰ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V 6438 MV, výpověď B. Bunži z 12. 10. 1949.

²¹ Tamtéž, výsledkové protokoly B. Bunži z 12. 10. a 24. 10. 1949, 22. 2. 1950.

²² NA Praha, f. S SNV, osobní vězeňský spis B. Bunži.

na Pankrác, ale v únoru 1950 jej převzali vyšetřovatelé ve Valdicích. Někdy mezi tím „navštívil“ také Ruzyni. Počátkem srpna se pak vrátil po nelidských výsledcích na Pankrác, ale tentokrát do vězeňské nemocnice.²³ Nelze proto podobné přemísťování vyloučit ani u B. Bunži.

Dodán dne 31.8.1950 ve 17. hodin minut poledne	
Společníci	
Číslo kobky 3936/50.	pro SS
Číslo trest. protokolu	Or ze dne
Svazek	T ze dne
zařízení	
Na přík. prokur. Dra Čížka	
Na přík. prokur. Dra Čížka	
OSOBNÍ LISTINA	
Výměr trestu	
Vyř. vazba	1. od 195 hodin do 195 hodin
	2. od 195 hodin do 195 hodin
	3. od 195 hodin do 195 hodin
Trest	počátek
	končí 17-10. 1950
Vyšetřovane	Bunža
Trestanec	Bobunzil
Narozen	kdy 15.3.1877
	kde Bzenec
	okres Uherský Ostroh
Příslušný	obec Vyškov
	okres "
Rodiče	otec Josef zemř. povolání rolník
	matka Marie roz. Koutná
Stav rodinný	svobodný počet dětí
Manžel(ka)	roz.
Náboženství	řím.kat.
Povolání	děkan
Řeč	česká, německá národnost česká
Poslední bydliště	Vyškov- farní úřad
Ulice	číslo
Školní vzdělání:	5 tříd. obec, 8 tř. reál. gym. 5 r. bohosl. fakul.
Vojenská služba, hodnost	vojín v rakouské armádě
Disc. třída	I. II. III.
Nárok na podm. propuštění	
Popis osoby:	
výška 175 cm, váha 78 kg	
postava střední	
vlasy šedivé-málo	
oči šedé	
obočí světlé	
vousy holen	
nos rovný	
ústá souměrná	
zuby žádné	
brada kulatá	
čelo vyšší	
obličej podlouhlý	
plet sivá	
Zvláštní znamení: levostranná kýla tříselná	

Osobní vězeňský spis B. Bunži (foto: NA Praha, f. S SNV)

²³ P. HLAVÁČKA, citovaná práce, s. 102, 104.

To, jak bylo se zatčenými duchovními zacházeno, opět přibližují soukromé zápisky A. Čápa. Dokazují, čím během téměř ročního pobytu ve vazbě musel projít B. Bunža i pečlivou přípravu chystané kauzy. Od samého počátku vyšetřování existoval zřejmý scénář, co bude v protokolech uvedeno s tím, že vyslýchané nutili k jejich podpisu, ke zlomení odporu pak příslušníci StB pravidelně využívali naprosto nelidských prostředků. A. Čáp se tak mimo jiné ve Valdicích dozvěděl, že se musí přiznat „... nebo shnije pod zemí, zešílí nebo se pověsí.“²⁴ Také každodenní změna obsahu protokolů, podle momentální potřeby vyslýchajících se stala samozřejmostí, což vysvětluje i jejich nízký počet uložený ve vyšetřovacím spisu.

Ani v době, kdy neprobíhaly výslechy, neměli zatčení duchovní olomoucké arcidiecéze příliš možností, jak nabrat tolik potřebné síly nebo se alespoň trochu vzpamatovat: „Noc netrávil v cele, ale v kobce pod zemí, kde mrzlo a se stěn teklo. Dřevěná pryčna a studená rezavá kamna, byl celý inventář. Každou půl hodinu se musel hlásit dozorcí. Tu noc nespál a chodil po kobce, bál se, že zmrzne. Později se dozvěděl, že se jedná o kobku v Kartouzích.“²⁵ Byly na ně očividně využity tehdy velmi rozšířené metody vyšetřování včetně brutálního násilí. Nelze se proto divit, že dvaasedmdesátiletý B. Bunža se na podzim 1950 dostal v zoufalém zdravotním stavu do pankrácké vězeňské nemocnice, kde také 17. října v 13:50 zemřel.²⁶

V případě B. Bunži byla po jeho úmrtí provedena pitva a dochovaný protokol dokládá, že ho při výsleších opravdu surově bili, a také to, jak moc musel v posledních dnech svého života trpět. Soudní lékař popsal ohraničenou dutinu v mozku vyplněnou hustou žlutavou tekutinou, pravděpodobně vzniklou jako následek úrazu staršího data (přibližně jeden až dva týdny). Zároveň je zmiňována zarezavělá omozečnice s oploštělými závitů – lze uvažovat o velkém výronu krve, který se ale zahojil a vstřebal (tzv. hemosideróza). Měl také zápal plic a nezahojenou zlomeninu posledního krčního obratle s velkým výronem krve v okolí, což ovšem nebylo příčinou smrti, jelikož nedošlo k poškození míchy. Jako hlavní důvod je uváděno krvácení do mozku, otok plic v důsledku neléčeného zápalu plic a zástava srdce. Celkově je zřejmé, že jeho organizmus nemohl vydržet velké fyzické útrapy, jimiž prošel.²⁷ Pohřben byl do společného šachtového hrobu na dáblickém hřbitově.²⁸

Soudního procesu před Státním soudem ve dnech 16. až 18. ledna 1951 v Praze se B. Bunža nedožil. Zbylých deset aktérů případu Alois Čáp a spol. bylo odsouzeno k trestům v délce tři až deset let odnětí svobody.²⁹ Zesnulý kněz by s ohledem na vysoké postavení v rámci olomoucké arcidiecéze zajisté odešel s rozsudkem, který by se blížil horní hranici uvedeného časového rozpětí.

²⁴ Tamtéž, s. 103.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ NA Praha, f. S SNV, osobní vězeňský spis B. Bunži, léčebný a ohledací list.

²⁷ Za podrobnou analýzu pitevního protokolu děkuji MUDr. Lucii Himmllové, CSc.

²⁸ Úřad městské části Praha 4, oddělení matrik, knihy úmrtí, sv. 2, roč. 1950, s. 42, poř. č. 1023.

²⁹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V 6438 MV, rozsudek z 18. 1. 1951.

Tečnit do ord. spou.

ÚSTAV PRO SOUDNÍ LÉKAŘSTVÍ UNIVERSITY KARLOVY V PRAZE
 Přednosta: PROF. DR. FRANTIŠEK HÁJEK

VĚSTELSTVÍ ODDÍLU SVS P
KRÁJSKÁ SOUDNÍ VĚZNICE

Podáno dne 27. X. 1950
 Čís. jedn.

P. T.
 Všeňská nemocnice,
 k rukám p. Dr. Grünwalda,
 Praha-Pankrác.

Právky Prof. Dr. Hájek
 Písa naližena

OPIS

Datum 19. X. 1950
 Č. P. 1230

PROTOKOL PITEVNÍ.

Jméno Bohumil Bunža

Diagnóza Abscess mozku a plic. Arteriosklerosa. Zlomení páteře krční.

I. Prohlídka zevní

1. Mrtvola muže asi 70 let starého, 168 cm dlouhá, kostry středně silné, svalstva atrofického, výživy podprůměrné, stuhlost mrtvolná zachovalá, skvrny mrtvolné bílé, fialové na zádech málo znatelné.
2. Čelisti souměrné, vyhublé, spojivky bílé, rohovky zakaleny, zornice okrouhlé, dutiny oční bez výtoků.
3. Krk štíhlý, dlouhý, hrudník soudkovitý, souměrný, břicho vpadlé, pytlík bez výtoků.
4. Na pravém stehně a v pravé jamce loketní vpichy po injekcích, na dolních končetinách husí kůže.

II Prohlídka vnitřní

A. Otevření dutiny lební.

5. Měkké pokrývky lební bílé, vlhké, klanba lební souměrná, kompaktní neporušená, 18-16-6.5 cm, podleba lne ke kostem, oměšnice jemné, nad pravým lalokem temenním, částečně šelním a spánkovým, zarezavělé, zářivý a rýhy zde oploštělé.
6. Mozek 1550 g, kora šedobílá, bílá látka krevnatá, komory šla šně rozšířeny zejména vpravo, povlak jich jemný, centrální ganglia a š na xx smáknutí velikosti hrachu v předních částech vpravo base směn, mozeček a prodloužená mícha neporušeny. Tkán mozková v krajině centrálního gyru vpravo je rozrušena smělým, nepřesně chráněným ložiskem, vyplněným hustým smetanovým slutým obsahem, velikosti vlašského ořechu.
7. Čevy spodinové značně stlaštělé, spodina b bni neporušena, ve splavech

Pitevní protokol B. Bunži (foto: NA Praha, f. S SNV)

Prameny a literatura

Národní archiv Praha:

- f. S SNV, osobní vězeňský spis B. Bunži.

Archiv bezpečnostních složek:

- Vyšetřovací spisy, arch. č. V 6438 MV.

Úřad městské části Praha 4, oddělení matrik:

- knihy úmrtí, sv. 2, roč. 1950, s. 42, poř. č. 1023.

Petr HLAVAČKA, *Kněžská nemocenská pokladna v Československu (1924-1948) a její hlavní protagonisté*, rigorózní práce obhájená na Historickém ústavu Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně v roce 2013

Vojtěch VLČEK, Bohumír Bunža (1877-1950) [online], [citováno 18. 10. 2016], <http://www.ustrcr.cz/cs/bohumir-bunza>

MZA Brno, matrika narozených Bzenec 1877-1907, sign. 5152, strana 2, [online], [citováno 19. 10. 2017], www.actapublica.eu

HISTORICKÁ VÝCHODISKA VÝKONU ZABEZPEČOVACÍ DETENCE

Aleš KÝR

Úvahám o zřízení výkonu zabezpečovací detence předcházela v 70. a 80. letech minulého století činnost specializovaných oddělení s léčebně výchovným režimem pro určité skupiny odsouzených. Jednalo se o alkoholiky, pro které byla zřízena Střediska protialkoholní ochranné léčby v 7 nápravně výchovných ústavech (NVÚ) - Mladá Boleslav, Plzeň, Praha-Pankrác, Opava, Heřmanice, Valdice a Rýnovice.³⁰ Dále o odsouzené s psychopatickými poruchami ve větší míře, kteří byli umisťováni na specializovaná oddělení pro muže v NVÚ Plzeň a pro ženy v NVÚ Opava. V 80. letech bylo připravováno specializované zacházení s odsouzenými závislými na toxických látkách. Příslušné oddělení mělo být zřízeno v NVÚ Minkovice, kde působil psycholog PhDr. Jan Sochůrek, který úzce spolupracoval s libereckým psychiatrem MUDr. Jiřím Drtilem, externím pracovníkem Výzkumného ústavu penologického SNV ČSR. Určitým specializovaným zařízením bylo i vězeňské oddělení, takzvaný „zločínák“ v psychiatrické léčebně v Praze Bohnicích v pavilonu č. 17, které bylo zřízeno již v první polovině 20. století. Toto oddělení bylo organizačně začleněno pod pankráckou věznici k umisťování obviněných ke zkoumání duševního stavu pro trestní řízení a ke zklidňování odsouzených s psychopatickými poruchami.

V souvislosti s novou koncepcí českého vězeňství na počátku 90. let zanikla uvedená specializovaná oddělení včetně oddělení psychiatrické léčebny v Bohnicích, k jehož zrušení přispěl i tehdejší politický tlak z důvodu využívání tohoto oddělení StB zejména v 50. letech. Podnětem k obnově specializovaných oddělení byla opatření na základě Zprávy vlády ČR pro ČNR o stavu vězeňství a postpenitenciární péči v ČR z roku 1991. Ve Zprávě bylo zejména konstatováno, že *„Současná skladba odsouzených signalizuje relevantní změnu vzrůstem podílu osob s psychopatickou strukturou osobnosti, zvyšujícím se počtem osob závislých na toxických látkách a nárůstem podílu sexuálních deviantů“*. Dále bylo uváděno že *„...mezi psychopaty je značné procento toxikomanů“*³¹

V rámci přípravy věcného záměru nového zákona o výkonu trestu odnětí svobody řešil Zdravotnický odbor Generálního ředitelství VS ČR systém ochranných léčeb ve výkonu trestu, zahrnující léčbu psychiatrickou, sexuologickou, protitoxikomanskou a protialkoholní. V té době již na Slovensku byla prováděna protialkoholní léčba ve věznicích Ilava a Leopoldov a ve věznici Trenčín, která byla též zdravotnickým zařízením, i ochranná léčba psychiatrická a protitoxikomanská. V České republice byla obnova ochranných léčeb komplikována nárůstem vězňů a tím omezenou kapacitou věznic a nedostatkem odborných pracovníků k zajištění výkonu ochranné léčby. Pouze v roce 1986 se ve věznici Rýnovice uskutečnil experiment s osobami závislými na toxických látkách a ve věznici Říčany iniciativou

³⁰ L. ONDRÁČEK, *Ve jménu zdraví*, in: časopis Zpravodaj SNV ČSR, č. 1/1988, s. 12-13.

³¹ KDH, Zpráva vlády ČR pro ČNR o stavu vězeňství a postpenitenciární péči v ČR, 1991, s. 9.

lékaře MUDr. Havláška a psychologa PhDr. Hájka došlo k ambulantnímu léčení dvou sexuálních deviantů.³²

Věznice Göllersdorf v Rakousku (foto: KDH)

V rámci navazování zahraničních kontaktů k výměně poznatků a zkušeností ve vězeňství zaujal naše lékaře a psychology systém ochranné léčby v Německu a Rakousku. Podle příslušného zákona z roku 1984 byla v Německu prováděna ochranná léčba v psychiatrických léčebnách a odvykacích ústavech. Odsouzení nejprve nastoupili na roční terapii a poté vykonávali trest odnětí svobody, ukončeného podmíněným propuštěním. Pak se vrátili na kliniku ke tříleté terapii.³³ V rakouském Göllersdorfu, nedaleko Vídně, byl provozován detenční ústav k výkonu ochranné léčby jednak pachatelů trestné činnosti, kteří z důvodu nepřítomnosti nebyli odsouzeni k výkonu trestu (psychotici, schizofrenici, oligofrenici), ale k ochrannému léčení. Dále zde byli umístěni odsouzení k výkonu trestu s vážnými poruchami chování. Není bez zajímavosti, že detenční ústav byl v působnosti ministerstva spravedlnosti, avšak byl v něm uplatňován zdravotnický režim. Na 100 až 120 pacientů bylo 120 zaměstnanců (65 strážných, 25 ošetřovatelů, 11 lékařů, 10 specialistů – psychologové, sociální pracovníci, terapeuti a 8 kancelářských sil).³⁴

V roce 1997 byl zprovozněn v Heřmanově Huti objekt pro výkon trestu při věznici Plzeň, kde byla umístěna skupina odsouzených toxikomanů, vyžadujících

³² České vězeňství č. 6/1995, s. 31-36.

³³ Tamtéž, s. 16-17.

³⁴ Tamtéž, s. 36.

speciální metody zacházení. Avšak kvůli jejich zařazení soudem do režimu ostrahy nemohli být umístěni v Heřmanově Huti. Proto zde byli umístěni k výkonu trestu prvotrestaní pachatelé a pachatelé nedbalostních trestných činů.³⁵

Fara v Heřmanově Huti, v letech 1996 až 2007 odloučené pracoviště Věznice Plzeň (foto: KDH)

V roce 1998 se v Kroměříži uskutečnil mezinárodní seminář, který se zabýval zacházením se specifickými skupinami odsouzených. Předmětem jednání byla zejména problematika psychopatů a sexuálních deviantů ve výkonu trestu odnětí svobody. Ředitel věznice Mírov PhDr. M. Kohoutek informoval o diagnostické, psychologické a resocializační péči poskytované odsouzeným s poruchami chování, kteří vykonávali trest v režimu zvýšené ostrahy. Ředitel věznice Kuřim PhDr. J. Mezník hovořil o prvních zkušenostech na nově zřízeném oddělení pro sexuální delikventy s kapacitou pro třicet odsouzených. Pro srovnání byla v té době soudem nařízena ochranná sexuologická léčba u 130 odsouzených. Metodika speciálního zacházení byla založena na spojení vězeňského systému s komunitním léčebně výchovným systémem za využití individuální i skupinové terapie. Tato činnost byla prováděna v úzké spolupráci s brněnskými psychiatry a sexuology (MUDr. Hajnová, PhDr. Bártová).

Na základě zkušeností ze specializovaného zacházení s toxikomany v NVÚ Plzeň, sexuálními delikventy v NVÚ Kuřim a odsouzenými psychopaty v NVÚ Mírov se ukázalo, že nemalá část odsouzených léčbu odmítá nebo v jejím průběhu vzdoruje. Z tohoto důvodu se odborní zdravotníci a vězeňští pracovníci začali zabývat myšlenkou na zřízení detenčního ústavu. V roce 2000 se na Generálním

³⁵ České vězeňství č. 1/1997, s. 23.

ředitelství VS uskutečnilo meziresortní jednání, kterého se zúčastnili: Mgr. Z. Kovařík z ministerstva spravedlnosti, JUDr. M. Bartošová z ministerstva zdravotnictví, Mgr. J. Gjuričová z ministerstva vnitra, MUDr. S. Brichcín z psychiatrické léčebny Praha Bohnice, MUDr. R. Hajnová z psychiatrické léčebny Brno Černovice, soudní znalec MUDr. J. Hubert a další odborníci. Za Generální ředitelství VS ČR se zúčastnil MUDr. A. Vobora a JUDr. J. Voňková. Na tomto jednání bylo řešeno zřízení detenčního ústavu jako součásti trestní justice. Zdravotní odborníci podporovali zřízení detenčního ústavu v působnosti VS ČR s důrazem na bezpečnostní riziko při dosavadním umisťování agresivních psychopatů v psychiatrických léčebnách. Diskutovanými otázkami byla i kritéria zařazování osob neodsouzených k výkonu trestu a odsouzených k výkonu trestu na základě rozhodnutí soudu, ochrana lidských práv umístěných osob, potřebná legislativa a opravné prostředky.

Vazební věznice a Ústav pro výkon zabezpečovací detence Brno Bohunice (foto: KDH)

Dne 1. ledna 2009 se návrh na zřízení detenčního ústavu stal skutečností na základě zákona č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence. Ústav pro výkon zabezpečovací detence byl dislokován ve Vazební věznici Brno a později ve Věznici Opava. Podle slov MUDr. P. Stožického, primáře psychiatrického pavilonu vězeňské nemocnice v Brně se provádění zabezpečovací detence v ČR přibližuje holandskému modelu s motivací k postupu v léčbě při zajištění maximální bezpečnosti jak personálu, tak společnosti, zatímco v Rakousku je kladen důraz na léčbu a terapii a v Německu především na bezpečnost.³⁶

³⁶ České vězeňství č. 1/2009, s. 16-17.

Prameny a literatura

Kabinet dokumentace a historie:

- Zpráva vlády ČR pro ČNR o stavu vězeňství a postpenitenciární péči v ČR.

L. ONDRÁČEK, *Ve jménu zdraví*, in: časopis Zpravodaj SNV ČSR, č. 1/1988.
České vězeňství, č. 6/1995, č. 1/2007, č. 1/2009.

BIBLIOGRAFIE A PŘEDNÁŠKOVÁ ČINNOST VÝZKUMNÉHO ÚSTAVU PENOLOGICKÉHO SNV ČSR

Ondřej HLADÍK

Bibliografie představují velmi svébytný a vlastně i poměrně nevďěčný směr publikační činnosti. Jejich sestavování je časově náročná činnost a zároveň je její výsledek určen jen velmi vymezenému okruhu čtenářů, či spíše badatelů, zabývajících se problematikou, na niž je konkrétní bibliografie zaměřena.

Šíře záběru bibliografie je jasně vymezena právě tím, jakým tématem se zabývá. Existují proto díla velmi rozsáhlá, s nadsázkou by bylo možné říci přímo celoživotní, stejně jako menší, zaměřená například na vědeckou činnost jednoho autora, tematický okruh bádání, přehled studií publikovaných v konkrétním časopisu, či přehled výstupů výzkumného pracoviště. Mezi nejrozsáhlejší bezpochyby patří Bibliografie dějin Českých zemí, kterou dlouhodobě zpracovává Historický ústav Akademie věd ČR. Její užitná hodnota je navíc zvýšena i tím, že je veřejně dostupná na internetu.³⁷ Je zřejmé, že takto rozsáhlý počín by jen těžko mohl zvládat jeden člověk a proto se na něm podílí celé oddělení jmenovaného ústavu.

Bibliografie, která vychází v tomto čísle Historické penologie, spadá do druhé skupiny děl méně rozsáhlých. Zaměřuje se na publikační činnost Výzkumného ústavu penologické SNV ČSR po celou dobu jeho existence. Je navíc doplněna přehledem přednáškové činnosti pracovníků ústavu. V tomto případě se však jedná o upravenou reedici textu, který vyšel v časopisu České vězeňství roku 1999.³⁸ Rozdíl je především v zaměření textu, jelikož původní vydání lze chápat spíše jako bibliografii odborných periodik Sboru nápravné výchovy,³⁹ jelikož obsahovala i řadu prací, jež nevyšly z pera zaměstnanců Výzkumného ústavu penologického. Předkládaný počín je naopak zaměřen výhradně na ně a jejich pravidelné externí spolupracovníky podílející se na výzkumných záměrech.

Primárně jej lze chápat jako součást snahy Kabinetu dokumentace a historie VS ČR postupně zmapovat historii československého vězeňství v 70. a 80. letech 20. století, která zatím přinesla několik spíše dílčích studií publikovaných v Historické penologii. Druhým důvodem se stal i narůstající zájem odborné veřejnosti o vězeňství v letech normalizace, které bývá mnohdy stále ještě chápáno podobně jako československé vězeňství v 50. letech. Už jen studium výzkumných projektů, publikační činnosti i uskutečněných přednášek ukazuje, že i v rámci jasně daných a nepřehlédnutelných ideologických mantinelů se dařilo do výkonu trestu vnášet poznatky souznějící i se soudobými vězeňskými pravidly a potřebami. Není však účelem pouštět se do hodnocení toho, jak byly moderní poznatky reálně reflektovány, to ostatně bibliografii ani nepřísluší.

³⁷ Bibliografie dějin Českých zemí [online], [citováno 26. 11. 2019], <https://biblio.hiu.cas.cz>

³⁸ České vězeňství, č. 2-3/1999, s. 128-138.

³⁹ Bulletin SNV (1968-1974), Bulletin VÚPen SNV ČSR (1975-1980), Studijní a informační materiály VÚP (1976-1980), Zpravodaj SNV ČSR (1977-1980).

Zkrátce zmíněných studií vydaných především v Historické penologii a zaměřených na léta normalizace je s ohledem na zaměření překládaného přehledu nutné zmínit především krátký vstup do úvodu studia výsledků páce Výzkumného ústavu penologického.⁴⁰ Zároveň vzbudila velký zájem na 5. mezinárodních penologických dnech ve Francii, které byly v září 2019 uspořádány francouzskou školou pro příslušníky i zaměstnance vězeňské služby (École nationale d'administration pénitentiaire) v Agen. I tato skutečnost poukazuje na vysokou úroveň vědeckého výzkumu penologie v 70. letech 20. století v Československu. Citovaný text je proto možné doporučit jako základní přehled informací o vzniku ústavu, jeho existenci i uskutečněných výzkumných projektech.

Bulletin SNV (1968-1974)

BOUKAL, J., *Reakce mladistvých kriminálních delikventů na obtížné životní situace*, č. 9/1969, s. 13-20.

BOUKAL, J., *Hartmannova & Adamova metoda měření sociální lability u tzv. obtížně vychovatelných mladistvých*, č. 9/1969, s. 27-43.

BOUKAL, J., *Typy, nápravné zacházení a možnosti resocializace mladistvých kriminálních delikventů ve výkonu trestu odnětí svobody*, č. 9/1969, s. 44-53.

ČEPELÁK, J., *Poslání Výzkumného ústavu penologického*, č. 1/1968, s. 1-15.

ČEPELÁK, J., *Závislost poruch chování žen ve výkonu trestu na průběhu menstruačního cyklu*, č. 1/1968, s. 16-51.

ČEPELÁK, J., *Standardní minimální pravidla pro zacházení s vězni a příslušná doporučení*, č. 1/1968, s. 1-43.

ČEPELÁK, J., *Metody zacházení s delikventy*, č. 1/1969, s. 44-49.

ČEPELÁK, J., *Psychopatologický a psychiatrický pohled na dvě skupiny recidivistů – výsledek výzkumu D. J. Westa*, č. 3/1969, s. 48-66.

ČEPELÁK, J., *Skupinové poradenství v nápravně výchovných ústavech*, č. 4/1969.

ČEPELÁK, J., *Psychometrické zkoumání*, č. 10/1969, s. 1-19.

ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M., *Problém smyslu života v diagnostice a psychoterapii delikventů*, č. 10/1969, s. 20-39.

ČEPELÁK, J., *Giannellův index kriminality, pomůcka k vyšetřování, klasifikaci a reedukaci odsouzených*, č. 10/1969, s. 40-48.

ČEPELÁK, J., *Russonova klinická klasifikace delikventů*, č. 2/1970, s. 66-77.

ČEPELÁK, J., *Adaptace mladistvých delikventů na výkon trestu odnětí svobody*, č. 9/1970, s. 1-27.

ČEPELÁK, J., *Psychometrické zkoumání postoje mladistvých kriminálních delikventů ke spáchanému trestnému činu*, č. 1/1971, s. 1-19.

ČEPELÁK, J., *Komentář k referátu G. K. Stürupa o zkušenostech Herstedvesterského ústavu pro kriminální psychopaty*, č. 1/1971, s. 58-66.

⁴⁰ Ondřej HLADÍK, *Výzkumný ústav penologický – pokus o reformu českého vězeňství*, in: *Historická penologie*, č. 1/2012, s. 47-53.

- ČEPELÁK, J., *Několik úvah o problematice penitenciární psychologie*, č. 3/1971, s. 1-34.
- ČEPELÁK, J., *Posuzování osobnosti vězněných pachatelů trestných činů*, č. 4/1972, s. 1-132.
- ČEPELÁK, J., *Sebepoškozování osob ve výkonu trestu (úvod do problematiky a shrnutí zkušeností rakouských penitenciárních psychiatrů)*, č. 8/1972, s. 18-52.
- ČEPELÁK, J., *Skupinové poradenství*, 9/1972, s. 1-57.
- ČEPELÁK, J., *Metoda PEN v psychodiagnostické penitenciární praxi*, č. 2/1973, s. 1-95.
- ČEPELÁK, J., *Skupinové poradenství*, č. 3/1973, s. 1-51.
- ČEPELÁK, J. – JIRGL, M., *Lékařství ve výkonu trestu odnětí svobody a jeho úloha při prevenci delikvence*, č. 8/1969, s. 18-25.
- ČEPELÁK, J. – DRTIL, M., *Vliv vizuálně exponované a použité drogy na motorické a intelektuální funkce toxikomanů v nápravně výchovném ústavu*, č. 8/1969, s. 62-75.
- ČEPELÁK, J. – ŠEBKOVÁ, Y., *Použití Zungovy subjektivní škály deprese v klinicko-psychologické praxi nápravně výchovných ústavů*, č. 8/1969, s. 88-102.
- ČEPELÁK, J. – MOTLÍKOVÁ, V., *Typy charakteru a osobnosti mladistvých*, č. 9/1969, s. 54-65.
- DOLEŽAL, V., *Použití sociometrických metod v penitenciární praxi*, č. 8/1973, 1-73.
- DRTIL, J., *O příčinách abnormálního chování osob vykonávajících trest odnětí svobody a o způsobu jeho prevence*, č. 3/1969, s. 1-18.
- DRTIL, J., *Rozbor dvou abnormálně se chovajících skupin*, č. 3/1969, s. 20-31.
- DRTIL, J., *Lékařství ve výkonu trestu odnětí svobody a jeho úloha při prevenci delikvence*, č. 8/1969, s. 2-13.
- DRTIL, J., *Prevence trestné činnosti léčebným zásahem*, č. 8/1969, s. 18-25.
- DRTIL, J., *Závislost na drogách u delikventů*, č. 8/1969, s. 40-46.
- DRTIL, J., *Test určování tablet, pomocná metoda při diagnostice toxikomanie*, č. 8/1969, s. 47-61.
- DRTIL, J., *Drogy a trestná činnost v Československu*, č. 8/1969, s. 76-87.
- DRTIL, J., *Sebepoškozování odsouzených ve výkonu trestu*, č. 9/1973, s. 1-123.
- DRTIL, J. – BOUKAL, J. – URBANOVÁ, M., *Charakteristika agrese u mladistvých delikventů*, č. 9/1969, s. 21-26.
- JIRGL, M. – ČEPELÁK, J. – DRTIL, J., *Zkušenosti s použitím properciazinu u difilních delikventů v nápravně výchovných ústavech*, č. 8/1969, s. 26-39.
- KUNC, A., *Klasifikace odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody*, č. 6/1973, s. 1-58.
- KVÍDERA, K., *Pracovní hodnocení vychovatelů Sboru nápravné výchovy*, č. 1/1968, s. 52-66.
- NETOPIL, K., *Výkon trestu odnětí svobody podle penitenciárního zákoníku Ruské socialistické federativní sovětské republiky – upravený překlad S. Lelentala*, č. 5/1972, s. 2-19.
- MOTLÍKOVÁ, V., *Výkon trestu odnětí svobody u méně narušených pachatelů v SSSR*, č. 1/1973, s. 1-14.
- MOTLÍKOVÁ, V., *Přehledné tabulky o výkonu trestu odnětí svobody v SSSR*, č. 1/1973, s. 15-22.
- MOTLÍKOVÁ, V., *Výkon trestu u mladistvých v SSSR*, č. 1/1973, s. 23-30.
- MOTLÍKOVÁ, V., *Zásady sovětského nápravně – pracovního práva*, č. 10/1973, s. 1-37.

- MOTLÍKOVÁ, V., *Boj proti alkoholismu a povinná protialkoholní léčba v místech výkonu trestu odnětí svobody v SSSR*, č. 10/1973, s. 38-46.
- MOTLÍKOVÁ, V., *Osobnost a typologie pachatelů v pojetí prof. A. Sacharova*, č. 10/1973, s. 47-53.
- MOTLÍKOVÁ, V., *Zásady sovětského nápravně pracovního práva*, č. 10/1973, s. 1 -37.
- MOTLÍKOVÁ, V., *Boj proti alkoholismu a povinná protialkoholní léčba v místech výkonu trestu odnětí svobody v SSSR*, č. 10/1973, s. 38-46.
- MOTLÍKOVÁ, V., *Osobnost a typologie pachatelů v pojetí prof. A. Sacharova*, č. 10/1973, s. 47-53.
- POLÁKOVÁ, T., *Pathologická reakcia jednej skupiny odsúdených v NVÚ*, č. 3/1969, s. 32-36.
- POLÁKOVÁ, T., Jones, H.: *Zločin v měnící se společnosti*, recenze, č. 3/1969, s. 67-72.
- SLAVÍKOVÁ, M., *Úloha práce v komunistické výchově*, č. 6/1972, s. 1-19.
- SLAVÍKOVÁ, M., *Tělesná výchova jako resocializační faktor v rámci pedagogiky volného času u odsouzených v NVÚ*, č. 11/1972, s. 1-38.
- ŠEBKOVÁ, Y. – ČEPELÁK, J., *Modifikace konvenční sociometrické výběrové metody*, č. 10/1972, s. 30-53.
- ŠTRAUB, J., *Právní vědomí mladistvých delikventů*, č. 7/1972, s. 1-37.
- URBANOVÁ, M., *Principy Stürupova přístupu ke kriminálním psychopatům*, č. 3/1969, s. 37-47.
- URBANOVÁ, M. – JIRGL, M. – ČEPELÁK, J.: *Psychopatologie a některé zvláštnosti osobnosti mladistvých delikventů*, č. 9/1969, s. 1-12.
- URBANOVÁ, M., *Psychologická diferenciacie osob odsouzených ke krátkým trestům a návrh na adekvátní korekční metody*, č. 2/1970, s. 78-86.
- URBANOVÁ, M., *Problém smyslu života u mladistvých delikventů*, č. 7/1972, s. 38-53.
- URBANOVÁ, M., *Sebepoškozování vězněných pachatelů trestných činů*, č. 8/1972, s. 18-52.
- URBANOVÁ, M., *Studium sociálních postojů u vězněných delikventů*, č. 7/1973, s. 1-68.
- VANĚK, J., *Alkoholismus a delikventní chování*, č. 1/1968, s. 67-81.
- VIMROVÁ, M., *Příspěvek k hodnocení tělesné a sportovní činnosti v nápravně výchovném ústavu pro mladistvé*, č. 5/1973.
- ZÁRUBA, J., *Práce jako faktor resocializační*, č. 6/1972, s. 76-119.
- ZÁRUBA, J., *Výsledky MMPI u mladistvých delikventů*, č. 7/1972, s. 54-57.
- ZÁRUBA, J., *Postoj odsouzených k práci ve výkonu trestu*, č. 11/1973, s. 1-33.

Bulletin VÚPen SNV ČSR (1975-1980)

- ČEPELÁK, J., *Skupinové poradenství 3.*, č. 1/197.
- ČEPELÁK, J., *Kriminologická a penitenciární problematika delikventních žen*, č. 4/1978.
- ČEPELÁK, J., *Obraz neurotické symptomatologie vychovatelů SNV*, č. 7/1978.
- DOBEŠOVÁ, Y – JIRÁNEK, J., *Zaměření na budoucnost u kategorie odsouzených mladých dospělých*, č. 3/1979.

- MAKARIUSOVÁ, V., *Adjustace na pracovní zátěž a osobnost vychovatele v SNV*, č. 6/1978.
- MÍKA, J., *Test zapamatování dynamické praxe*, č. 3/1978.
- MIKŠÍK, O., *Zjišťování interakčních struktur osobnosti*, č. 1/1980.
- MOTLÍKOVÁ, V., *Úroveň právního vědomí odsouzených*, č. 2/1978.
- ŠEVČUKOVÁ, A., *Některé charakteristiky osobnosti mladých dospělých odsouzených*, č. 2/1979.
- ŠPŮR, J., *Výsledky sledování efektu ideově politického ovlivňování odsouzených mladých dospělých*, č. 4/1979.
- ŠTRAUB, J., *Adjustace příslušníka SNV ve funkci vychovatele*, č. 5/1978
- ŠTRAUB, J – MAKARIUSOVÁ, V., *Analýza pracovních činností vychovatele SNV ČSR*, č. 8/1978.
- URBANOVÁ, M., *Příspěvek k psychologické analýze efektu penitenciární resocializace I. – Pojednání o problému a výsledky longitudálního výzkumu*, č. 2/1975.
- URBANOVÁ, M., *Příspěvek k psychologické analýze efektu penitenciární resocializace II. – Výsledky longitudálního výzkumu*, č. 3/1975.
- ZÁRUBA, J., *Pracovní motivace a postoj odsouzeného k práci ve výkonu trestu odnětí svobody*, č. 1/1978.
- ZÁRUBA, J., *Utváření vztahu k práci v procesu nápravné výchovy u odsouzených mladých dospělých*, č. 1/1979.
- ZÁRUBA, J., *Metodika adekvátního pracovního zařazování odsouzených*, č. 2/1980.

Studijní a informační materiály VÚP (1976-1980)

- ČEPELÁK, J., *Úvod do problematiky penitenciární diagnostiky a penitenciárních skupinových metod*, č. 4/1979.
- ČEPELÁK, J., *Koncept terapeutického společenství v penitenciární resocializaci*, č. 10/1979.
- ČEPELÁK, J., *Možnosti aplikace principů terapeutického společenství v systému nápravné výchovy*, č. 2/1980.
- KUNC, A., *Aktuální problémy rozvoje vězeňství v SSSR*, č. 3/1977.
- KUNC, A., *Aktuální problémy rozvoje vězeňství v SSSR*, č. 4/1977.
- KUNC, A. – VIMROVÁ, M., *I. Úloha samospráv v procesu resocializace odsouzených, II. Zásady činnosti samospráv odsouzených*, č. 5/1977.
- KUNC, A. – MOTLÍKOVÁ, V., *Otevřené ústavy pro výkon trestu odnětí svobody*, č. 6/1977.
- KUNC, A., *Ústavy pro výkon trestu mladých dospělých*, č. 7/1977.
- KUNC, A., *Metodika zajišťování efektivity činnosti nápravně pracovních zařízení v SSSR*, č. 8/1977.
- KUNC, A., *Odměňování odsouzených v SSSR*, č. 9/1977.
- KUNC, A., *Počty odsouzených podle mezinárodní statistiky*, č. 2/1978.
- KUNC, A., *Diferenciace a klasifikace ve výkonu trestu*, č. 3/1978.
- KUNC, A. – MOTLÍKOVÁ, V., *Zákon o výkonu trestu Německé demokratické republiky*, č. 2/1979.

- KUNC, A., *Klasifikace a diferenciacie v PLR*, č. 5/1979.
- MAKARIUSIVÁ, V., *Význam barev v životě člověka a v podmínkách vězeňské izolace*, č. 6/1979.
- MOTLÍKOVÁ, V., *Řád výkonu trestu odnětí svobody MLR, rozkaz ministra spravedlnosti č. 119/1968 ze dne 23. 12. 1968*, 1976.
- MOTLÍKOVÁ, V., *Výkon trestu odnětí svobody v Maďarské lidové republice*, č. 1/1977.
- MOTLÍKOVÁ, V., *Nařízení prezidia Maďarské lidové republiky č. 21/1966 o výkonu trestu odnětí svobody a vyšetřovací vazby*, č. 2/1977.
- MOTLÍKOVÁ, V., *Nový typ trestu v Polsku – omezení svobody mimo nápravně výchovný ústav*, č. 1/1978.
- MOTLÍKOVÁ, V. – ŠEVČUKOVÁ, A., *Příspěvky k problematice osobnosti pachatele trestného činu*, č. 9/1979,
- NETOPIL, K., *K filozoficko – kriminologickým aspektům příčinnosti*, č. 1/1980.
- NETOPIL, K., *Některé otázky prognózování individuálního chování v sovětské kriminologii*, č. 3/1980.
- NETOPIL, K., *Vybrané prognostické výzkumy v polské kriminologii*, č. 4/1980.
- URBANOVÁ, M. – DOBEŠOVÁ, Y. – NEUMANN, J., *Kriminogeneze a interakční model psychologie osobnosti*, č. 7/1979.
- ŠEVČUKOVÁ, A., *Karta osobnosti*, č. 1/1979.
- ŠEVČUKOVÁ, A., *Sémantický diferenciál*, č. 5/1980.
- ŠPŮR, J. – MOTLÍKOVÁ, V., 1. *Ideově politické ovlivňování odsouzených v soustavě sovětského vězeňství*; 2. *Vzorový učební plán a program lekcí právní výchovy odsouzených v SSSR*, č. 3/1979.
- ŠPŮR, J.: *O účasti veřejnosti při nápravě a převýchově odsouzených v SSSR*, č. 8/1979.

Zpravodaj SNV ČSR (1977-1980)

- ČEPELÁK, J., *Deset let VÚP*, květen 1977.
- ČEPELÁK, J., *Pachatelé s psychotickou osobností ve výkonu trestu odnětí svobody*, leden 1979
- ČEPELÁK, J., *Kriminogenní význam selhání resocializačního procesu*, září 1979.
- ČERNÁ, M., *Nezapomínejte na knihu*, březen 1979.
- KUNC, A., *Časopisy s vězeňskou problematikou ze socialistických zemí*, květen 1977.
- KUNC, A., *Penitenciární problematika v zahraničí*, říjen 1977.
- KUNC, A., *Hlavní směry rozvoje nápravně pracovní politiky v SSSR*, červen 1977.
- KUNC, A., *Historický vývoj vězeňství, I. Penitenciární systémy*, únor 1978.
- KUNC, A., *Historický vývoj vězeňství, II. Penitenciární systémy*, duben 1978.
- KUNC, A., *Historický vývoj vězeňství, III. Mezinárodní organizace*, květen 1978.
- KUNC, A., *Pojetí klasifikace diferenciacie v odborné literatuře*, říjen 1978.
- KUNC, A., *K diferenciaci odsouzených v SSSR*, červen 1979.
- NETOPIL, K., *Krátkodobý trest odnětí svobody jako penitenciární problém*, prosinec 1978
- URBANOVÁ, M., *Forensní psychologie v SSSR – současný stav a perspektivy rozvoje*, prosinec 1978.

URBANOVÁ, M., *Užitečná výměna zkušeností*, červen 1979.

ŠEVČUKOVÁ, A., *Metodika pracovní propagandy v SSSR*, prosinec 1979.

ŠEVČUKOVÁ, A., *Činnost samospráv v sovětském nápravně pracovním systému*, březen 1980

ŠPŮR, J., *Leninské principy nápravně pracovní politiky v SSSR*, duben 1977.

ŠTRAUB, J., *Výzkumy oddělení NVČ*, listopad 1979.

ZÁRUBA, J., *Aktuální otázky pracovní výchovy*, srpen 1978.

Ostatní odborné časopisy a sborníky (1968-1979)

BOUKAL, J., *Psychologie výslechu při vyšetřování trestné činnosti rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví*, in: Kriminalistický přehled VB – Bulletin HVP, č. 1/1968.

BOUKAL, J., *Význam vnitřních, morálních zábran jako bazálního kriminoinhibičního faktoru*, in: Československá kriminalistika, č. 1/1968.

BOUKAL, J., *Význam vnitřních morálních zábran v etiologii kriminální delikvence*, in: Kriminalistický přehled VB, č. 1/1968.

ČEPELÁK, J., *Použití skupinového poradenství resocializaci vězněných delikventů*, in: Socialistická zákonost, č. 3/1974.

ČEPELÁK, J., *Obraz abúzu drog a toxikomanie u vězněných kriminálních pachatelů*, in: Socialistická zákonost, č. 9/1975.

ČEPELÁK, J., *Problematika výkonu trestu odnětí svobody pachatelů s psychotickou osobností*, in: Socialistická zákonost, č. 3/1977.

ČEPELÁK, J., *Deset let Výzkumného ústavu penologického SNV ČSR*, in: Socialistická zákonost, č. 7/1977.

ČEPELÁK, J. – ŠEBKOVÁ, Y.: *Alkoholismus u osmnáctiletých pachatelů*, in: Socialistická zákonost, č. 8/1977.

ČEPELÁK, J., *K dialektice vnějších intencionálních a funkcionálních vlivů na odsouzené v podmínkách výkonu trestu odnětí svobody*, in: Socialistická zákonost, č. 10/1977.

ČEPELÁK, J., *Funkce penitenciární psychologické diagnostiky*, in: Socialistická zákonost, č. 8/1978.

ČEPELÁK, J., *Funkce skupinové psychoterapie v penitenciární praxi*, in: Socialistická zákonost, č. 6/1979.

ČEPELÁK, J., *Závislost poruch chování žen ve výkonu trestu na menstruačním cyklu*, in: Československá kriminalistika, č. 1/1968.

ČEPELÁK, J., *Premenstruační alterace chování žen ve výkonu trestu odnětí svobody*, in: Activitas nervosa superior, č. 41/1969.

ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M., *Existenciální frustrace u osob odsouzených k trestu odnětí svobody*, in: Activitas nervosa superior, č. 41/1969.

ČEPELÁK, J. – ŠEBKOVÁ, Y., *Pattern of the depressive syndrome in difficile delinquents detained in prisons*, in: Activitas nervosa superior, č. 2/1970.

ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M.: *Psychometrická zkoumání existenciální frustrace u delikventů*, in: Československá psychologie, č. 3/1970.

- ČEPELÁK, J. – HELUS, Z.: *Třetí psychologické dny v Olomouci*, in: Československá psychologie, č. 1/1973.
- ČEPELÁK, J., *Několik poznámek k ideologickým problémům klinické psychologie*, in: *Ideologické problémy rozvoje marxistické psychologie*, Praha 1973.
- ČEPELÁK, J., „Psychoticism“ in toxikomans – imprisoned delinquents, in: *Activitas nervosa superior*, č. 2/1973.
- ČEPELÁK, J., *Základy „realitní terapie“ a její aplikace v resocializaci delikventů*, in: *Práce sociálních kurátorů MPSV ČSR*, č. 5/1973.
- ČEPELÁK, J. – VÝBORNÝ, S., *Aktuální otázky penologického výzkumu*, in: *Úkoly vědy o státu a právu ČSSR*, 1973.
- ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M.: *Testování „kriminálního sklonu“ dotazníkem PEN*, in: *Sborník prací soudně psychiatrických*, 1973.
- ČEPELÁK, J. – VÝBORNÝ, S., *Aktuální problémy penologického výzkumu*, in: *Právník*, č. 9/1973.
- ČEPELÁK, J., *Skupinové poradenství jako pospenitenciární resocializační metoda*, in: *sociálních kurátorů MPSV ČSR*, č. 8/1974.
- ČEPELÁK, J., *The structure of somatic and physic neurotic symptoms in prisoners – toxicomans*, in: *Activitas nervosa superior*, č. 3/1974.
- ČEPELÁK, J., *Obráz somatických a psychických neurotických příznaků vězňů –toxikomanů*, in: *Sborník prací z III. vědecké konference vězeňského lékařství*, 1975.
- ČEPELÁK, J., *Termometrie jako experimentálně – psychologická metoda při diagnostice drogové závislosti*, in: *Sborník prací z III. vědecké konference vězeňského lékařství*, 1975.
- ČEPELÁK, J., *Terapeuticko – korekcionální komunita v nápravně výchovném ústavu*, in: *Moravskoslezský referátový výběr*, č. 2/1974
- ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M., *Drogová závislost u osob ve výkonu trestu odnětí svobody*, in: *Repertorium soudní psychiatrie – sborník prací ze soudně psychiatrické konference*, 1975.
- ČEPELÁK, J., *Současný stav zneužívání psychoaktivních látek vězněnými kriminálními pachateli*, in: *Práce sociálních kurátorů MPSV ČSR*, č. 10/1975.
- ČEPELÁK, J., *Neurotická symptomatologie u odsouzených a její změny ve VTOS*, in: *Sborník referátů z 5. konference vězeňského lékařství*, 1975.
- ČEPELÁK, J., *Abúzus drog u vězňů a prevence drogové závislosti*, in: *Sborník referátů z 5. konference vězeňského lékařství*, 1975.
- ČEPELÁK, J., *Užití psychologie v praxi socialistické společnosti*, in: *Československá psychologie*, č. 1/1977.
- ČEPELÁK, J., *Psychoterapie orientovaná na budoucnost*, in: *Moravskoslezský referátový výběr*, č. 3/1978.
- ČEPELÁK, J., *Alternace profesionálně řízené a samořídící skupiny*, in: *Moravskoslezský referátový výběr*, č. 3/1978.
- ČEPELÁK, J., *Kriminogenní význam selhání resocializačního procesu a problematika penitenciární resocializace*, in: *Aktuální problémy psychologie osobnosti*, Praha 1979.

ČEPELÁK, J., *Funkce skupinové psychoterapie v penitenciární resocializaci*, in: Sborník příspěvků z konference o uplatnění pedagogiky a psychologie v penitenciární praxi, Trenčianské Teplice 1979.

ČEPELÁK, J., *Skupinová psychoterapie v klinicko – psychologické a psychiatrické penitenciární praxi*, in: Sborník referátů z konference vězeňských lékařů, Pracov 1979.

DOBEŠOVÁ, Y., *Příspěvek k problematice odsouzených mladých dospělých*, in: Sborník ze semináře sekce sociální patologie, Liblice 1978.

DOBEŠOVÁ, Y., *Životní perspektivy odsouzených mladých dospělých*, in: Moravskoslezský referátový výběr z psychiatrie, 1979.

DRTIL, J., *Drogy a trestná činnost v ČSSR*, in: Československá kriminalistika, č. 1/1968.

DRTIL, J., *O příčinách abnormálního chování osob vykonávajících trest odnětí svobody a o způsobu jeho prevence*, in: Československá psychologie, č. 3/1969.

JIRGL, M. – DRTIL, J. – ČEPELÁK, J., *The Influence of Propericiazin on the behavior of difficult delinquents*, in: Acticvitas nervosa superior, č. 2/1970.

DRTIL, J., *Sexuální život mužů při dlouhodobě vykonávaném trestu odnětí svobody*, in: Československá psychiatrie, č. 4/1969.

DRTIL, J., *The Disturbances of higher nervous activity preceding aggresion of prisoners*, in: Activitas nervosa superior, č. 4/1969.

DRTIL, J. – BOUKAL, J. – URBANOVÁ, M. – JIRGL, M., *Charakteristika agresí u mladistvých delikventů*, in: Sborník duševního zdraví mládeže II., Brno 1971.

KUNC, A., *Pojetí klasifikace odsouzených v odborné zahraniční literatuře*, in: Socialistická zákonnost, č. 6/1974.

KUNC, A. – MOTLÍKOVÁ, V., *Otevřené ústavy pro výkon trestu odnětí svobody v zahraničí*, in: Socialistická zákonnost, č. 10/1975.

KUNC, A. – MOTLÍKOVÁ, V., *Otevřené ústavy pro výkon trestu odnětí svobody*, in: Socialistická zákonnost, č. 1/1976.

KVÍDERA, K., *O výkonu trestu odnětí svobody*, in: Czechoslovak Life, červenec 1967.

KVÍDERA, K., *O výkonu trestu odnětí svobody v Československu*, in: Czechoslovak Life.

MOTLÍKOVÁ, V., *K problematice ochranného dohledu*, in: Práce sociálních kurátorů MPSV ČSR, č. 10/1975

NETOPIL, K., *Efektivnost kázeňských trestů v systému nápravné výchovy odsouzených*, in: Socialistická zákonnost, č. 1/1978.

NETOPIL, K., *Sociálně patologické jevy v profesionální anamnéze zaměstnanců průmyslu vykonávajících trest odnětí svobody jako jeden z predikátů jejich budoucího chování*, in: Problémy boje s negativními jevy v průmyslových podnicích, Olomouc 1979.

NETOPIL, K., *Současnost a perspektivy výzkumu v oblasti penitenciární pedagogiky*, in: Sborník z celostátní vědecké konference Československé pedagogické společnosti při ČSAV.

ŠEBKOVÁ, Y. – ČEPELÁK, J., *Obraz abúzu alkoholu u vězněných mladistvých delikventů*, in: Sborník referátů ze 7. sympozia o duševním zdraví mládeže, Brno 1977.

ŠEVČUKOVÁ, A., *Použití „indexu kriminality“ při vyšetřování mladých dospělých delikventů*, in: Moravskoslezský referátový výběr z psychiatrie, 1979.

- ŠPŮR, J., *oddělený a výchovně specifický VTOS pro odsouzené mladé dospělé*, in: Socialistická zákonnost, č. 9/1977.
- ŠTRAUB, J., *Právní vědomí mladistvých delikventů*, in: Československá kriminalistika, č. 4/1972.
- ŠTRAUB, J., *Právní vědomí mladistvých delikventů*, in: Vědecká konference o právním vědomí, 1975.
- URBANOVÁ, M., *Postoje mladistvých delikventů k trestnému činu a trestu*, in: Socialistická zákonnost, č. 5/1974.
- URBANOVÁ, M., *Některé kriminologicko-psychologické charakteristiky mladistvých delikventů z velkoměst a venkova*, in: Socialistická zákonnost, č. 7/1976.
- URBANOVÁ, M., *Interdisciplinární přístup k řešení problematiky resocializace pachatelů*, in: Socialistická zákonnost, č. 5/1978.
- URBANOVÁ, M., *Informace o mezinárodním interdisciplinárním výzkumu osobnosti delikventa*, in: Socialistická zákonnost, č. 3/1979.
- URBANOVÁ, M. – BOUKAL, J. – ČEPELÁK, J. – DRTIL, J. – JIRGL, M., *Některé poznatky o osobnosti mladistvého delikventa*, in: Československá kriminalistika, č. 2/1969.
- URBANOVÁ, M. – BOUKAL, J. – ČEPELÁK, J. – JIRGL, M., *Některé poznatky o osobnosti mladistvého delikventa*, in: Sborník duševního zdraví mládeže II., Brno 1971.
- URBANOVÁ, M. – ČEPELÁK, J., *Vliv výkonu trestu odnětí svobody na recidivující kriminální delikventy*, in: Aktuální problémy soudní psychiatrie – sborník prací z III. celostátní soudně psychiatrické konference, 1971.
- URBANOVÁ, M., *Některé problémy adaptace mladistvých delikventů*, in: Sborník referátů z 5. symposia o duševním zdraví mládeže, Brno 1973.
- URBANOVÁ, M., *Slovo má psychologie*, in: Deník Svoboda, Praha 1976
- URBANOVÁ, M., *Trestná činnost mladistvých delikventů z velkoměst a jejich sociálně psychologická charakteristika*, in: Sborník prací ze semináře sekce sociální patologie, Praha 1978.
- URBANOVÁ, M., *Problematika psychologie osobnosti s ohledem na potřeby penitenciární praxe*, in: Sborník příspěvků z konference o uplatnění pedagogiky a psychologie v penitenciární praxi, Trenčianské Teplice 1979.
- URBANOVÁ, M., *Průběh a zvláštnosti procesu penitenciární skupiny psychoterapie*, in: Sborník příspěvků z konference o uplatnění pedagogiky a psychologie v penitenciární praxi, Trenčianské Teplice 1979.
- URBANOVÁ, M., *Kriminogeneze a interakční model psychologie osobnosti*, in: Sborník příspěvků z konference o uplatnění pedagogiky a psychologie v penitenciární praxi, Trenčianské Teplice 1979.
- VIMROVÁ, M., *Některé aspekty tělesné výchovy a sportu v nápravně výchovném ústavu pro mladistvé*, in: Teorie praxe tělesné výchovy, č. 8/1974.
- VIMROVÁ, M., *Některé aspekty tělesné výchovy a sportu v nápravně výchovném ústavu pro mladistvé*, in: Sborník referátů z 5. symposia o duševním zdraví mládeže, Brno 1973.

Přednášková činnost

Konference VÚP k 10. výročí jeho založení (Praha 1977)

ČEPELÁK, J., *Deset let VÚP SNV ČSR.*

ČEPELÁK, J., *Agresivita u odsouzených*

ČEPELÁK, J., *Neurotická symptomatologie u odsouzených.*

ČEPELÁK, J., *Skupinové poradenství a skupinová penitenciární psychoterapie v procesu resocializace odsouzených.*

ČEPELÁK, J., *Neurotická symptomatologie u vychovatelů.*

DOLEŽAL, V., *Analýza životního příběhu jako součást skupinového poradenství.*

HARTL, P., *Zkušenosti s vedením poradenské skupiny.*

MAKARIUSOVÁ, V., *Struktura psychické variability osobnosti vychovatele.*

MOTLÍKOVÁ, V., *Úroveň právního vědomí odsouzených.*

NETOPIK, K., *Dyadická vztah mezi odsouzenými a vychovateli.*

ŠEVČUKOVÁ, A., *Změny tendencí v jednání odsouzených (ICL) v průběhu výkonu trestu.*

ŠEBKOVÁ, Y., *Orientace na budoucnost mladých dospělých odsouzených.*

ŠPŮR, J., *Některé výsledky výzkumu ideově politické účinnosti výuky občanské nauky.*

ŠTRAUB, J., *Adjustace k práci odsouzených mladých dospělých.*

ZÁRUBA, J., *Vztah s vedením poradenské skupiny.*

Pedagogická činnost v SNV ČSR (1968-1980)

BOUKAL, J., *Diagnostická metoda, přednáška pro pracovníky SNV externě studující psychologii, stáž ve VÚP, 1969.*

BOUKAL, J., *Použití testu řešení obtížných životních situací, shromáždění funkcionářů výchovy z NVÚ pro mladistvé, 1970.*

BOUKAL, J., *Anamnestické schéma pro vyšetřování odsouzených, aktiv funkcionářů výchovy, 1970.*

ČEPELÁK, J., *Možnosti psychoterapie v nápravně výchovném procesu, 1968.*

ČEPELÁK, J., *Psychoterapie, přednáška pro pracovníky SNV externě studující psychologii, stáž ve VÚP, 1969.*

ČEPELÁK, J., *Sugestivní psychoterapeutické metody, Přednáška pro pracovníky SNV externě studující psychologii, stáž ve VÚP, 1969.*

ČEPELÁK, J., *Některé problémy současné psychologie, shromáždění funkcionářů výchovy, 1970.*

ČEPELÁK, J., *Úvod do problematiky skupinového poradenství, Shromáždění funkcionářů výchovy, 1970.*

ČEPELÁK, J., *K otázce psychoterapeutického vztahu; Použití testy smyslu života; Použití Seligerova dotazníku alkoholismu; Použití testu povahových vlastností, shromáždění funkcionářů výchovy z NVÚ pro mladistvé, 1970.*

ČEPELÁK, J., *Vybrané otázky z penologie, shromáždění funkcionářů výchovy z NVÚ pro mladistvé, 1970.*

- ČEPELÁK, J. – DOLEŽAL, V., *Přednášky pro kurz skupinového poradenství pro vychovatele z NVÚ*, Praha 1970.
- ČEPELÁK, J. – DOLEŽAL, V., *Přednášky pro kurz skupinového poradenství pro pedagogy a psychology z NVÚ*, Praha 1970.
- ČEPELÁK, J., *Dotazník neurotických tendencí v psychologicko – pedagogické praxi NVÚ; Beckova škála deprese v psychologicko – pedagogické praxi. Aktiv funkcionářů výchovy*, 1970.
- ČEPELÁK, J., *Skupinové poradenství*, Odborně zdokonalovací školení pracovníků SNV, 1970.
- ČEPELÁK, J., *O procesu prionizace; Dynamika a pozadí konformity; K otázce zvláštních (sociálně terapeutických) ústavů pro psychopaty, celorepublikový aktiv funkcionářů výchovy*, Heřmanice 1970.
- ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M. – DOLEŽAL, V., *Přednášky pro seminář vychovatelů NVÚ o zkušenostech skupinového poradenství v nápravné výchově odsouzených*, 1970.
- ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M., *Efektivnost výkonu trestu odnětí svobody, aktiv náčelníků výchovy a specialistů z NVÚ*, 1971.
- ČEPELÁK, J., *Psychologická problematika práce zdravotních sester ve vězeňství, aktiv zdravotních sester z NVÚ*, 1971.
- ČEPELÁK, J., *Použití škály pro morální sebehodnocení; Použití dotazníku životní spokojenosti, školení pedagogů NVÚ*, Praha 1972
- ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M. – DOLEŽAL, V., *Školení pro vychovatele o metodě skupinového poradenství*, 1972.
- ČEPELÁK, J. – HARTL, P. – BÍLÝ, D. – DOLEŽAL, V., *Seminář vedoucích poradenských skupin*, Praha 1972.
- ČEPELÁK, J. – ŠEBKOVÁ, Y., *Teorie a praktické využití Eysenckova dotazníku PEN, porada pedagogů a psychologů*, 1973.
- ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M., *Přednášky na školení pedagogů a vychovatelů v metodě skupinového poradenství*, Pracov 1973.
- ČEPELÁK, J. – HARTL, P. – BÍLÝ, D. – DOLEŽAL, V. – URBANOVÁ, M., *Seminář o skupinovém poradenství pro pedagogy a vychovatele*, Praha 1973.
- ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M. – DOLEŽAL, V., *Kurs skupinového poradenství*, Praha 1974.
- ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M. – HARATL, P. – DOLEŽAL, V., *Kurs skupinového poradenství*, Pracov 1974.
- ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M. – HARATL, P. – DOLEŽAL, V., *Kurs skupinového poradenství*, Praha 1975.
- ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M. – DOLEŽAL, V. – BÍLÝ, D. – ZÁRUBA, J. – MAREŠ, J., *Kurs skupinového poradenství*, Praha 1975.
- ČEPELÁK, J., *Metody skupinové a individuální práce s mladistvými odsouzenými, porada výchovných pracovníků NVÚ pro mladistvé*, Opava 1974.
- ČEPELÁK, J., *Sociometrie v práci pedagoga a vychovatele NVÚ; Použití testu MHQ; Přehled individuálních a skupinových korektivních metod, seminář pro pedagogy a psychology NVÚ*, Praha 1974.

ČEPELÁK, J., *Zpráva o dosavadní výzkumné a studijní činnosti VÚP, velitelská příprava náčelníků NVÚ*, Pracov 1974.

ČEPELÁK, J., *Výchovná kontrola neformální organizace odsouzených v NVÚ pro mladistvé, služební porada funkcionářů ústavu pro mladistvé*, Pardubice 1974.

ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M. – HARATL, P. – DOLEŽAL, V., *kurz skupinového poradenství*, Praha 1974.

ČEPELÁK, J. – HARATL, P. – BÍLÝ, D. – DOLEŽAL, V., *Seminář o skupinovém poradenství*, Praha 1974.

ČEPELÁK, J. – HARATL, P. – BÍLÝ, D. – URBANOVÁ, M., *Seminář o skupinovém poradenství*, Praha 1975.

ČEPELÁK, J., *Využití poznatků psychologie a propagandistické činnosti*, Celorepublikové shromáždění lektorů NVÚ, 1975.

ČEPELÁK, J., *Koncepce a praxe skupinového poradenství*, přednáška pro zástupce náčelníků, politické zástupce náčelníků a náčelníky útvarů, Pracov 1975.

ČEPELÁK, J., *Hlavní problémy výkonu trestu psychopatů; Zahraniční vězeňské ústavy pro psychopaty*, přednáška pro příslušníky na odděleních pro psychopaty, Plzeň 1975.

ČEPELÁK, J., *Problematika skupinového poradenství*, poradní sbor, Minkovice 1975.

ČEPELÁK, J., *Činnost pedagoga v prevenci zneužívání drog odsouzenými*, školení pedagogů, Bělušice 1975.

ČEPELÁK, J., *Činnost psychologa v prevenci zneužívání drog odsouzenými; Klinicko-psychologická diagnostika neurotických obtíží metodou MHQ*, Školení psychologů, Brno 1975.

ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M. – HARATL, P. – DOLEŽAL, V., *Seminář o skupinovém poradenství*, Praha 1976.

ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M. – HARATL, P. – BÍLÝ, D. – MAREŠ, J. – ZÁRUBA, J., *Kurz skupinového poradenství*, Praha 1976.

ČEPELÁK, J., *Psychodiagnostika rigidity testem INR – 70A; Použití testu „Index emočního profilu“*, Školení psychologů, Plzeň 1976.

ČEPELÁK, J., *Principy socialistické penitenciární politiky; Skupinové a individuální nápravně výchovné metody*, Porada náčelníků NVČ, Praha 1976.

ČEPELÁK, J., *Speciální metody nápravně výchovné aplikované činnosti u mladých dospělých odsouzených*, Školení pracovníků oddělení NVČ, Heřmanice a Opava 1976.

ČEPELÁK, J., *Zvláštnosti výkonu trestu odsouzených – psychopatů (zahraniční zkušenosti)*, seminář specialistů oddělení pro psychopaty, Plzeň 1976.

ČEPELÁK, J., *Aktuální problémy penitenciární praxe*, velitelská příprava zástupců náčelníků útvarů, 1976.

ČEPELÁK, J., *Skupinové metody v nápravné výchově dospělých; Prevence abúzu drog u odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody*, velitelská příprava náčelníků útvarů SNV, Pracov 1976.

ČEPELÁK, J., *Principy penitenciární politiky a její význam pro práci psychologa*, Porada psychologů, Příhrady 1976.

ČEPELÁK, J. – HARATL, P. – DOLEŽAL, V. – BÍLÝ, D. – BAKALÁŘ, E., *Kurs skupinového poradenství*, Praha 1977.

ČEPELÁK, J., *Základní problémy penitenciární psychologické diagnostiky; Přehled psychodiagnostických technik použitelných v praxi psychologů SNV, Školení psychologů, Praha 1977.*

ČEPELÁK, J., *Úvod do penitenciární nauky, SOŠ Ostrov n. Ohří 1977.*

ČEPELÁK, J., *Problematika VTOS pachatelů s psychopatickými odchylkami osobnosti; Zahraniční ústavy; Psychodiagnostické metody, Seminář v NVÚ Plzeň 1977.*

ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M. – ZÁRUBA, J. – HARATL, P. – DOLEŽAL, V. – BÍLÝ, D. – BAKALÁŘ, E., *Kurz skupinového poradenství, Praha 1977.*

ČEPELÁK, J., *Kolektivní a skupinové metody v penitenciární resocializaci, Školení specialistů ZNV SSR, Kováčová 1977.*

ČEPELÁK, J. – HARATL, P. – DOLEŽAL, V. – BÍLÝ, D. – URBANOVÁ, M., *Kurs skupinového poradenství, Praha 1978.*

ČEPELÁK, J., *Kolektivní metody NVČ u kategorie odsouzených mladých dospělých; Koncepce „resocializační komunity“ u mladých dospělých, porada pedagogů, psychologů, a vychovatelů NVÚ Heřmanice, Opava, 1978.*

ČEPELÁK, J., *Psychodiagnostická funkce psychologa SNV, Způsoby posuzování osobnosti odsouzeného vychovatelem, instruktážně metodické zaměstnání náčelníků oddělení, Pracov 1978.*

ČEPELÁK, J., *Metodika individuálního rozhovoru s odsouzeným, porada pedagogů a psychologů ZNV SSR, Trenčianské Teplice 1978.*

ČEPELÁK, J., *Základní problémy penitenciární psychologické diagnostiky, Školení psychologů, Brno 1978.*

ČEPELÁK, J., *Kolektivní a skupinové metody v systému nápravné výchovy odsouzených; Penitenciární skupinové poradenství – jedna ze skupinových metod; Orientace práce poradenských skupin, kurz skupinového poradenství, Praha 1978.*

ČEPELÁK, J., *Skupinové metody v systému nápravné výchovy odsouzených; Skupinové poradenství a jeho funkce v resocializaci odsouzených; Základy zaměření skupinového poradenství; Techniky práce s poradenskou skupinou, Kurz skupinového poradenství pro specialisty ZNV SSR, Bratislava 1978.*

ČEPELÁK, J., *Kolektivní a skupinové metody v systému nápravné výchovy; Princip skupinového poradenství – způsob vedení poradenské skupiny; Orientace programu poradenské skupiny, kurz skupinového poradenství, Praha 1979*

ČEPELÁK, J., *Aktuální problémy penitenciární teorie a praxe; Instruktážně metodické zaměstnání zástupců náčelníků útvarů, Pracov 1979.*

ČEPELÁK, J., *Psychodynamické procesy rozhovoru, Proces karcerizace, Školení pedagogů SNV, Pracov 1979.*

ČEPELÁK, J., *Práce s kolektivem odsouzených na principech terapeutického společenství; Alternace profesionálně řízené a samořídící poradenské skupiny; Orientace na budoucnost u odsouzených, Školení pedagogů a psychologů ZNV SSR, Kováčová 1979.*

ČEPELÁK, J., *Míra sebekontroly při páchání trestného činu; Výchovná práce s odsouzenými orientovaná na problémy jejich budoucnosti; Aplikace „terapeutického společenství“ v penitenciární resocializaci, Školení příslušníků NVÚ Heřmanice, 1979.*

ČEPELÁK, J., *Komentáře k vystoupení účastníků semináře skupinového poradenství o zkušenostech s vedením skupiny; Společné koncepty skupinového poradenství a skupinové psychoterapie*, seminář skupinového poradenství, Praha 1979.

ČEPELÁK, J., *Práce s kolektivem odsouzených podle principu sociálního učení*, školení příslušníků oddělení pro odsouzené psychopaty, Plzeň 1979.

DOBEŠOVÁ, Y., *Změny v některých osobnostních charakteristikách pachatelů zařazených do kolektivu pro mladé dospělé odsouzené*, porada pedagogů, psychologů a vydavatelů NVÚ, Heřmanice, Opava 1978.

DOBEŠOVÁ, Y., *Sociometrické techniky; Škálování*, Kurz skupinového poradenství, Praha 1978

DOBEŠOVÁ, Y., *Životní perspektivy jako program poradenské skupiny*, seminář k metodě skupinového poradenství vybraných pracovníků NVČ, Praha 1979.

DRTIL, J., *Příčiny prevence a autoagrese; Toxikomanie u odsouzených*, školení pro příslušníky SNV, externě studující psychologii, 1968.

DRTIL, J., *Přednáška o toxikomanii*, přednáška pro pracovníky SNV externě studující psychologii, stáž ve VÚP, 1969.

JIRGL, M., *Hraniční problémy psychologie a psychoterapie*, školení pro příslušníky SNV, externě studující psychologii, 1968.

MAKARIUSOVÁ, V., *Vyšetřování sociální lability u odsouzených*, Školení pedagogů NVÚ, Praha 1972.

MAKARIUSOVÁ, V., *Praktické využití výsledků metody I HAVEZ ve výzkumu vychovatelů*. Porada psychologů, Brno 1978.

MAKARIUSOVÁ, V., *Praktické používání metody I HAVEZ*, Školení pedagogů a psychologů SNV, Pracov 1979.

MAREŠ, J., *Použití hodnotících škál v praxi vychovatelů NVÚ*, Porada výchovných pracovníků NVÚ pro mladistvé, Opava 1974.

MOTLÍKOVÁ, V., *Přednášky z trestního práva na škole CO FMV*, Varnsdorf 1976.

MOTLÍKOVÁ, V., *Právní výchova*, seminář pedagogů, Oráčov 1976.

MOTLÍKOVÁ, V., *Výsledky výzkumu úrovně právního vědomí odsouzených mladých dospělých*, Porada pedagogů, psychologů a vychovatelů NVÚ, Heřmanice, Opava 1978.

MOTLÍKOVÁ, V., *Úroveň právního vědomí odsouzených mladých dospělých a její ovlivňování pomocí právní výchovy; Instrukce k metodě „Etické hodnocení konkrétního deliktu“*, školení pedagogů, psychologů a vychovatelů SNV, Heřmanice 1979.

MOTLÍKOVÁ, V., *Výsledky výzkumu úrovně právního vědomí odsouzených; Právní výchova jako prostředek ovlivňování právního vědomí; Metodické pokyny k zahájení a průběhu experimentálního půlročního kurzu právní výchovy pro odsouzené v NVÚ Valdice, Plzeň, Pardubice*, školení vychovatelů – lektorů právní výchovy, Praha 1979.

NETOPIL, K., *Volný čas a úloha pedagoga při zajišťování všeobecného a odborného vzdělávání odsouzených, zvláště v NVÚ pro mladistvé*, školení pedagogů NVÚ, Praha 1972.

NETOPIL, K., *Pojetí samosprávné činnosti odsouzených v PLR – metodika a výsledky výzkumu vlivu samosprávné činnosti na osobnost odsouzeného*, služební porada

pracovníků NVÚ pro mladistvé, Libkovice 1974, služební porada pracovníků NVÚ pro mladistvé, Opava 1974.

NETOPIL, K., *Cílové struktury ve výchově a vzdělávání mladých dospělých; Předpoklady efektivnosti kázeňských odměn a trestů v trestu odnětí svobody*, Školení pedagogů, Oráčov 1976.

NETOPIL, K., *Problematika efektivnosti kázeňských trestů*, instruktážní metodické zaměstnání náčelníků oddělení NVČ, Pracov 1978.

NETOPIL, K., *Současná odborná literatura související s problematikou NVČ*, Porada pedagogů SNV, Praha 1978.

NETOPIL, K., *Systémový dialektický model formování osobnosti odsouzených a výchovný vztah vychovatelů k odsouzeným, Metody usměrňující aktivitu odsouzených a metody podněcující aktivitu odsouzených; Předpoklady efektivnosti kázeňských odměn a trestů, Porada pedagogů, psychologů a vychovatelů NVÚ*, Heřmanice, Opava 1978.

NETOPIL, K., *Předpoklady efektivnosti kázeňských odměn a trestů; Nejnovější odborná literatura, vztahující se k profesní přípravě příslušníků a k provádění NVČ v NVÚ, školení pedagogů a psychologů SNV*, Pracov 1979.

NETOPIL, K., *Výchovně vzdělávací práce s kolektivem odsouzených z hlediska výsledků výzkumů fyzické a psychické výkonnosti dospělých; Pravidla ekonomie učení dospělých, Motivace a efektivita učení dospělých, Způsob zdokonalování všeobecného a profesního vzdělávání dospělých*, Školení pedagogů a psychologů ZNV SSR, Kováčová 1979.

NETOPIL, K., *Vnitřní klasifikace odsouzených podle pravděpodobnostní míry sklonu k páčání další trestné činnosti a zásady diferencovaných nápravně výchovných programů*, instruktáž pedagogů, psychologů a vychovatelů k projektovanému výzkumu, Heřmanice, Opava 1979.

NETOPIL, K., *Vnitřní klasifikace odsouzených podle pravděpodobnostní míry sklonu k páčání další trestné činnosti a zásady diferencovaných nápravně výchovných programů*, instruktáž pedagogů, psychologů a sociálních pracovníků k projektovanému výzkumu, Plzeň 1980.

POLÁKOVÁ, T., *Soudní psychologická expertiza – Rorschachův psychodiagnostický pokus Woodworth-Mathieus test*, školení pro příslušníky SNV, externě studující psychologii, 1968.

POLÁKOVÁ, T., *Psychodiagnostické metody*, přednáška pro pracovníky SNV externě studující psychologii, stáž ve VÚP, 1969.

SLAVÍKOVÁ, M., *Význam práce v komunistické výchově*, aktiv náčelníků výchovy a výroby NVÚ, Harrachov 1972.

ŠEBKOVÁ, Y., *Konzultace v NVÚ Heřmanice k problematice mladých dospělých odsouzených*, 1976.

ŠEBKOVÁ, Y., *Beseda s vychovateli v NVÚ Opava*, Heřmanice, 1977.

ŠEVČUKOVÁ, A., *Výsledky výzkumu osobnosti mladých dospělých odsouzených*, porada pedagogů, psychologů a vychovatelů NVÚ, Heřmanice, Opava 1978.

ŠEVČUKOVÁ, A., *Některé charakteristiky osobnosti odsouzených mladých dospělých prvotrestaných a recidivistů; Instruktáž k diagnostické metodě „Index kriminality“*, školení pedagogů, psychologů a vychovatelů SNV, Heřmanice 1979.

ŠEVČUKOVÁ, A., *Utváření a rozvoj postojů k učení, Školení vychovatelů – lektorů právní výchovy*, Praha, Valdice 1979.

ŠEVČUKOVÁ, A., *Aktivní sociální učení a jeho uplatnění v ideové výchově*, konzultace pro příslušníky SNV, Pardubice, Horní Slavkov 1980.

ŠPŮR, J., *Vzdělávání odsouzených, poradní sbor*, Minkovice 1975.

ŠPŮR, J., *Místo a úloha výuky občanské nauky při ideově politickém ovlivňování mladých dospělých*, Školení pedagogů, Oráčov, 1976.

ŠPŮR, J., *Problematika VTOS u odsouzených mladých dospělých; Ideově politické ovlivňování v NVÚ pro odsouzené mladé dospělé*, školení pracovníků oddělení NVČ, Heřmanice, Opava 1976.

ŠPŮR, J., *Aktuální problémy výuky občanské nauky v NVÚ ČSR*, Porada náčelníků oddělení NVČ, Praha 1976.

ŠPŮR, J., *Některé výsledky výzkumu ideově politické účinnosti občanské nauky v NVÚ ČSR; Obsahové a metodické problémy výuky občanské nauky v NVÚ ČSR*, porada pedagogů, Pracov 1977.

ŠPŮR, J., *Obsahové a metodologické problémy zpracování učebních textů k výuce občanské nauky v NVÚ ČSR*, Porada vybraných pedagogů, Pardubice 1977.

ŠPŮR, J., *Hospitace výuky občanské nauky a konzultace k výuce občanské nauky v NVÚ*, Heřmanice, Opava, Mladá Boleslav, Pardubice, Šmikousy 1977.

ŠPŮR, J., *Výsledky výzkumu účinnosti výuky občanské nauky mladých dospělých odsouzených*, porada pedagogů, psychologů a vychovatelů NVÚ Heřmanice, Opava 1978.

ŠPŮR, J., *Aktuální problémy výuky občanské nauky v NVÚ*, školení pedagogů a psychologů SNV, Pracov 1979.

ŠTRAUB, J., *Právní vědomí u mladistvých*, Aktiv pracovníků oddělení NVČ pro mladistvé, Pardubice 1972.

ŠTRAUB, J., *Výchova k rodičovství, společenská výchova a protialkoholní výchova u odsouzených mladých dospělých*, školení pracovníků oddělení NVČ, Heřmanice, Opava 1976.

ŠTRAUB, J., *Personální práce s podřízenými a její vliv na osobní vyrovnanost se zaměstnáním*, SOŠ Ostrov n. Ohří, 1977.

ŠTRAUB, J., *Výsledky výzkumu na oddělení NVČ*, Porada sociálních pracovníků, Pracov 1980.

URBANOVÁ, M., *Přednáška o třech psychodiagnostických testech*, přednáška pro pracovníky SNV externě studující psychologii, stáž ve VÚP, 1969.

URBANOVÁ, M., *Psychologická problematika a zásady resocializace; Úkoly vězeňského psychologa; Odborné problémy vězeňského psychologa*, Školení pracovníků výchovy z NVÚ, 1971.

URBANOVÁ, M. – ČEPELÁK, J. – DOLEŽAL, V., *Přednášky o skupinovém poradenství pro vychovatele z NVÚ*, 1971.

URBANOVÁ, M., *Technika pozorování a rozhovoru; Explorativní beseda zaměřená na sociální a speciálně kriminální amnézu; Vyšetřování základních faktorů kriminogeneze*, školení pedagogů NVÚ, Praha 1972.

- URBANOVÁ, M., *Metodologie longitudinálního vyšetřování odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody*, porada pedagogů a psychologů, 1973.
- URBANOVÁ, M., *Metoda vyšetřování socializace, zralosti a odpovědnosti. Teorie a praktické využití testu*, porada pedagogů a psychologů, 1973.
- URBANOVÁ, M., *Několik poznámek k longitudinálními výzkumu*, Seminář psychologů NVÚ, 1973.
- URBANOVÁ, M. – ČEPELÁK, J. – DOLEŽAL, V., *Přednášky pro vybrané vychovatele, školení vybraných vychovatelů v metodě*, Praha 1973.
- URBANOVÁ, M., *Psychologické metody určené pro výběr příslušníků, školení psychologů NVÚ*, Pracov 1973.
- URBANOVÁ, M., *Diagnostická činnost pedagoga na nástupních odděleních se zřetelem na vypracování pedagogických charakteristik; Teorie a praxe diferencovaného sebehodnocení funkčního stavu testem SAN upravených ve VÚP; Teorie a metodika sebehodnocení, možnost její aplikace při psychologickém vyšetření odsouzených a v nápravné výchově; Metodika DOO; Metodické sdělení a ukázka výsledků získaných vyšetřením odsouzených ve VÚP*, seminář pro pedagogy a psychology NVÚ, Praha 1974.
- URBANOVÁ, M., *Beseda s příslušníky NVÚ na téma „Smysl života a přátelství“*, Ostrov n. Ohří 1974.
- URBANOVÁ, M., *Psychologické zvláštnosti socializace odsouzených*, Služební porada zástupců náčelníků oddělení NVČ, Mladá Boleslav 1974.
- URBANOVÁ, M., *Zpráva o průběhu a předběžných výsledcích longitudinálního výzkumu odsouzených*, 1974.
- URBANOVÁ, M. – BECKER, O., *Technika zjišťování osobnostních vlastností v procesu rozhodování, Školení pedagogů a psychologů, Pracov 1974.*
- URBANOVÁ, M., *Sociální postoje, autoagrese, Sociometrické měření ve skupinách odsouzených*, Semináře s vychovateli VÚP, Praha 1974.
- URBANOVÁ, M., *Některé diagnostické metody užívané na nástupním oddělení a spolupráce s psychologem na nástupním oddělení, celorepubliková porada pedagogů*, Heřmanice 1975.
- URBANOVÁ, M., *„Druhý život“ odsouzených*, Poradní sbor, Mladá Boleslav 1975.
- URBANOVÁ, M., *Instrukce k Beckerovu testu 15 CSU – rozhodování a riziko*, celorepubliková porada psychologů, Mladá Boleslav 1975.
- URBANOVÁ, M., *Problematika postpenitenciární péče*, poradní sbor, Minkovice 1975.
- URBANOVÁ, M., *Technika vedení besed s odsouzenými*, Čtyři semináře pro vychovatele VÚP, 1975.
- URBANOVÁ, M., *Informace o plánovaném výzkumu recidivistů, školení psychologů*, Plzeň 1976.
- URBANOVÁ, M., *Způsob vyšetřování změn v postojích odsouzených mladých dospělých a periodické hodnocení jejich chování vychovateli, Školení příslušníků oddělení NVČ*, Heřmanice, Opava 1976.
- URBANOVÁ, M., *Hodnocení odsouzených*, Školení pedagogů, Oráčov 1976.
- URBANOVÁ, M. – BAKALÁŘ, E. – BÍLÝ, D. – HARTL, P. – DOLEŽAL, V., *Seminář skupinového poradenství*, Praha 1976.

- URBANOVÁ, M., *Praktické zkušenosti s metodou „15 CSU“*, Porada psychologů, Mladá Boleslav 1977.
- URBANOVÁ, M., *Hodnocení osobnosti odsouzených*, Instruktažní metodické zaměstnání náčelníků oddělení NVČ, Pracov 1978.
- URBANOVÁ, M., *Psychologické zásady řídicí práce*, Školení vedoucích pracovníků ÚES, Praha 1978.
- URBANOVÁ, M., *Výzkum efektu a procesu skupinového poradenství ve VTOS*, Porada psychologů a pedagogů ZNV SSR, Bratislava 1978.
- URBANOVÁ, M., *Některé podněty k diagnostické a resocializační činnosti psychologů*, porada psychologů, Brno 1978.
- URBANOVÁ, M., *Zkušenosti s vedením uzavřené poradenské skupiny; Využití psychometrických metod při práci s poradenskou skupinou*, kurz skupinového poradenství, Praha 1978.
- URBANOVÁ, M., *Psychologické zásady řídicí práce, osobnost vedoucího pracovníka*, školení pro velitele eskort ÚES, Praha 1978.
- URBANOVÁ, M., *Styl řídicí práce – psychologické aspekty*, Školení pro velitele eskort ÚES, Praha 1979.
- URBANOVÁ, M., *Úvod do skupinového poradenství; Zkušenosti s vedením uzavřené poradenské skupiny; Psychometrické metody při práci s poradenskou skupinou*, kurz skupinového poradenství, Praha 1979.
- URBANOVÁ, M., *Metodika individuálních výchovných pohovorů s odsouzenými; Zkušenosti s využitím penitenciární psychoterapie v podmínkách NVÚ*, školení pedagogů a psychologů, Pracov 1979.
- URBANOVÁ, M., *Základní proky vedení lidí*, školení pro velitele eskort ÚES, Praha 1979.
- URBANOVÁ, M., *Životní perspektivy odsouzených mladých dospělých; projekce perspektivní koncepce*, školení pedagogů, psychologů a vychovatelů SNV, Heřmanice, Opava 1979.
- URBANOVÁ, M., *Psychoterapeutické techniky – teoretické základy a praktická cvičení*, školení pedagogů, psychologů a vychovatelů ZNV SSR, Kováčová 1979.
- URBANOVÁ, M., *K aspektům životních perspektiv odsouzených ve VTOS*, porada sociálních pracovníků a kurátorů, Pracov 1979.
- URBANOVÁ, M., *Problematika hodnocení pracovní činnosti podřízených*, Školení velitelů směn ÚES, Praha 1979.
- URBANOVÁ, M., *Osobnost vedoucího pracovníka a řešení konfliktní sociální situace*, školení velitelů směn ÚES, Praha 1979.
- URBANOVÁ, M., *Praktický výcvik ve skupinových technikách; Možnosti a perspektivy skupinového poradenství v konkrétních podmínkách NVÚ*, seminář skupinového poradenství, Praha 1979.
- URBANOVÁ, M., *Závislost efektivnosti trestu odnětí svobody na specifických podmínkách VTOS; Komplexnost resocializačního procesu a penitenciární psychologická diagnostika*, instruktážní metodické zaměstnání pedagogů a psychologů ZNV SSR, Trenčianské Teplice 1980.

- URBANOVÁ, M., *Novinky v oblasti penitenciární psychologie*, Porada psychologů SNV, Pracov 1980.
- ZÁRUBA, J., *Přednášky z psychologie*, SOŠ SNV Ostrov n. Ohří, 1970.
- ZÁRUBA, J., *Přednášky z psychologie*, SOŠ SNV Ostrov n. Ohří, 1971.
- ZÁRUBA, J., *Význam práce jako resocializačního faktoru*, aktiv náčelníků výchovy a výroby NVÚ, Harrachov 1972.
- ZÁRUBA, J., *Přednášky s psychologie*, SOŠ SNV Ostrov n. Ohří, 1972.
- ZÁRUBA, J., *Problematika pracovní výchovy*, porada náčelníků oddělení NVČ, Příbram 1972.
- ZÁRUBA, J., *Problematika pracovní výchovy*, porada náčelníků oddělení výroby, Chocerady 1972.
- ZÁRUBA, J., *Psychologie práce v podmínkách výkonu trestu*, aktiv funkcionářů ZNV SSR, Želiezovce 1972.
- ZÁRUBA, J., *Pracovní výchova*, aktiv vychovatelů NVÚ Mírov, 1973.
- ZÁRUBA, J., *Adaptace na práci u mladistvých odsouzených*, Libkovic 1973.
- ZÁRUBA, J., *Úloha mistra v resocializačním procesu*, aktiv funkcionářů ZNV SSR, Košice 1973.
- ZÁRUBA, J., *Přednášky s psychologie*, SOŠ SNV Ostrov n. Ohří, 1973.
- ZÁRUBA, J., *Problémy práce mistra s odsouzenými v NVÚ*, Školení mistrů n. p. Preciosa, Minkovice 1974
- ZÁRUBA, J., *Přednášky s psychologie*, SOŠ SNV Ostrov n. Ohří, 1974.
- ZÁRUBA, J., *Přednášky s psychologie*, SOŠ SNV Ostrov n. Ohří, 1975.
- ZÁRUBA, J., *Problémy práce mistra s odsouzenými v NVÚ*, Minkovice 1975.
- ZÁRUBA, J., *Přednášky s psychologie*, SOŠ SNV Ostrov n. Ohří, 1976.
- ZÁRUBA, J., *Základní otázky pracovní výchovy – adaptace odsouzených na pracovní činnost ve VTOS*, školení pracovníků oddělení NVČ, mistrů a vychovatelů Ú SNV Heřmanice, Opava 1976.
- ZÁRUBA, J., *Úloha mistra v pracovní výchově odsouzených*, Školení mistrů NVÚ č. 2 Praha, 1977.
- ZÁRUBA, J., *Psychologické zásady pracovní výchovy*, cyklické školení mistrů a vychovatelů NVÚ Libkovic, Pardubice, 1977.
- ZÁRUBA, J., *Zásady pracovní výchovy*; Exkurze posluchačů SOŠ Ostrov n. Ohří ve VÚP, 1977.
- ZÁRUBA, J., *Psychologické zásady při provádění pracovní výchovy*, školení mistrů a vychovatelů u mladistvých, Opava 1977.
- ZÁRUBA, J., *Seznámení s výsledky výzkumu v oblasti pracovní výchovy odsouzených mladých dospělých*, porada pedagogů, psychologů a vychovatelů NVÚ, Heřmanice, Opava 1978.
- ZÁRUBA, J., *Základní otázky práce mistra s odsouzenými*, školení mistrů v NVÚ Horní Slavkov, 1978
- ZÁRUBA, J., *Aktuální otázky pracovní výchovy*, instruktážně metodické zaměstnání náčelníků oddělení NVČ, Pracov 1978.

ZÁRUBA, J., *Výběr a zařazování mladistvých do procesu výrobní činnosti – základní otázky řízení výrobních činností mistrů, cyklická příprava mistrů a vychovatelů u mladistvých*, Opava, Libkovic, Pardubice 1978.

ZÁRUBA, J., *Aktuální otázky pracovní výchovy*, Porada pedagogů SNV, Praha 1978

ZÁRUBA, J., *Práce mistra s pracovní skupinou v podmínkách VTOS, školení mistrů v NVÚ Heřmanice*, 1978.

ZÁRUBA, J., *Výuka psychologie v SOŠ Ostrov n. Ohří*, 1978.

ZÁRUBA, J., *Úloha mistra v pracovní výchově odsouzených, školení mistrů v NVÚ Heřmanice*, 1978.

ZÁRUBA, J., *Jednotný výchovný postup mistrů a vychovatelů při uplatňování zásad pracovní výchovy odsouzených, školení hospodářských pracovníků a příslušníků SNV*, Minkovice 1978.

ZÁRUBA, J., *Zásady pracovní výchovy, Školení pracovníků VO, Pracov* 1978.

ZÁRUBA, J., *Postavení a působení mistra ve výrobním procesu, školení řídicích pracovníků pracujících s odsouzenými ve VŽKG, Heřmanice* 1978.

ZÁRUBA, J., *Zásady a obsah pracovní výchovy odsouzených, školení pro vychovatele z věznic SNV, Litoměřice* 1979.

ZÁRUBA, J., *Psychologické zásady ve výsledkové praxi, školení pracovníků VO SNV, Pracov* 1979.

ZÁRUBA, J., *Osobnost mistra; Uplatňování psychologických zásad v řídicí práci mistra při vedení pracovní skupiny mladistvých, cyklická příprava řídicích pracovníků ve výrobě*, Libkovic, Opava 1979.

ZÁRUBA, J., *Pracovní adjustace odsouzených v podmínkách psychopatického oddělení, školení pro funkcionáře oddělení pro psychopaty, Plzeň* 1979.

ZÁRUBA, J., *Osobnost mistra – významný faktor v pracovní výchově odsouzených, školení pro řídicí pracovníky ve výrobě, Pardubice* 1979.

ZÁRUBA, J., *Základní otázky dalšího zkvalitňování pracovní výchovy, Porada náčelníků oddělení NVČ, Vinařice* 1979.

ZÁRUBA, J., *Úloha mistra při utváření pracovních skupin odsouzených, Školení mistrů, Heřmanice* 1979.

ZÁRUBA, J., *Osobnost mistra – vytváření a uplatňování autority při vedení pracovní skupiny mladistvých, školení nových mistrů, Opava* 1979.

ZÁRUBA, J., *Poznatky z výzkumu pracovní výchovy v NVÚ, odborné školení mistrů, Libkovic, Opava, Minkovice, Mírov, Heřmanice, Pardubice* 1980.

ZÁRUBA, J., *Pracovní výchova odsouzených, Školení zástupců náčelníků oddělení NVČ, Pracov* 1979.

ZÁRUBA, J., *Uplatňování zásad práce s propuštěnými v řídicí činnosti vedoucího, přednáška pro řídicí pracovníky*, 1980.

Referáty na konferencích a pracovních vědeckých zasedáních (1968-1980)

BOUKAL, J., *Kvalifikace v psychologických posudcích*, Psychologická sekce Psychiatrické společnosti, 1967.

BOUKAL, J. – DOLEŽAL, V., *Sociometric and Psychological Methods in Military Groups*, Sociometriae et Psychologiae Socialis Congressus Internationalis Primus, Rakousko 1968.

BOUKAL, J., *O vnitřních zábranách*, III. oblastní seminář sekce státu a práva ČSAV, Deštné 1969.

BOUKAL, J. – DOLEŽAL, V. – URBANOVÁ, M.: *Sociometrické měření u dvou skupin vojáků*, Sociometrická konference, Praha 1969.

BOUKAL, J. – ČEPELÁK, J., *Sociometrické zkoumání adaptace mladistvých delikventů na skupiny spoluvězňů*, symposium „Duševní zdraví mládeže“, Brno, 1970.

ČEPELÁK, J. – KRYNYCKIJ, *Možnost aplikace psychofarmak v nápravně výchovných ústavech*, X. celostátní psychofarmakologická konference, Jeseník 1968.

ČEPELÁK, J., *Frekvence premenstruačního syndromu v populaci českých žen; Abnormální chování žen ve výkonu trestu ve vztahu k menstruačnímu cyklu*, VII. mezioborová konference o experimentálním a klinickém studiu vyšších nervových funkcí, Mariánské Lázně 1968.

ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M., *Existenciální frustrace u osob odsouzených k výkonu trestu odnětí svobody*, VII. mezioborová konference o experimentálním a klinickém studiu vyšších nervových funkcí, Mariánské Lázně 1968.

ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M. – BOUKAL, J., *Factors of Sociometric Position in Groups of Prisoners*, Sociometriae et Psychologiae Socialis Congressus Internationalis Primus, Rakousko 1968.

ČEPELÁK, J., *Současný stav penologického bádání v oblasti sociální patologie*, Pracovní schůze sekce sociální patologie při Československé sociologické společnosti, Praha 1969.

ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M. – BOUKAL, J. – DOLEŽAL, V., *Faktory sociometrické pozice ve skupině vězňů*, Sociometrická konference, Praha 1969

ČEPELÁK, J. – DRTIL, J. – JIRGL, M., *Vliv viděné a požité drogy na psychometriku a pozornost delikventního toxikomana*, XI. celostátní psychofarmakologická konference, Jeseník 1969.

ČEPELÁK, J. – ŠEBKOVÁ, Y., *Struktura depresivního syndromu u dificilních delikventů v nápravně výchovném ústavu*, VIII. mezioborová konference o experimentálním a klinickém studiu vyšších nervových funkcí, Mariánské Lázně 1968.

ČEPELÁK, J. – BOUKAL, J.: *Osobní a společenská přizpůsobivost mladistvých delikventů*, Symposium „Duševní zdraví mládeže“, Brno 1970.

ČEPELÁK, J., *Psychoterapie a výkon trestu; Adaptace odsouzených ve výkonu trestu; Použití sémantického diferenciálu v psychologickém vyšetření delikventů*, zasedání sekce forensní psychologie v rámci „Psychologických dnů“, Brno 1970.

ČEPELÁK, J., *Zvláštnosti penitenciární psychoterapie*, Zasedání psychoterapeutické komise Psychiatrické společnosti 1971.

ČEPELÁK, J., *Úvod do penitenciární psychologie; Zvláštní psychoterapie u disociálních jedinců*; Tématický kurz psychologických metod v psychiatrii, Institut pro další vzdělávání lékařů 1971.

ČEPELÁK, J., *Terapeutická komunita u osob ve výkonu trestu*. III. čs.-polská psychiatrická konference, Špindlerův Mlýn 1971.

ČEPELÁK, J., *Vliv octoklophetinu na snížení agresivity; Závislost abnormálního chování žen ve výkonu trestu na fázích menstruačního cyklu*, I. vědecká konference vězeňské medicíny, Praha 1971.

ČEPELÁK, J., *Terapeuticko-korekční komunita v nápravně výchovném ústavu*. VII. celostátní seminář o psychoterapii, Jeseník 1972.

ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M., *Experimentálně-psychologické vyšetření závislosti vězňů na drogách; Testování postojů vězňů k drogám metodou bipolárních škál*, XIV. celostátní psychofarmakologická konference, Jeseník 1972.

ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M., *Použití termometrie ke zjišťování vztahu toxikomanů k drogám*, sekce pro alkoholismus a jiné toxikomanie, Praha 1972.

ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M., *Stupeň socializace, zralosti a odpovědnosti u mladistvých delikventů*, IV. symposium „Duševní zdraví mládeže“, Brno 1972.

ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M., *Osobnostní faktory neuroticismu, psychoticismu a extraverze u mladistvých delikventů*, IV. symposium „Duševní zdraví mládeže“, Brno 1972.

ČEPELÁK, J., *Aktuální problémy české psychologie a prognóz psychologických věd; Použití „testu ruky“ v diagnostice agrese*; Psychologické dny, Olomouc 1972.

ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M., *Toxikomanie v nápravně výchovných ústavech*, Psychologické dny, Olomouc 1972.

ČEPELÁK, J., *Psychotismus a neuroticismus u toxikomanů – delikventů*, XV. celostátní psychofarmakologická konference, Jeseník 1973.

ČEPELÁK, J., *Realitní terapie a její aplikace u asociálních osob*, VIII. celostátní psychoterapeutické konference, Jeseník 1973.

ČEPELÁK, J., *Penitenciární problematika zacházení s recidivisty*, Konference o recidivě na GP ČSSR, Praha 1973.

ČEPELÁK, J., *Obraz neurotické symptomatologie u vězňů – toxikomanů; Použití termometru ke zjištění vztahu toxikomanů k drogám*, III. vědecká konference penologického lékařství, Pracov 1973.

ČEPELÁK, J., *Struktura somatických a psychických příznaků vězňů – toxikomanů*, XVI. celostátní psychofarmakologická konference, Jeseník 1974.

ČEPELÁK, J., *Alternace profesionálně řízené a samořídící se terapeutické skupiny odsouzených*, IX. psychoterapeutická konference, Luhačovice, 1974.

ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M., *Toxikomanie u osob ve výkonu trestu*, Soudně-psychiatrický seminář, Špindlerův Mlýn 1974.

ČEPELÁK, J. – URBANOVÁ, M., *Toxikomanie a kriminalita*, schůze sekce sociální patologie Sociologické společnosti, Praha 1974.

ČEPELÁK, J. – HARATL, P. – DOLEŽAL, V. – BÍLÝ, D., *Psychoterapie v resocializaci vězňůných kriminálních pachatelů*, pracovní schůze psychoterapeutické komise Psychiatrické společnosti – zkušenosti VÚP s aplikací penitenciární psychoterapie, Praha 1974.

ČEPELÁK, J., *Orientace na budoucnost v programu psychoterapeutické skupiny; Alternace profesionálně řízené samořídící skupiny*, X. celostátní psychoterapeutická konference, Luhačovice 1975.

ČEPELÁK, J., *Toxikomanie v nápravně výchovných ústavech*, seminář sekce soc. patologie Čs. sociologické společnosti 1975.

ČEPELÁK, J., *Neurotická symptomatologie u vězňů a její změny v průběhu výkonu trestu*, V. vědecká konference vězeňského lékařství, Praha 1975.

ČEPELÁK, J., *Abúzus drog u vězňů a úkoly protidrogové výchovy*, V. vědecká konference vězeňského lékařství, Praha 1975.

ČEPELÁK, J., *Drogy a kriminalita; Toxikomanie v nápravně výchovných ústavech*, Česká farmakologická společnost, Praha 1976.

ČEPELÁK, J., *Aktuální problémy psychologie práce a význam studia regulace psychické činnosti*, konference Psychologie práce a regulace psychické zátěže Čs. psychologické společnosti, Praha 1976.

ČEPELÁK, J., *Současné možnosti a perspektivy zvyšování účinnosti trestu odnětí svobody*, VII. plenární zasedání sekce pro trestní právo PÚMS SSR, Trenčianské Teplice 1976.

ČEPELÁK, J., *Životní dílo prof. V. Chmelaře, korespondenta AV ČR; Agresivita u vězňů pachatelů*, Konference u příležitosti 85. narozenin prof. V. Chmelaře, Brno 1977.

ČEPELÁK, J., *Psychodiagnostika mladistvých pachatelů*, VIII. sympozium o duševním zdraví mládeže, Brno 1977.

ČEPELÁK, J., *Neurotická symptomatologie u vězňů*, VIII. soudně psychiatrická konference, Špindlerův Mlýn 1978.

ČEPELÁK, J., *Dvacet let Čs. psychologické společnosti při ČSAV*, vstupní referát na VIII. psychologických dnech, Olomouc 1978.

ČEPELÁK, J., *Psychologická diagnostika mladistvého pachatele*, IX. sympozium o duševním zdraví mládeže, Brno 1978.

ČEPELÁK, J., *Funkce penitenciární skupinové psychoterapie*, konference „Uplatňovanie pedagogiky a psychológie v penitenciárnej resocializácii odsúdených“, Trenčianské Teplice 1979.

ČEPELÁK, J., *Psychoterapie v klinickopsychologické a psychiatrické penitenciární praxi*, Konference vězeňských lékařů SNV ČSR, Pracov 1979.

ČEPELÁK, J., *Funkce skupinové psychoterapie v penitenciární resocializaci; Terapeutické společenství v podmínkách NVÚ*, XII. celostátní psychoterapeutická konference, Poděbrady 1979.

ČEPELÁK, J., *Eysenckovy inventáře osobnosti a jejich použití v psychosomatické medicíně a v penitenciární praxi*, Vědecké zasedání Psychiatrické společnosti, Praha 1980.

DOBEŠOVÁ, Y., *Životní perspektivy mladistvých delikventů*, VIII. sympozium o duševním zdraví mládeže, Brno 1977.

DOBEŠOVÁ, Y., *Příspěvek k problematice odsouzených mladých dospělých*, seminář sekce sociální patologie Čs. sociologické společnosti, Praha 1978.

- DOBEŠOVÁ, Y., *Kriminogeneze a interakční model osobnosti*, konference „Uplatňovanie pedagogiky a psychológie v penitenciárnej resocializácii odsúdených, Trenčianské Teplice 1979.
- DOBEŠOVÁ, Y. – URBANOVÁ, M. – NEUMANN, J., *K problematice intelektu v kriminologii*, Soudně psychiatrický seminář, Nové Město na Moravě 1979.
- DOBEŠOVÁ, Y., *K problematice osobnosti pachatele trestných činů*, Seminář sekce sociální patologie, Alšovice 1980.
- DOLEŽAL, V., *Sociometrické zkoumání právního citění u kriminálních delikventů*, Zasedání sekce forensní psychologie v rámci „Psychologických dnů“, Brno 1970.
- DOLEŽAL, V., *Zkušenosti s vedením psychoterapeutické skupiny odsouzených*, psychoterapeutické komise Psychiatrické společnosti 1971.
- DOLEŽAL, V., *Zkušenosti s vedením psychoterapeutických skupin delikventů*, Tématický kurz psychologických metod v psychiatrii, Institut pro další vzdělávání lékařů 1971.
- DOLEŽAL, V., *Technika několika terapeutů při skupinové terapii vězňů; Analýza interakce na psychoterapeutické skupině vězňů; Test sémantického výběru*, Psychologické dny, Olomouc 1972.
- DRTIL, J., *Sexuální život mužů při dlouhodobě vykonávaném trestu odnětí svobody*, Komise psychiatrické sexuologie při psychiatrické sekce 1968.
- DRTIL, J., *Test určování tablet – pomocná metoda při diagnostice toxikomanie; Závislost na požívání některých analgetik a antipyretik u delikventů*, XI. celostátní psychofarmakologická konference, Jeseník 1969.
- DRTIL, J., *Prevence trestné činnosti léčebným zásahem; Penologie a penologie lékařství*, Celostátní soudně psychiatrická konference, Špindlerův Mlýn 1969.
- DRTIL, J. – BOUKAL, J. – JIRGL, M., *Charakteristika agrese u mladistvých delikventů*, symposium „Duševní zdraví mládeže“, Brno 1969.
- JIRGL, M. – DRTIL, J. – ČEPELÁK, J., *Vliv propericiazinu na chování difilních delikventů*, XI. celostátní psychofarmakologická konference, Jeseník 1969.
- MAKARIUSOVÁ, V., *Adjustace na pracovní zátěž a osobnost vychovatele SNV*, VII. psychologické dny, Praha 1977.
- MOTLÍKOVÁ, V., *Problematika ochranného dohledu*, seminář sekce soc. patologie Čs. sociologické společnosti 1975.
- MOTLÍKOVÁ, V., *Úroveň právního vědomí osob ve výkonu trestu odnětí svobody*, seminář sekce sociální patologie Čs. sociologické společnosti, Praha 1978.
- MOTLÍKOVÁ, V., *Ovlivňování právního vědomí osob ve VTOS*, seminář sekce sociální patologie, Alšovice 1980.
- NETOPIL, K., *Sociálně patologické jevy v profesionální anamnéze zaměstnanců průmyslu vykonávajících TOS jako jeden z prediktorů jejich budoucího chování*, Mezinárodní vědecký seminář o sociálně patologických jevech v průmyslových podnicích, Olomouc 1979.
- NETOPIL, K., *Současnost a perspektivy výzkumu v oblasti penitenciární pedagogiky*, Celostátní konference Čs. pedagogické společnosti, Havířov 1979.
- POLÁKOVÁ, T., *Psychopatologický profil dlouhotrestaných*, Zasedání sekce forensní psychologie v rámci „Psychologických dnů“, Brno 1970.

- ŠEBKOVÁ, Y., *Některé pathické rysy u mladistvých odsouzených alkoholiků*, VI. symposium o duševním zdraví mládeže, Brno 1974.
- ŠEBKOVÁ, Y. – ČEPELÁK, J., *Obraz abúzu alkoholu u mladistvých delikventů*, Symposium o duševním zdraví mládeže, Brno 1975.
- ŠEVČUKOVÁ, A., *Použití „indexu kriminality“ při vyšetřování mladých delikventů*, VIII. symposium o duševním zdraví mládeže, Brno 1978.
- ŠEVČUKOVÁ, A., *Efektivnost pedagogického působení*, Československo sovětský seminář, Čs. pedagogický ústav, Praha 1979.
- ŠEVČUKOVÁ, A., *Schémata diagnostického rozhovoru o trestné činnosti*, Seminář sekce sociální patologie, Alšovice 1980.
- ŠTRAUB, J., *Právní vědomí mladistvých delikventů*, IV. symposium „Duševní zdraví mládeže“, Brno 1972.
- ŠTRAUB, J., *Právní vědomí mladistvých delikventů*, Psychologické dny, Olomouc 1972.
- ŠTRAUB, J., *Alkoholismus u mladistvých odsouzených*, VI. symposium o duševním zdraví mládeže, Brno 1974.
- ŠTRAUB, J., *Trendy v zacházení s pachateli odsouzenými k trestu odnětí svobody*, Seminář sekce sociální patologie, Alšovice 1980.
- URBANOVÁ, M. – ČEPELÁK, J. – JIRGL, M. – BOUKAL, J., *Některé poznatky o osobnosti u mladistvých delikventů*, Symposium „Duševní zdraví mládeže“, Brno 1969.
- URBANOVÁ, M. – ČEPELÁK, J., *Vliv VTOS na recidivující kriminální delikventy*, celostátní soudně psychiatrické konference, Špindlerův Mlýn 1971.
- URBANOVÁ, M. – ČEPELÁK, J., *Struktura postjů kriminálních delikventů k drogám*, Sekce pro alkoholismus a jiné toxikomanie, Praha 1972.
- URBANOVÁ, M. – ČEPELÁK, J.: *Problém smyslu života u mladistvých delikventů*. IV. symposium „Duševní zdraví mládeže“, Brno 1972.
- URBANOVÁ, M. – ČEPELÁK, J. – ZÁRUBA, J., *Osobnost mladistvých delikventů*, Psychologické dny, Olomouc 1972.
- URBANOVÁ, M., *Úkoly psychologie vězeňství*, Psychologické dny, Olomouc 1972.
- URBANOVÁ, M., *Osobnost odsouzeného s homosexuálním chováním; Koreferát k přednášce dr. Cintéry a Linhartů na II. Vědecké konferenci vězeňských lékařů*, Kováčová 1972.
- URBANOVÁ, M. – ČEPELÁK, J., *Užití psychologických metod při určování závislosti na lécivech*, Konference ke klinickému zkoušení nových léciv, Praha 1973.
- URBANOVÁ, M., *Některé problémy adaptace vězněných mladistvých delikventů*, Symposium o duševním zdraví mládeže, Brno 1973.
- URBANOVÁ, M., *Některé problémy sociální adaptace vězněných mladistvých delikventů*, VI. symposium o duševním zdraví mládeže, Brno 1974.
- URBANOVÁ, M., *Základní problémy forensní psychologie*, Zasedání psychiatrické společnosti, Praha 1974.
- URBANOVÁ, M. – ZÁRUBA, J., *Zkušenosti znalce – psychologa ze spolupráce s osobami zúčastněnými v trestním řízení*, V. psychologické dny, Olomouc 1974.
- URBANOVÁ, M. – ZÁRUBA, J., *K profilu znalce-psychologa. Návrhy znalců na legislativní úpravy*, V. psychologické dny, Olomouc 1974.

- URBANOVÁ, M., *Postoje mladistvých delikventů k trestnému činu a trestu*, VI. symposium o duševním zdraví mládeže, Brno 1974.
- URBANOVÁ, M., *K některým problémům a perspektivám současné forensní psychologie*, IV. sjezd čs. psychologů, Třinec 1975.
- URBANOVÁ, M., *Aspekty sebehodnocení v poradenské skupině odsouzených*, X. celostátní psychoterapeutická konference, Luhačovice 1975.
- URBANOVÁ, M., *Rozdíly v kriminologicko-psychologických charakteristikách vězněných mladistvých delikventů z velkoměst, průmyslových aglomerací a z venkova*, IV. kriminologický kongres, Varna 1975.
- URBANOVÁ, M., *Kriminologicko-psychologické charakteristiky vězněných mladistvých delikventů*, Symposium o duševním zdraví mládeže, Brno 1975.
- URBANOVÁ, M., *Připomínky k léčbě alkoholiků a toxikomanů*, Schůze protialkoholní sekce Purkyňovy nadace.
- URBANOVÁ, M., *Mladiství delikventi velkoměst a venkova*, Sekce sociální patologie Čs. sociologické společnosti, Praha 1976.
- URBANOVÁ, M., *Aktivní účast na panelové diskusi o drogové závislosti*, soudně psychiatrická konference, Špindlerův Mlýn 1976.
- URBANOVÁ, M., *Modelové situace s rizikem; Sebehodnocení delikventů; Forensní psychologie – dosavadní výsledky výzkumu a perspektivy jejího rozvoje*, VI. psychologické dny, Olomouc 1976.
- URBANOVÁ, M., *Forensní psychologie ve světle letošního všesvazového sjezdu sovětských psychologů; Vybrané problémy studia efektivnosti penitenciární resocializace*, VI. psychologické dny, Olomouc 1976.
- URBANOVÁ, M., *Trestná činnost mladistvých delikventů z velkoměst a jejich sociálně psychologická charakteristika*, seminář sekce sociální patologie Čs. sociologické společnosti, Český Krumlov 1977.
- URBANOVÁ, M., *K otázkám spolupráce psychologů a psychiatrů v expertizní činnosti*, soudně psychiatrická konference, Špindlerův Mlýn 1978.
- URBANOVÁ, M., *Teoretická východiska ke studiu osobnosti pachatele trestné činnosti*, seminář sekce sociální patologie Čs. sociologické společnosti, Praha 1978.
- URBANOVÁ, M., *Komplexní pojetí procesu resocializace pachatelů trestných činů*, V. kriminologický kongres, Zakopané 1978.
- URBANOVÁ, M. – NEUMANN, J., *Informace o mezinárodním interdisciplinárním výzkumu osobnosti delikventa*, seminář sekce sociální patologie. Liblice 1978.
- URBANOVÁ, M., *Problematika psychologie osobnosti s ohledem na potřeby penitenciární praxe; Kriminogeneze a interakční model osobnosti*, konference „Uplatňovanie pedagogiky a psychológie v penitenciárnej resocializácii odsúdených“, Trenčianské Teplice 1979.
- URBANOVÁ, M., *Využití soudně psychologické expertizy v diagnostické činnosti psychologů SNV*, seminář sekce forensní psychologie, Pracov 1979.
- URBANOVÁ, M., *Sociálně právní ochrana mládeže, její aplikace a problémy*, seminář sekce sociální patologie, Praha 1979.

URBANOVÁ, M., *Zkušenosti s aplikací skupinové psychoterapie v procesu penitenciární resocializace*, XII. celostátní psychoterapeutická konference, Poděbrady 1979.

VIMROVÁ, M., *Některé aspekty tělesné výchovy a sportu v nápravně výchovném ústavu pro mladistvé*, V. symposium o duševním zdraví mládeže, Brno 1973.

VIMROVÁ, M., *Význam hodnot v nápravně výchově mladistvých pachatelů*, VI. symposium o duševním zdraví mládeže, Brno 1974.

ZÁRUBA, J., *Výsledky MMPI u mladistvých delikventů*, IV. symposium „Duševní zdraví mládeže“, Brno 1972.

ZÁRUBA, J., *Některé vlastnosti osobnosti kriminálních pachatelů – recidivistů*, Psychologické dny, Olomouc 1972.

Přednášky z penitenciární problematiky na školení pracovníků jiných resortů a popularizační přednášková činnost (1967-1980)

ČEPELÁK, J., *Psychologické problémy ve vězeňství*, Institut pro další vzdělávání lékařů, Praha 1971.

ČEPELÁK, J., *Příčiny kriminality mládeže, osobnost mladistvého delikventa*, přednáška pro vedoucí výchovy kádrů chemického průmyslu, Dobřichovice 1972.

ČEPELÁK, J., *Psychologická a sociálně patologická problematika u kriminálních pachatelů ve výkonu trestu*, kurz „Aktuální problémy kriminality“, SSVKP, 1973.

ČEPELÁK, J., *Aplikace principů realitní terapie a skupinového poradenství při zacházení s problémovými skupinami*, Institut průmyslu, Kralupy n. Vltavou 1973.

ČEPELÁK, J., *Psychologické problémy delikvence*, kurz psychologie pro důstojníky ČSLA a MV, ÚDA, 1973.

ČEPELÁK, J., *Využití psychologických poznatků pro práci s osobami propuštěnými z výkonu trestu odnětí svobody*, Seminář pro sociální kurátory, MPSV, Praha 1973.

ČEPELÁK, J., *Psychologické problémy delikvence*, kurz psychologie pro důstojníky ČSLA a MV, ÚDA, Praha 1974.

ČEPELÁK, J., *Psychopatie a kriminalita*, přednáška pro pracovníky a studenty Univerzity Palackého, Olomouc 1975.

ČEPELÁK, J., *Drogy – nebezpečí pro jednotlivce a společnost*, přednáška Sociální akademie pro učně n. p. Konstruktiva, Praha 1975.

ČEPELÁK, J., *Problematika výchovné funkce VTOS*, referát na pracovní poradě dozorových prokurátorů, 1976.

ČEPELÁK, J., *Zneužívání drog*, učňovský internát Stavebních závodů, Praha 1976.

ČEPELÁK, J., *K problému efektivnosti VTOS*, školení předsedů senátu KS, Holín u Jičína 1976.

ČEPELÁK, J., *Problematika nápravně výchovy pachatele*, školení pracovníků DVM, Praha 1976.

ČEPELÁK, J., *Aktuální penitenciární problematika*, kurz pro začínající soudce, Holín u Jičína 1977.

ČEPELÁK, J., *Principy „realitní terapie“ v resocializační práci sociálních kurátorů*, školení sociálních kurátorů středočeského a jihočeského kraje, Písek 1977.

ČEPELÁK, J., *Mladistvý pachatel z kriminologicko – psychologického hlediska a problematika jeho nápravy*, školení prokurátorů, soudců a příslušníků VB pracujících na úseku kriminality mládeže, Deštné v Orlických horách 1978.

ČEPELÁK, J., *Ústavní nápravná výchova pachatelů a postpenitenciární péče o osoby propuštěné z VTOS – dvě fáze resocializačního procesu*, přednáška v komisi ONV v Praze 7, Praha 1978.

ČEPELÁK, J., *Aktuální otázky penitenciární teorie a praxe*, Školení prokurátorů na úseku dozoru nad VTOS, Horní Bradlo u Chrudimi 1978.

ČEPELÁK, J., *Aktuální problematika trestu odnětí svobody*, Odborné školení soudců trestních senátů, Pracov 1979.

DOBEŠOVÁ, Y., *Cyklus přednášek a besed s patnáctiletými k otázkám právní odpovědnosti*, Pro ZDŠ Praha 4, Praha 1978.

DOBEŠOVÁ, Y., *Kriminalita mládeže*, Odborné učiliště n. p. Triola, Praha 1978-1979.

DOBEŠOVÁ, Y., *Alkoholismus a drogová závislost*, Odborné učiliště autoservisu FIAT, Praha 1979.

DOBEŠOVÁ, Y., *Alkoholismus a toxikomanie*, Odborné učiliště autoservisu FIAT, Praha 1979.

DOBEŠOVÁ, Y., *Kriminalita mládeže a její prevence*, Gymnázium, Praha 1979.

DOBEŠOVÁ, Y., *Alkoholismus a trestná činnost mladistvých*, Odborné učiliště AZKG, Praha 1979.

DOBEŠOVÁ, Y., *Prevence trestné činnosti*, obvodní kulturní dům Praha 8, 1979.

DOBEŠOVÁ, Y., *Sociálně patologické jevy a jejich výskyt ve velkoměstě*, ZDŠ a gymnázium Modřany, Praha 1979.

DOBEŠOVÁ, Y., *Aspekty rodinné výchovy ve vztahu ke kriminalitě mládeže*, SEŠ Praha 10, 1979.

DOBEŠOVÁ, Y., *Sociálně psychologické aspekty trestu odnětí svobody*, školení velitelského sboru vojenského nápravného útvaru, Sabinov 1979.

DOBEŠOVÁ, Y., *Sociálně psychologické aspekty ochranné výchovy, ochranné léčby a ochranného dohledu*, přednáška pro vybrané řídicí pracovníky AZKG, Letňany 1979.

DOBEŠOVÁ, Y., *Trestně právní odpovědnost mladistvých*, Sbor pro občanské záležitosti Praha 4, 1980.

DOBEŠOVÁ, Y., *Beseda s rodiči patnáctiletých o trestně právní odpovědnosti mladistvých*, SRPŠ ZDŠ Praha 8, 1980.

DOBEŠOVÁ, Y., *Prevence delikvence mládeže*, SRPŠ SOŠ Praha 10, 1980.

DRTIL, J. – ČEPELÁK, J., *Toxikomanie a trestná činnost*, cyklus přednášek Drogy v léčbě a návyku, Městská knihovna 1971.

KVÍDERA, K., *O účelu trestu odnětí svobody*, přednáška pro soudce vyššího vojenského soudu, Tábor 1967.

NETOPIL, K., *Výkon trestu odnětí svobody mladistvých odsouzených*, školení předsedů senátu a vybraných soudců krajských soudů, Živohošť 1972.

NETOPIL, K., *Způsob nápravné výchovy mladistvých pachatelů trestných činů*, kurz „Aktuální problémy kriminality“, SSVKP, 1973.

- NETOPIL, K. – ČEPELÁK, J., *Výkon trestu odnětí svobody*, kurz začínajících soudců trestního úseku, Chlum u Třeboně 1973.
- NETOPIL, K. – ČEPELÁK, J., *Výkon trestu odnětí svobody*, kurz začínajících soudců trestního úseku, Chlum u Třeboně 1974.
- NETOPIL, K. – ČEPELÁK, J., *Výkon trestu odnětí svobody*, kurz začínajících soudců trestního úseku, Holín u Jičína 1974.
- NETOPIL, K., *Výkon trestu odnětí svobody mladistvých odsouzených*, odborné školení pro soudce trestních senátů rozhodujících na úseku mládeže a vyšetřovatelů VB pracujících na úseku mládeže, Pracov 1974.
- NETOPIL, K., *Kázeňské tresty a odměny a jejich efektivnost*, školení dozorových prokurátorů ČSR, Horní Bradlo u Chrudimi 1978.
- NETOPIL, K., *Dialektické nazírání na formování osobnosti pachatele trestných činů; Metody usměrňující a metody podněcující aktivitu odsouzeného; Předpoklady efektivnosti kázeňských odměn a trestů v systému nápravné výchovy; Školení velitelského sboru vojenského nápravného útvaru*, Sabinov 1979.
- ŠEVČUKOVÁ, A., *Sociální anamnéza delikventní mládeže*, okresní pedagogicko-psychologická porada, Příbram 1980.
- ŠPŮR, J., *Averzní terapie – přísně tajné*, vystoupení v pořadu Čs. rozhlasu, 1976.
- ŠTRAUB, J., *Alkoholismus a kriminalita*, Přednáška Sociální akademie pro střední školu, Praha 1975.
- ŠTRAUB, J., *Alkoholismus ve velkoměstě*, přednáška sociální akademie pro zaměstnanců obch. domů Prior, 1975.
- ŠTRAUB, J., *Pořady k problematice kriminality mládeže*, Armádní rozhlas, Praha 1976.
- ŠTRAUB, J., *Postpenitenciární péče a ochranný dohled*, přednáška pro pracovníky výchovných kádřů, Zruč n. Sázavou 1976.
- URBANOVÁ, M. – JIRGL, M. – PÁNKOVÁ, *Cyklus „Trestat či léčit“*, Kriminalita a mládež, Sociální akademie, Praha 1968.
- URBANOVÁ, M., *Způsoby resocializace mladistvých delikventů*, cyklus pořádaný sociální akademií, Praha 1972.
- URBANOVÁ, M., *Osobnost mladistvého delikventa*, školení předsedů senátu a vybraných soudců krajských soudů, Živohošť 1972.
- URBANOVÁ, M., *Dnešní vězeňské systémy; Výkon trestu odnětí svobody u nás; Organizace a koncepce*, kurz „Aktuální problémy kriminality“, SSVKP, 1973.
- URBANOVÁ, M., *Výkon trestu mladistvých odsouzených*, kurz „Aktuální problémy kriminality“, SSVKP, 1973.
- URBANOVÁ, M., *Výsledky výzkumu mladistvých delikventů*, odborné školení pro soudce trestních senátů rozhodujících na úseku mládeže a vyšetřovatelů VB pracujících na úseku mládeže, Pracov 1974.
- URBANOVÁ, M., *Problematika hodnot u delikventních dětí*, Porada vychovatelů dětských diagnostických ústavů, Praha 1974.
- URBANOVÁ, M., *Problémy současné penologie*. Referát pro členy komise postpenitenciární péče, 1975.
- URBANOVÁ, M., *Kriminalita mládeže*, Přednáška pro Čs. svaz žen, Praha 1975.

- URBANOVÁ, M., *Psychologické problémy soudní expertízy*, poradní sbor ministra spravedlnosti, Praha 1977.
- URBANOVÁ, M., *Sociálně psychologické charakteristiky mladistvých delikventů*, Přednáška pro výchovné poradce, Praha 1977.
- URBANOVÁ, M., *Problémy resocializace mladistvých mladistvých delikventů*, Přednáška pro předsedy senátů pro mladistvé, Navarov 1977.
- URBANOVÁ, M., *Výkon trestu odnětí svobody a problémy resocializace u mladistvých odsouzených*. Školení soudců, prokurátorů a vyšetřovatelů Středočeského kraje, Senohraby 1978.
- URBANOVÁ, M., *Delikvence a rodina*. Čs. svaz žen, Praha 1978.
- URBANOVÁ, M., *Osobnost odsouzeného v komplexním pojetí resocializačního procesu*, Školení předsedů Nejvyššího soudu ČSR, Bedřichov 1978.
- URBANOVÁ, M., *Problémy rodinné výchovy a kriminalita mládeže*, plenární zasedání Svazu žen, Praha 1979.
- URBANOVÁ, M., *Podíl osobnosti a situačních faktorů v delikventním jednání*. Konference výchovných poradců ZDŠ, Praha 1979.
- URBANOVÁ, M., *Kriminalita žen*, Plenární zasedání Svazu žen, Praha 1979.
- URBANOVÁ, M., *Přehled o zaměření výzkumu VÚP SNV ČSR, týkající se mladistvých a mladých dospělých odsouzených*, Zasedání sekce mládeže Soc. společnosti ČSAV, Praha 1979.
- URBANOVÁ, M., *Možnosti a meze penitenciární psychologické diagnostiky*, seminář pro předsedy senátu Nejvyššího soudu ČSSR, Loučná 1979.
- URBANOVÁ, M., *Osobnost mladistvého delikventa – odsouzeného*, seminář sociálních pracovníků KNV, Jičín 1979.
- ZÁRUBA, J., *Některé psychologické aspekty práce s odsouzenými*, přednáška pro poslance ONV pracující v komisi veřejného pořádku a v komis pro práci s osobami propuštěnými z VTOS, Praha 1974.
- ZÁRUBA, J., *Československé vězeňství a nápravná výchova odsouzených*, Přednáška pro velitele a štáb LM v Praze 4, Praha 1974.
- ZÁRUBA, J., *Základní otázky práce s propuštěnými*, přednáška pro pracovníky Železničního stavitelství, Praha 1977.
- ZÁRUBA, J., *Základní otázky přístupu k propuštěným*, Přednáška pro funkcionáře lidosprávy ONV, Praha 1977
- ZÁRUBA, J., *Problematika současného výkonu trestu*, přednáška pro soudce z lidu obvodního soudu pro Prahu 10, Praha 1977.
- ZÁRUBA, J., *Úloha mistra při výchově dělnické mládeže*, školení mistrů Železničního stavitelství, Praha 1978.
- ZÁRUBA, J., *Problematika pracovní výchovy*, Školení dozorových prokurátorů ČSR, Horní Bradlo u Chrudimi 1978.
- ZÁRUBA, J., *Zásady řídicí a výchovné práce mistrů při vedení pracovních skupin odsouzených*, školení řídicích pracovníků Železničního stavitelství, Praha 1979.

Pedagogická činnost na vysokých školách (1968-1979)

ČEPELÁK, J., *Forensní psychologie*, Katedra psychologie FF UK 1968-1975.

ČEPELÁK, J., *Penitenciární psychologie v postgraduálním studiu pedagogů SNV*, PedF UK, 1975.

ČEPELÁK, J., *Penologie v postgraduálním studiu pedagogů SNV*, PedF UK, 1975.

ČEPELÁK, J., *Penitenciární psychologie v postgraduálním studiu psychologů SNV*, Katedra psychologie FF UK, 1979.

ČEPELÁK, J., *Penitenciární psychologie*, VŠ SNB, 1975.

ČEPELÁK, J., *Problematika penitenciární teorie a praxe*, PF UK a UJEP, 1972.

ČEPELÁK, J., *Penitenciární nauka*, VŠ SNB 1979.

NETOPIL, K., *Penitenciární pedagogika v postgraduálním studiu pedagogů SNV*, PedF UK 1975.

NETOPIL, K., *Penitenciární pedagogika*, Katedra NV VŠ SNB 1978.

NETOPIL, K., *Penitenciární nauka*, VŠ SNB.

ŠTRAUB, J., *Kriminalita mládeže a kriminologický výzkum*, Katedra vzdělávání a výchovy dospělých FF UK 1975.

URBANOVÁ, M., *Forensní psychologie*, Katedra psychologie FF UK 1967-1975.

URBANOVÁ, M., *Sociální a forensní psychologie*, VŠ SNB 1974-1975.

URBANOVÁ, M., *Výuka na katedře vzdělávání a výchovy dospělých*, FF UK 1970-1972.

URBANOVÁ, M., *Forensní psychologie*, PedF UK 1970-1971.

URBANOVÁ, M., *Forensní psychologie*, FF UJEP, 1973-1975.

VĚZNĚNÍ MLADISTVÝCH V OBDOBÍ LET 1928-1988

Aleš KÝR

Trestné činy a ukládání trestů

Po vzniku Československé republiky v roce 1918 byl prakticky převzat rakouský trestněprávní, justiční i vězeňský systém, který byl postupně upravován. Trestné činy, kterých se dopustili děti ve věku do 10 let, byly ze zákona ponechány k potrestání rodičům (*kárání domácí*). Zločiny dětí starších 10 let do 14 let věku (*tzv. nedospělců*) byly trestány jako přestupky, a to zavřením v odděleném místě na dobu od 1 do 6 měsíců. S výkonem tohoto trestu měla být spojena přiměřená práce a vyučování prováděné duchovním správcem nebo katechetou. Trestní odpovědnost nedospělců za přečiny a přestupky zůstala nedotčena. Pachatelé ve věku od 14 do 18 let věku byli nazýváni mladistvými a při výměře trestu bylo přihlíženo k blízkosti jejich věku prahu dospělosti.⁴¹ Podle zákonů č. 89 ř. z. a č. 90 ř. z. z roku 1885 mohli být mladí pachatelé ve věku do 18 let umísťováni do zemských polepšovacích ústavů. Alternativou trestu vězení pro dospělé, páchající trestnou činností v důsledku zahálčivého způsobu života, bylo umísťování do zemských donucovacích pracoven.

Vydáním zákona č. 562/1919 Sb., o podmíněném odsouzení a podmíněném propuštění došlo k prohloubení progresivního výkonu trestu odnětí svobody a posílení jeho výchovné funkce. Důsledky první světové války se projevíly v nárůstu zločinnosti včetně zvýšené kriminality mládeže. V roce 1928 bylo právoplatně odsouzeno za zločin, přečin nebo přestupek (trestné činy) celkem 185 268 osob, z toho 15 876 (8,56 %) mladistvých a 688 (3,60%) nedospělých pro přestupek podle § 269 a) trestního zákona. Nejvíce osob bylo odsouzeno za spáchání trestných činů proti majetku, a to celkem 37 302 osob, včetně 11707 mladistvých, jejichž podíl dosáhl 31,38%.⁴² Příčiny byly spatřovány v úpadku hospodářství, mravů i rodinného života. Tyto okolnosti vedly k novým pohledům na kriminalitu mládeže jako specifickému jevu na rozdíl od kriminality dospělých. Přijata opatření v oblasti trestně právní i sociální se promítla do zákona č. 8/1931 Sb., o trestním soudnictví nad mládeží.⁴³

Podle citovaného zákona byla stanovena hranice trestní odpovědnosti na 14 let věku. Mladší pachatelé byli ponecháni k potrestání rodině nebo škole, případně předáni k výkonu výchovných nebo léčebných opatření na základě rozhodnutí poručenského soudu. Při uložení ochranného dozoru byl zajištěn dohled na výchovu nedospělého ve vlastní rodině s možností určitých omezení ve způsobu života. Při uložení ochranné výchovy došlo k přemístění nedospělého do jiné vhodné rodiny nebo do výchovného ústavu (výchovny), nejdéle však do 21. roku věku.

⁴¹ Zákon o zločinech, přečinech a přestupcích č. 117 ř. z. z roku 1852, § 237, 240, 244-253, 269-273.

⁴² Trestní statistika Republiky československé za léta 1928-1931. Praha 1937, s. 8 (tab. č. 1) a s. 22 (tab. č. 4).

⁴³ Ministerstvo spravedlnosti v prvním desetiletí republiky, Praha 1928, s. 39-40.

Pokud nedospělý starší 12 let spáchal trestný čin, na který byl stanoven trest smrti nebo doživotní ztráta svobody, byla ukládána ochranná výchova ve výchovném nebo léčebném ústavu. Mladí pachatelé ve věku od 14 do 18 let náleželi do kategorie mladistvých. Při zjištění duševní zaostalosti mladistvého, bránící v rozpoznání protiprávního jednání nebo poruchy snižující jeho sebeovládací schopnosti, byla trestní odpovědnost vyloučena. Trestný čin, spáchaný mladistvou osobou byl nazýván proviněním. V trestním řízení u krajských soudů rozhodovaly senáty mládeže, jmenované ministrem spravedlnosti. U okresních soudů bylo svěřeno trestní řízení příslušnému soudci mládeže. Pokud soud neupustil od potrestání mladistvého pro omluvitelnou neznalost právních předpisů nebo nepatrný trest, mohl uložit podmíněný nebo nepodmíněný trest zavření bez jakéhokoliv zostření.

Ústav pro mladistvé v Zámrsku (foto: KDH)

Horní a dolní hranice dočasných trestů se mladistvým snižovala na polovinu, nejméně však od 1 do 5 let. Pokud spáchali trestný čin, za který byl stanoven trest smrti nebo doživotí, mohl jim být vyměřen trest od 1 do 10 let, u starších 16 let pak trest od 2 do 15 let zavření. U peněžitých trestů byla snížena jen horní hranice na polovinu. Ukládání vedlejších trestů bylo v podstatě vyloučeno. Tresty zavření do 6 měsíců byly vykonávány v samostatném oddělení soudních věznic, určených ministrem spravedlnosti nebo s jeho souhlasem i ve výchovných, pokud měla na trest navazovat ochranná výchova. Trest zavření delší 6 měsíců byl vykonáván v polepšovně. Ministr spravedlnosti mohl též nařídít, aby byly v polepšovně vykonávány i tresty na 3 měsíce, pokud to bylo možné a účelné. Vedle ochranné výchovy mohl soud uložit mladistvému i ochranný dozor. V důvodných případech

mohl být trest zavření vykonáván částečně nebo úplně v samovazbě, avšak se souhlasem lékaře.⁴⁴

Zákon o trestním soudnictví nad mládeží z roku 1931 byl bez odpovídající náhrady zrušen trestním zákonem č. 86/1950 Sb., kterým byla ustanovení upravující komplexně problematiku mladistvých opět začleněna do obecných trestně právních předpisů. Zároveň byly zrušeny soudy pro mládež a úřadovny pro péči o mládež. Podle citovaného zákona byla trestní odpovědnost stanovena na 15. rok věku. Za mladistvé byly považovány osoby, které v době trestného činu dovršily 15. rok a nepřekročily 18. rok věku. Účelem trestu měla být výchova mladistvého „*v řádného pracujícího člověka*“, a to se zřetelem k jeho osobním vlastnostem, rodině a prostředí, z něhož pocházel. Soud mohl upustit od potrestání, pokud zjistil omluvitelný důvod, zabraňující v rozpoznání společensky nebezpečného jednání, dále v případě trestného činu menšího významu spáchaného v důsledku příležitosti, tíživých osobních či rodinných poměrů, nerozvážnosti nebo svedení jinou osobou. K upuštění od potrestání mohl soud přistoupit i tehdy, pokud měl za to, že v daném případě splní svůj účel ochranná výchova. U mladistvého bylo vyloučeno uložení trestu smrti, ztráty státního občanství, ztráty čestných práv občanských, vyloučení z vojska, zákazu činnosti, zákazu pobytu a trest uveřejnění rozsudku.

Místo trestu smrti nebo odnětí svobody na doživotí stanovil zákon u mladistvých trest odnětí svobody od 3 do 15 let a v případě vojenských osob v činné službě (patrně se jednalo o žáky vojenských škol) za zvýšeného ohrožení vlasti trest od 10 do 25 let, přičemž snížení těchto trestů bylo vyloučeno. Stanovené trestní sazby dočasného odnětí svobody byly mladistvým sníženy na polovinu, avšak dolní hranice nesměla převyšovat 1 rok a horní hranice 5 let odnětí svobody. Snížení trestů bylo přípustné i tam, kde to zákon jinak vylučoval, ale snížení se netýkalo vojenských osob za zvýšeného ohrožení vlasti. Ukládání náhradního trestu za trest peněžitý u mladistvých zákon nepřipouštěl. U trestů odnětí svobody do 3 let mohl soud rozhodnout o podmíněném odsouzení, a to i v případech, ve kterých to zákon jinak vylučoval. Jestliže se mladistvý ve věku do 20 let dopustil spáchání trestného činu ve zkušební době podmíněného odsouzení, mohl soud s přihlédnutím k výjimečným okolnostem prodloužit zkušební dobu až o 2 roky.

Trest odnětí svobody měl být vykonáván v samostatných ústavech pro mladistvé nebo ve zvláštních odděleních soudních věznic. Jestliže mladistvý dosáhl 18. rok věku a byla odůvodněná obava, že bude negativně působit na ostatní mladistvé, vykonal trest nebo jeho zbytek v trestním ústavu, soudní věznici nebo pracovním útvaru mezi dospělými odsouzenými. Tento postup neměl být uplatňován v případě vojenských osob v činné službě. V případě potřeby mohl soud nařídit mladistvému ochrannou výchovu, vykonávanou ve výchovném ústavu nebo v léčebném ústavu ze zdravotních důvodů, nejdéle však do 18. roku věku. V mimořádných případech mohl být pobyt prodloužen do 20. roku věku. Nedospělým pachatelům ve věku 12 až 15 let, kteří se dopustili trestného činu, za

⁴⁴ Zákon č. 48/1931 Sb., o trestním soudnictví nad mládeží, § 1-14, 30-32.

který byl stanoven trest smrti nebo odnětí svobody na doživotí, mohl poručenský (opatrovnícký) soud nařídit ochrannou výchovu. Stejně tak mohl učinit k zajištění řádné výchovy osoby mladší než 15 let, která se dopustila činu jinak trestného. V případě vojenské osoby byla ochranná výchova jako alternativa trestu zákonem vyloučena.⁴⁵

Truhlářská dílna v ústavu pro mladistvé v Zámrsku (foto: KDH)

Nový trestní zákon č. 140/1961 Sb. nepřekročil zásadnějším způsobem předchozí legislativní úpravu ukládání a výkonu trestů u mladistvých pachatelů. Zákon obdobně stanoví vyloučení trestní odpovědnosti osob ve věku 15 až 18 let, ale s podmínkou, že čin jinak trestný vykazuje nízký stupeň nebezpečnosti pro společnost. Účelem trestu u mladistvých zůstávala především výchova „v řádného pracujícího člověka“. K upuštění od potrestání může soud opět přistoupit, pokud má za to, že uložení ochranné výchovy lépe zajistí nápravu mladistvého než trest, nebo pokud společenská organizace nabídla záruku nebo vyhověla žádosti soudu o součinnost při vytváření podmínek k nápravě mladistvého. Z druhů trestů mohl soud uložit pouze trest odnětí svobody a propadnutí věci a v případě výdělečně činného mladistvého též nápravné opatření nebo peněžitý trest. Zákonné trestní sazby odnětí svobody zůstaly sníženy na polovinu, nejvýše v rozmezí 1 roku až 5 let odnětí svobody. V případě, že mladistvý spáchal čin, za který zákon dovoľoval uložení trestu smrti, čin mimořádně společensky nebezpečný, spáchaný zavrženíhodným způsobem a ze zvlášť zavrženíhodné pohnutky s těžko napravitelným následkem, mohl soud uložit trest odnětí svobody na 5 až 10 let. Ve stejném rozmezí mohl soud uložit trest odnětí svobody mladistvému, jestliže by

⁴⁵ Zákon č. 86/1950 Sb., § 56-62, 71-73.

jako voják za branné pohotovosti státu nebo za bojové situace spáchal trestný čin, za který zákon dovoluje uložení trestu smrti, nebo pokud by soud shledal, že vzhledem k následkům trestného činu by nepostačoval nižší trest. Při podmíněném odsouzení mohl soud stanovit zkušební dobu na 1 rok až 3 léta.

Trest odnětí svobody se měl vykonávat v nápravně výchovném ústavu pro mladistvé, přičemž soud mohl rozhodnout, že v tomto ústavu vykoná trest i osoba, která již překročila 18. rok věku, pokud tomu nebránila délka trestu, nebo stupeň a povaha jejího narušení. Vedle trestu mohl soud uložit i ochrannou výchovu mladistvého, pokud nebylo o jeho výchovu náležitě postaráno, dosavadní výchova byla zanedbávána nebo jestliže to vyžadovalo prostředí, v němž mladistvý žil. Toto opatření opět nebylo možno uložit vojákovi. Ochranná výchova měla být vykonávána ve zvláštních výchovných zařízeních, případně v léčebném ústavu z důvodu zdravotního stavu mladistvého (chovance). Při výkonu ochranné výchovy byl kladen důraz na řádné vedení a zabezpečení přípravy chovance na jeho budoucí povolání. Trvání ochranné výchovy bylo určeno splněním jejího účelu, nejdéle však do dovršení 18. roku nebo 19. roku chovance, jestliže to prodloužil soud. Při zjištění, že převýchova mladistvého výrazně pokročila, mohl jej soud podmíněně umístit mimo výchovné zařízení. Své rozhodnutí mohl změnit a nařídít pokračování v ochranné výchově ve výchovném zařízení nesplnil-li mladistvý očekávání, že se bude řádně chovat a pracovat. Zákon nadále umožňoval soudní nařízení ochranné výchovy u osob ve věku 12 až 15 let, které se dopustily závažných činů, jinak trestných a zejména činů, za které zákon dovoľoval uložení trestu smrti.⁴⁶

Trestně právní úprava k řešení delikvence nedospělých a mladistvých se v průběhu 70. a 80. let minulého století ukázala jako málo účinná. V roce 1970 bylo stíháno pro trestný čin, přestupek či provinění celkem 7 627 mladistvých, z toho 640 (8,39%) dívek. Na prvním místě se vyskytovaly trestné činy hrubě narušující občanské soužití podle hl. V. tr. zák. (1 632 tr. č.), na druhém místě trestné činy hospodářské podle hl. II. tr. zák. (1 577 tr. č.) a na třetím místě trestné činy proti životu a zdraví podle hl. VII. tr. zák. (1 377 tr. č.). Nejčastěji se mladiství dopouštěli trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 tr. zák. (1 321 tr. č.) dále trestného činu krádeže podle § 247 tr. zák. (764 tr. č.) a trestného činu ublížení na zdraví podle § 221 a 222 tr. zák. (683 tr. č.). Pod vlivem alkoholu spáchali celkem 1 630 trestných činů, přestupků či provinění.⁴⁷

V roce 1980 bylo stíháno pro trestný čin nebo přečin celkem 7 698 mladistvých, z toho 1 369 (17,78%) dívek. Na prvním místě se opět vyskytovaly trestné činy hrubě narušující občanské soužití podle hl. V. tr. zák. (1 312 tr. č.) i když v nižším počtu (o 320 tr. č. méně) než v roce 1970. Na druhém místě se objevil výskyt trestných činů proti lidské důstojnosti podle hl. VIII. tr. zák. (748 tr. č.) a na třetím místě trestné činy proti majetku podle hl. IX. tr. zák. (687 tr. č.). Nejčastěji se mladiství dopouštěli trestného činu neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a

⁴⁶ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, § 74-86

⁴⁷ *Statistická ročenka kriminality*, Generální prokuratura ČSSR, Praha 1971, s. 160-163.

tr. zák. (619 tr. č.), trestného činu krádeže podle § 247 tr. zák. (611 tr. č.) i když v menším rozsahu (o 153 tr. č. méně) než v roce 1970 a též trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 tr. zák. (503 tr. č.) avšak výrazně v menším rozsahu (o 818 tr. č. méně) než v roce 1970. Pod vlivem alkoholu mladiství spáchali celkem 1 046 trestných činů nebo přečinů.⁴⁸

Z uvedeného vyplývá, že trestní politika státu v letech 1970 až 1980 se zaměřila též u mladistvých především na výskyt trestných činů proti majetku v socialistickém vlastnictví a přijatá opatření se projevila i ve snížení počtu těchto trestných činů, páchaných mladistvými. Nereagovala však účinně na výskyt trestných činů hrubě narušujících občanské soužití, což se projevilo i v nárůstu trestných činů proti lidské důstojnosti. Rovněž ochrana osobního vlastnictví občanů před mladistvými a nedospělými pachateli se ukázala nedostatečně účinná. Zastaralá trestní legislativa nedokázala řešit specifická bezpečnostní rizika u mládeže spojená s recidivou v páchání některých trestných činů, zejména pod vlivem alkoholu, s výskytem skupinové trestné činnosti, nárůstem podílu dívek a propojováním kriminality mládeže s kriminalitou dospělých.⁴⁹

Tento nepříznivý vývoj vzbudil pozornost politiků i odborníků v oblasti výchovy, vzdělávání a sociální práce, ale nový a komplexní přístup k trestání a realizaci ochranných opatření u mládeže se nepromítl do přijetí specifické legislativy. Zastaralý způsob rozhodování soudů ve věci mladistvých a nedospělých pachatelů alespoň částečně kompenzovaly některé pozitivní změny ve výkonu trestu odnětí svobody v nápravně výchovných ústavech pro mladistvé a výkonu ochranné výchovy v rámci speciálního školství.

Výkon trestu a ochranné výchovy

Po vzniku Československé republiky v roce 1918 byli mladiství pachatelé trestných činů umisťováni k potrestání a nápravě do zemských polepšoven – vychovatelem v Králíkách, Opatovicích, Kostomlatech a dalších, do státní polepšovny – Komenského ústavu v Košicích, polepšovacieho a trestního ústavu v Mikulově, zvláštního oddělení pro mladistvé v ženské trestnici v Řepích u Prahy a samostatných oddělení věznic krajských soudů. Do trestních ústavů v Mikulově a Řepích byli přijímáni mladiství a mladistvé ve věku do 20 let k výkonu trestu zavření nad 6 měsíců.

Polepšovacie a trestní ústav v Mikulově byl zřízen v roce 1925 a k 31. prosinci 1928 zde bylo umístěno celkem 99 chovanců, z nichž bylo odsouzeno: 51 chovanců pro loupež, krádež, podvod nebo zpronevěru, 17 chovanců za žhářství, 10 chovanců za vraždu nebo pokus vraždy, 9 chovanců za smilstvo a zprznění, 7 chovanců za zabití, 3 chovanci pro těžké ublížení na těle a po 1 chovanci za veřejné násilí a zločin proti státu. Chovanci byli rozděleni do dvou oddělení (A, B) podle chování,

⁴⁸ *Statistická ročenka kriminality*, Generální prokuratura ČSSR, Praha 1981, s. 200-203.

⁴⁹ Aleš KÝR, *Některé sociální aspekty delikventního chování u dětí*, in: *Universitas*, č. 5/1973, s. 12-18.

přičemž do oddělení B byli zpravidla zařazováni ti, kteří byli častěji disciplinárně trestáni.

Zemská vychovatelna v Králíkách na dobové fotografii (foto: www.sneznik.cz)

Chovanci byli vzděláváni v ústavní škole, která poskytovala jednak vzdělání obecně hospodářské, jednak pokračovací, které bylo zákonným doplňkem výuky v řemesle. Za tímto účelem působili v ústavu dva smluvní učitelé. K zaměstnávání sloužily dílny (truhlářská, krejčovská, obuvnická, zámečnická a knihařská), vedené kvalifikovanými mistry. Zde se mohli chovanci i vyučit ve zvoleném řemesle. Další možnosti k zaměstnávání poskytovala zavedená výroba hraček, domácí a hospodářské práce. Vedle školního vyučování se chovanci zúčastňovali nedělních a svátečních přednášek, na kterých se podílel též duchovní správce a smluvní lékař. S chovanci byla prováděna tělesná cvičení včetně cvičení na náradí. Ve volném čase se mohli věnovat četbě knih z náležitě vybavené ústavní knihovny, povoleným hrám, psaní úkolů nebo korespondence, a to za dozoru úředníka ústavu. Bezpečnost ústavu zajišťovali dozorcí vězeňské stráže.⁵⁰

Zvláštní oddělení pro mladistvé trestanky v Ženské trestnici v Řepích u Prahy vzniklo již v roce 1865. K 31. prosinci 1928 zde vykonávalo trest 12 mladistvých žen, které se pravidelně zúčastňovaly školního vyučování, nedělních a svátečních přednášek, bohoslužeb, náboženských cvičení a tělovýchovy. Na jejich zajišťování se podílela učitelka – představená Milosrdných sester Kongregace sv. Karla

⁵⁰ *Vězeňství v Československé republice*. Ministerstvo spravedlnosti, Praha 1930, s. 40-44.

Boromejského, smluvní lékařka a duchovní správci římskokatolické a protestantské církve. Mladistvé trestanky mohly být zaměstnávány domácími pracemi, v ústavním hospodářství, ústavních zahradách a dílnách, kde se zabývaly hlavně šitím prádla a šatstva, síťováním, vyšíváním, zhotovováním krajek a jiných ozdob. Trestníci řídil úředník vězeňské správní služby spolu s představenou řádových sester, které vykonávaly vnitřní službu. Vnější střežení zajišťovali dozorcí vězeňské stráže.⁵¹

Státní polepšovna Komenského ústavu v Košicích, která vznikla již v roce 1903, byla určena k polepšovací výchově chlapců ve věku 10 až 18 let. Do justičního oddělení byli zařazováni chovanci odsouzení k polepšovací výchově a do sociálního oddělení chovanci mravně ohrožení nebo narušení. Výchovné působení bylo organizováno ve družinách po 20 až 24 chovancích. K 31. Prosinci 1928 se nacházelo v justičním oddělení celkem 152 chovanců, z nichž 129 chovanců bylo odsouzeno za majetkové delikty a 149 chovanců nebylo vyučeno. Ke stejnému datu se nacházelo v sociálním oddělení celkem 202 chovanců, z nichž 126 chovanců pocházelo z neúplných rodin, případně byli úplně osiřelí a 198 chovanců nebylo vyučeno. Ústavní škola zahrnovala jednotřídní obecnou školu, oddělení analfabetů, přípravnou školu a pokračovací živnostenskou školu a její činnost zajišťovalo 6 učitelů. Kromě toho mohli chovanci navštěvovat mimo ústav měšťanskou školu a odborné školy. V mimoškolní výchově byly využívány přednášky, promítání filmů a ústavní knihovna. Hudební cvičení bylo prováděno třikrát týdně a tělesná cvičení dvakrát týdně. V letní době byly pořádány tělocvičné hry. K zaměstnávání a odborné přípravě chovanců byla vybudována celá řada dílen (krejčovská, truhlářská, obuvnická, zámečnická, knihařská, malířská, čalounická, kovářská, brašnářská, soustružnická, košíkářská, řemenářská, kolářská a montérská), které byly vedeny kvalifikovanými mistry. Chovanci byli zaměstnáváni též na ústavním statku a v ústavní zahradě a mohli se vyučit i v oboru zahradnictví. V roce 1928 se ze 170 sledovaných propuštěných chovanců osvědčilo 124 (72,94%).⁵²

Mladistvé osoby do 18 let mohly být umisťovány i do zvláštních polepšoven (vychovatelen), a to na návrh zákonného zástupce a se svolením opatrovníckého (poručenského) soudu. Důvodem nebylo spáchání trestného činu, ale potřeba nápravy mladistvého v ústavním zařízení. K takovému účelu byly zřízeny vychovatelny v Králíkách, Opatovicích, Kostomlatech a na dalších místech.

Zemská vychovatelna v Králíkách na Moravě byla zřízena pro chlapce ve věku od 7 do 14 let a k 30. dubnu 1930 se zde nacházelo celkem 119 chovanců. Těžiště jejich převýchovy spočívalo ve školní a pracovní výchově, zaměřené na získávání praktických dovedností v dílnách (krejčovské, obuvnické, knihařské, řezbářské a modelářské) a zahradnictví. Na výchově se podílelo 5 učitelů, duchovní správce a dozorcí.

Zemská vychovatelna v Opatovicích nad Labem byla určena pro chlapce ve věku od 14 do 18 let a k 1. Květnu 1930 se zde nacházelo celkem 212 chovanců.

⁵¹ Tamtéž, s. 35-39.

⁵² Tamtéž, s. 45-49.

Ústav sloužil k výuce chovanců v řemeslu a za tímto účelem byl vybaven dílnami (zámečnickou, knihařskou, truhlářskou, košíkářskou, kartáčnickou, natěračskou, krejčovskou, obuvnickou a strojnickou) a měl své zahradnictví a hospodářství. Jednotlivá pracoviště byla pod vedením kvalifikovaných mistrů a teoretickou výuku chovanců zajišťovali 3 učitelé v ústavní trojtřídní pokračovací škole. Chovanci byli roztrženi podle stupně mravního narušení a inteligence a v každé skupině byla výchova speciálně zaměřena. V ústavu působila psychotechnická poradna pro volbu povolání, kde byli přijatí chovanci pozorováni se zřetelem na schopnosti a zájem o určité povolání.

Jídelna ústavu pro mladistvé v Zámruku (foto: KDH)

Zemská vychovatelna v Kostomlatech pod Milešovkou byla zřízena pro dívky ve věku od 7 do 18 let a k 1. Květnu 1930 se zde nacházelo celkem 103 chovanek. V ústavu byla obecná škola, ve které byly chovanky ve věku do 14 let odděleny od starších chovanek. Tyto byly vyučovány i v různých domácích a hospodářských pracích.

V bývalé moravskoslezské zemi byla zřízena Zemská chlapecká vychovatelna v Uherském Hradišti (164 chovanců k 31. říjnu 1929), Zemská dívčí vychovatelna v Boskovicích (59 chovanek k 31. říjnu 1929), Zemská dívčí vychovatelna v Mohelnici (77 chovanek k 31. říjnu 1929), Zemská vychovatelna v Albrechticích (37 chovanců k 31. říjnu 1929), Zemská polepšovna v Novém Jičíně (182 chovanců k 31. říjnu 1929) a další menší ústavy.⁵³

Ještě před rozpadem Československé republiky a zřízení Protektorátu Čechy a Morava pod nadvládou nacistického Německa v roce 1939 byli přemístěni

⁵³ Tamtéž, s. 51-55.

mladiství muži z Mikulova do Valdic u Jičína, kde vznikl Ústav pro mladistvé provinilce a choré vězně. K 5. říjnu 1941 se zde nacházelo celkem 122 mladistvých a tento stav se do roku 1945 zvýšil na 180 mladistvých. V průběhu druhé světové války strádali mladiství provinilci i nemocní trestanci. Nedostatek potravin, oděvů, obuvi a hygienických prostředků se projevil nárůstem počtu práce neschopných a nemocných, umístěných v ústavní nemocnici. Většina ústavních dílen byla zavřena v důsledku narůstající potřeby zemědělských prací mimo ústav. Nejistota a nedostatek dozorců, související s jejich suspendováním a zatýkáním za odbojovou činnost, měla vliv na úpadek kázně mladistvých.⁵⁴

Po zániku Protektorátu Čechy a Morava a obnovení Československé republiky v roce 1945 setrvali mladiství muži v ústavu ve Valdicích, který měl charakter polepšovny. Obdobné zařízení pro mladistvé ženy bylo zřízeno jako zvláštní oddělení v krajské soudní věznici v Hradci Králové, kde však nebyly zcela odděleny od dospělých žen. Pro mladistvé muže i ženy sloužily též další zvláštní oddělení ve věznicích krajských soudů.⁵⁵

V roce 1947 byli mladiství chovanci přemístěni z Valdic do Zámrsku, kde vznikl nový ústav pro mladistvé chovance a provinilce. V roce 1948 byl ústav dočasně zrušen a mladiství přemístěni do Komenského ústavu v Košicích, odkud byli v roce 1949 opět přemístěni do obnoveného ústavu v Zámrsku. Mladiství zde byli umisťováni do dvou zvláštních oddělení, a to výchovny a polepšovny. V oddělení výchovny byla vykonávána ústavní ochranná výchova, nařízená soudy mládeže v zemi české a moravskoslezské. Dále se zde vykonávaly tresty zavření do 6 měsíců, uložené soudy mládeže v zemi české a moravskoslezské, a to za podmínek uvedených v § 13, odst. 1 zákona č. 48/1931 Sb. V roce 1949 se zde nacházelo 45 chovanců.

V oddělení polepšovny byly vykonávány tresty zavření nad 6 měsíců, uložené soudy mládeže v zemi české a moravskoslezské. V roce 1949 se zde nacházelo 103 provinilců. Z celkového počtu 148 chovanců a provinilců bylo do ústavu umístěno 68 mladistvých za provinění podle zákona č. 231/1948 Sb. na ochranu lidově demokratické republiky, tedy z politických důvodů. Další početnou skupinou bylo 51 mladistvých, kteří spáchali krádež. Ostatní byli v ústavu z následujících důvodů: 6 chovanců za loupež, 5 chovanců za násilné smilstvo, 4 chovanci za vraždu, 3 chovanci za vloupání, 3 chovanci za loupežné přepadení, 2 chovanci za provinění podle retribučního zákona a jednotliví chovanci (6 osob) za žhářství, loupežné zabití, nedokonanou vraždu, pokus loupežné vraždy, veřejné násilí a vyhýbání se práci.⁵⁶

Až do roku 1949 byl účel soudního trestu obecně spatřován v polepšení trestance se zřetelem na dosažení mravní odpovědnosti. Na mravní výchově

⁵⁴ Aleš KÝR – Alena KAFKOVÁ, *Historie věznic (1987-2007)*, in: Kartouza ve Valdicích – uzamčený svět, Jičín 2007, s. 21-22.

⁵⁵ Jan UHLÍK, *Historický vývoj ústavů pro mladistvé provinilce na území ČR*, in: časopis České vězeňství č. 3/1996, s. 32.

⁵⁶ J. ŠÍPAL, *Od včerejška k dnešku 1948-1965. Historie československého vězeňství*, in: Zpravodaj SNV ČSR č. 4/1976, s. 25; č. 5/1976, s. 14.

a vzdělávání v trestních ústavech pro dospělé i mladistvé se podíleli duchovní správci a učitelé, kteří byli v roce 1949 nahrazeni osvětovými důstojníky a instruktory ze stranických (KSČ), společenských (ČSM, ROH) a hospodářských organizací (národních podniků a státních statků). Účel trestu byl spatřován v nápravě trestance se zřetelem na jeho začlenění do „společnosti pracujících“ a za hlavní metodu zacházení byla považována stimulace k maximálnímu pracovnímu výkonu. Tohoto cíle bylo dosahováno různými formami politického působení (politickou indoktrinací), zvýhodňováním a odměňováním (pozitivní stimulací) a znevýhodňováním a trestáním (negativní stimulací), a to v rámci jednotlivých skupin ústavní vnitřní diferenciací.

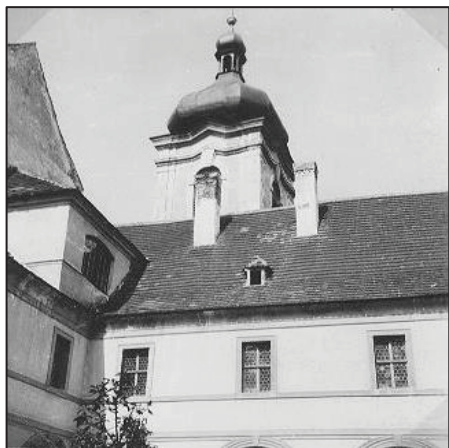
Převýchova mladistvých v Zámrsku byla uskutečňována především ideovým školením, které prováděli lektoři okresního sekretariátu KSČ, dále pracovní činností spojenou s pracovním soutěžením a odborným vzděláváním za účasti zaměstnanců příslušných národních podniků. Učební poměr byl nadále zajišťován v oborech: zámečnický, truhlář, instalatér, čalouník, obuvník a zahradník. Mladiství byli zařazováni do pracovní činnosti i mimo ústav a v odloučených pracovních oddílech (například v Chocni a Košumberku). V roce 1950 byla zřízena v Žacléři pobočka ústavu pro 70 chovanců, kteří zde byli zařazeni jako horničtí učni.

Vedle pracovní výchovy byl kladen důraz na uplatňování forem vojenské kázně s částečným vojenským výcvikem, dále na využívání četby povolených knih, novin a časopisů, promítání filmů a účasti v zájmových kroužcích (hudebním, divadelním, recitačním, pěveckém a jazykovém-ruštiny). Nedělní odpoledne byla vyplněna sportem (lehká atletika, kopaná, odbíjená, házená, hokej, stolní tenis, různé hry a pochodová cvičení). Jednou týdně byly pořádány kulturní a zábavné večírky. Kulturní soubory mladistvých vystupovaly i mimo ústav. Účast na uvedených akcích byla mladistvým povolována se zřetelem na jejich zařazení do příslušného oddělení, charakter provinění a chování. Činnost v ústavu zajišťovalo 18 příslušníků Sboru vězeňské stráže, 2 občanskí pracovníci a samospráva z řad mladistvých, schválená velitelstvím ústavu.⁵⁷

V roce 1950 bylo zrušeno zvláštní oddělení v Krajské soudní věznici v Hradci Králové a mladistvé ženy byly přemístěny do nově zřízeného ústavu ve Lnářích v okrese Blatná. K 31. prosinci 1950 zde bylo soustředěno 24 chovanců včetně 4 chovanců v ochranné výchově. Výchovné působení bylo založeno na stejných principech jako v Zámrsku, ale bylo vykonáváno za méně příznivých materiálních a technických podmínek. Chovanky se zúčastňovaly politických přednášek a promítání filmů, četly knihy z ústavní knihovny a podílely se na činnosti zájmových kroužků (pěveckého, recitačního a divadelního) a byly zapojeny v socialistickém soutěžení. Tyto aktivity pomáhala organizovat schválená ústavní samospráva v součinnosti s okresním výborem ČSM. V rámci pracovní činnosti byly chovanky zařazovány na úklidové práce v ústavu, práce v ústavní zahradě a na státním statku při sklizni brambor a řepy. V zimních měsících bylo

⁵⁷ *Vězeňství v roce 1950*, Ministerstvo spravedlnosti, Praha 1951, s. 55-59.

zaměstnávání omezeno v důsledku nedostatečného vybavení dílen.⁵⁸ V roce 1952 byl ústav ve Lnářích zrušen a chovanky byly přemístěny do Zámrsku, kde pro ně bylo zřízeno zvláštní oddělení. K ochranné výchově dívek opět začal sloužit ústav v Kostomlatech.

Ústav pro dívky ve Lnářích v roce 1950 (foto: KDH)

Již v roce 1951 vydal ministr spravedlnosti Vězeňský řád, kterým byl zaveden do výkonu soudních trestů třídní princip, znevýhodňující vězně s jiným než dělnicko-rolnickým původem. Zároveň stanovil opatření ke zpřísnění podmínek věznění politické opozice, nazývané třídními nepřáteli. Tímto výnosem byly zrušeny dosavadní domácí řády, které upravovaly podmínky v trestních ústavech pro dospělé i mladistvé vězně. Zpřísnující opatření se týkala i mladistvých, neboť jak již bylo uvedeno, v roce 1949 bylo v Zámrsku umístěno z politických důvodů 68 (66,01 %) provinilců z celkového počtu 103 provinilců. Další legislativní úpravy výkonu trestu odnětí svobody v působnosti ministerstva vnitra v letech 1953 až 1955 třídní přístup ještě více prohloubily. Tento trend byl výsledkem cílevědomého a systematického přejímání sovětských zkušeností (sovětizace) v československém vězeňství pod vedením sovětského poradce Ponomarenka,

⁵⁸ Tamtéž, s. 62-63.

který od roku 1953 působil na tehdejší Správě nápravných zařízení ministerstva vnitra v Praze, kde pod jeho vedením byly přepracovány právní předpisy pro výkon vazby a trestu odnětí svobody.⁵⁹

Koncem roku 1959 byl zrušen ústav v Zámrsku a odsouzení mladiství muži byli přemístěni do nápravně pracovního tábora (NPT) v Libkovicích na severu Čech, kde jim byla vyčleněna samostatná část objektu. Pracovně byli začleněni do stavebnictví a hornictví. Teprve po zrušení NPT pro dospělé odsouzené muže mohly být vytvářeny příznivější podmínky pro výchovu, vzdělávání a zaměstnávání mladistvých. Odsouzené mladistvé ženy, jejichž počet byl velmi nízký, byly ze Zámrsku přemístěny do samostatného oddělení v NPT pro odsouzené ženy v Pardubicích.

V průběhu 60. let se stabilizoval systém dětských výchovných ústavů a ústavů mládeže k výkonu ochranné výchovy nedospělých a mladistvých, nařizované soudy v opatrovnickém řízení na návrh orgánů péče o dítě příslušných okresních národních výborů. Nedospělí chlapci a dívky do 15 let nastupovali do dětského domova třídicího, později nazývaného dětský diagnostický ústav v Praze a Brně, kde bylo prováděno lékařské a psychologické vyšetření, sociální anamnéza a pedagogické pozorování. Na jejich základě pak bylo rozhodnuto o zařazení nedospělého do jednoho ze tří typů dětských výchovných ústavů, odstupňovaných podle míry mravního narušení (od dlouhodobého záškoláctví a útěků od rodiny k projevům dětské delikvence – takzvané prekriminality). Mladiství ve věku 15 až 18 let byli zařazováni k výkonu ochranné výchovy do otevřených nebo uzavřených domovů mládeže, a to podle pohlaví a v závislosti na stupni jejich nezvladatelnosti v rodině a škole a rozsahu kriminálních zkušeností. Síť dětských výchovných ústavů a výchovných ústavů pro mládež byla na území Čech a Moravy vytvářena s využitím předchozích obdobných zařízení.

V roce 1961 byl vydán řád výkonu trestu odnětí svobody pro mladistvé, který nově upravil podmínky výkonu trestu. Nápravně výchovná činnost měla být organizována k úspěšnému splnění účelu výkonu trestu „*při plném respektování vývojových zvláštností mladistvých*“. Za hlavní prostředky nápravně výchovné činnosti byl považován ústavní režim, pracovní výchova, politicko-výchovná činnost a školní výchova. Do ústavů pro mladistvé v Libkovicích a Pardubicích byli umisťováni mladiství odsouzení s uloženým trestem odnětí svobody nad jeden měsíc. Ostatní vykonávali trest ve věznicích, do kterých nastupovali podle místa trvalého bydliště. V průběhu roku 1964 byly zřízeny ústavy v Litoměřicích a Brně, kam byli zařazováni mladiství s delšími tresty a více kriminálně narušení. Později byla tato kategorie mladistvých mužů soustředěna do Opavy.⁶⁰

⁵⁹ Vězeňský řád, Výnos ministra spravedlnosti z 2. 7. 1951; Řád nápravných zařízení MNB z 1. 4. 1953; Řád pro věznice MV ČSR z 2. 5. 1954; Řád pro nápravně pracovní tábory MV ČSR z 6. 1. 1955; Jiří KARLÍČEK a kol., *Věrní straně a lidu*, SSNV ČSR, Praha 1980, s. 82.

⁶⁰ J. ŠÍPAL, *Od včerejška k dnešku 1948-1965. Historie československého vězeňství*, in: Zpravodaj SNV ČSR č. 9/1976, s. 15, č. 10/1976, s. 15, Řád výkonu trestu odnětí svobody u mladistvých z roku 1961, čl. 5.

Zásadní změny v úpravě výkonu trestu odnětí svobody nastaly po vydání zákona č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, který do značné míry vycházel ze Standardních minimálních pravidel OSN pro zacházení s vězni, vydaných v roce 1957. Účel výkonu trestu byl ještě definován v pojetí socialistické výchovy s cílem vychovat odsouzeného v „řádného pracujícího člověka“, ale u mladistvých zdůrazňoval též „řádné pedagogické vedení“. K naplňování účelu zákona byli do nápravně výchovné činnosti zapojováni nejenom vychovatelé, učitelé a mistři odborného výcviku, ale též speciální pedagogové, psychologové a sociální pracovníci. Zákon obecně umožňoval i zřizování ústavních poradních sborů, složených z externích odborníků. K rozvíjení odborného zacházení s odsouzenými významně přispělo zřízení Výzkumného ústavu penologického SNV ČSR v Praze v roce 1967, který se zabýval studiem osobnosti vězněného pachatele a možnostmi nápravy u jednotlivých kategorií odsouzených včetně mladistvých a mladých dospělých do 26 let věku.

NVÚ pro mladistvé v Libkovicích v 70. letech 20. století (foto: KDH)

Odlišnosti výkonu trestu odnětí svobody u mladistvých byly upraveny v samostatné části (hl. XII) zákona o výkonu trestu odnětí svobody. V nápravně výchovných ústavech pro mladistvé (NVÚ) mohli na základě rozhodnutí soudu vykonávat trest i mladiství, kteří již překročili 18. rok věku. V takových případech přihlížel soud zejména k dosaženému stupni nápravy a délce zbytku trestu. Jestliže mladistvý starší 18 let soustavně a závažným způsobem porušoval stanovený

pořádek a kázeň, byl přemístěn do nápravně výchovného ústavu pro dospělé zpravidla do I. nápravně výchovné skupiny.⁶¹

Ústavní Olympiáda v NVÚ Libkovic, 70. léta 20. století (foto: KDH)

V roce 1981 (k 1. Lednu) bylo umístěno v NVÚ Libkovic 140 mladistvých mužů, v NVÚ Opava 125 mladistvých mužů a v NVÚ Pardubice 23 mladistvých žen. Princip diferencovaného výkonu trestu u mladistvých odsouzených mužů i žen byl realizován jejich rozdělením do následujících skupin, případně kolektivů:

1. mladiství v podstatě s normálním psychickým vývojem s převládajícími poruchami chování, vyvolanými nevhodnými vlivy sociálního prostředí,
2. mladiství, jejichž delikventní činnost spočívá převážně v projevech pubertální a adolescenční nevyrovnanosti,
3. mladiství s výraznějšími poruchami rozumových schopností,
4. mladiství, jejichž delikvence je především ovlivňována psychopatologickými poruchami,
5. mladiství s výrazným podílem alkoholismu (toxikomanie) na vzniku trestné činnosti,
6. mladiství zařazení do školského vzdělávacího střediska.

V prvních dvou skupinách měli být mladiství ovlivňováni obecnými výchovnými metodami, ve třetí skupině měly být využívány propracované a ověřené výchovně vzdělávací metody zvláštních škol, u dalších dvou skupin mělo být

⁶¹ Zákon o výkonu trestu odnětí svobody č. 59/1965 Sb. § 2, 3, 51-60.

uplatňováno odpovídající léčebně výchovné zacházení a poslední skupinu tvořil samostatný školský kolektiv. V nápravně výchovné činnosti byl obecně kladen důraz na aplikaci zásad kolektivní výchovy při respektování individuálních odlišností, dále důraz na kázeň a pořádek, posilování pracovních dovedností, všeobecný kulturní rozvoj mladistvého a utváření podmínek pro jeho plynulý přechod do občanského života.⁶²

Ústavní Olympiáda v NVÚ Libkovic, 70. léta 20. století (foto: KDH)

V 80. letech bylo zajišťováno doplňování všeobecného vzdělání a výuka v učebních oborech v rámci školských vzdělávacích středisek (ŠVS) jednotlivých NVÚ pro mladistvé, která byla od roku 1983 elokovanými pracovišti Středního odborného učiliště (SOU) v Praze, zřízeného tehdejší správou Sboru nápravné výchovy (SNV) ČSR. V NVÚ Libkovic zajišťovalo ŠVS výuku v kurzu pro doplnění základní devítileté školy, kurzu doplnění učiva v rozsahu základní školy, kurzu doplnění učiva v rozsahu zvláštní školy a v dvouletém učebním oboru stavební výroba. Pedagogický personál zahrnoval: vedoucího ŠVS, 4 učitele, 2 mistry odborného výcviku a 2 vychovatele.

K 1. lednu 1981 bylo ve výkonu trestu odnětí svobody celkem 324 mladistvých, z toho 298 mužů a 26 žen a celkový podíl mladistvých činil 1,50 % z celkového stavu 21 516 odsouzených. V letech 1981-1987 každoročně narůstal počet mladistvých odsouzených s výjimkou poklesu počtu v průběhu roku 1985 a kulminoval k 1. lednu 1987 celkovým počtem 555 mladistvých, který tvořilo 520

⁶² Výroční zpráva o stavu vězňů k 1. lednu 1981 a vývojových tendencích ve složení vězňů na území ČSR v roce 1980, SSNV, Praha 1981, tab. č. 1; Jiří MASTEJ a kol., *Diferencovaný výkon trestu odnětí svobody v ČSR*, Praha 1988, s. 29.

mladistvých mužů a 35 mladistvých žen. K 1. lednu 1988 celkový stav mírně poklesl na 539 mladistvých, který tvořilo 507 mladistvých mužů a 32 mladistvých žen. K 1. lednu 1988 činil podíl mladistvých 2,14 % na celkovém počtu 25 131 odsouzených.⁶³

Z celkového počtu 324 mladistvých, kteří byli ve výkonu trestu k 1. lednu 1981, spáchalo 110 (107 mužů a 3 ženy) mladistvých (33,95 %) trestných činů proti svobodě a lidské důstojnosti podle hl. VIII. tr. zák., 69 (68+1) mladistvých (21,29 %) trestných činů hospodářský podle hl. II. tr. zák., 50 (38+12) mladistvých (16,43 %) trestných činů hrubě narušující občanské soužití podle hl. V. tr. zák., 44 (40+4) mladistvých (13,58 %) trestných činů proti majetku podle hl. IX. tr. zák., 25 (24+1) mladistvých (7,71 %) trestných činů proti životu a zdraví podle hl. VII. tr. zák., 12 (10+2) mladistvých (3,70 %) trestných činů proti republice podle hl. I. tr. zák., 3 (3+0) mladiství (0,92 %) trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných podle hl. III. tr. zák. a 1 (1+0) mladistvý (0,30 %) tr. čin obecně nebezpečný podle hl. IV. tr. zákona. Zbývajících 10 (7+3) mladistvých (3,08 %) spáchalo přečiny ve smyslu zák. č. 150/1969 Sb., o přečinech.

K 1. lednu 1981 vykonávalo trest odnětí svobody celkem 68 (67 mužů a 1 žena) mladistvých za trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 tr. zák., 64 (61 + 2) mladistvých pro tr. čin loupeže podle § 234 tr. zák., 42 (38+4) mladistvých pro tr. čin krádeže podle § 247 tr. zák., 28 (14+11) mladistvých pro tr. čin příživnictví podle § 203 tr. zák., 27 (27+0) mladistvých pro tr. čin znásilnění podle § 241 tr. zák., 19 (19+0) mladistvých pro tr. čin neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a tr. zák., 10 (10+0) mladistvých pro tr. čin opuštění republiky podle § 109 tr. zák. a dalších trestných činů s menší četností.

Závěr

Na přelomu 19. a 20 století byly předpoklady k nápravě mladých pachatelů spatřovány v jejich mravní výchově, spočívající v přesvědčování o neodvratitelnosti trestu za spáchané nepravosti a pěstování mravní odpovědnosti. Na tomto základě bylo v první polovině 20 století budováno trestní soudnictví nad mládeží, ústavní a ochranná výchova mladistvých, případně nedospělých pachatelů. V 50. letech byl tento propracovaný, komplexní a funkční systém zrušen. Mladiství byli trestáni obecnými soudy pouze s přihlédnutím k jejich věku, případně dalším polehčujícím okolnostem. Etické principy ústavní a ochranné výchovy byly nahrazeny ideologickými požadavky, jejichž uplatňování ve výchově mládeže bylo formální a neúčinné.

Účinnost nápravy pachatelů, zejména mladých, je závislá na rozpoznávání a ovlivňování jejich postojů ke spáchané trestné činnosti, uloženému trestu nebo

⁶³ Ročenka SNV ČSR za rok 1984, SSNV Praha 1985, s. 1; Ročenka SNV ČSR za rok 1987, SSNV Praha 1988, s. 3

nápravného či výchovného opatření a výkonu trestu nebo těchto opatření. Z toho vyplývá, že snaha o nápravu pachatele má prolínat celým trestním řízením, které zahrnuje přípravné trestní řízení, řízení před soudem a vykonávací řízení. Tak jako v 90. letech byla prosazována kontinuální sociální práce, zahajovaná již po uvalení vazby na pachatele, tak je zapotřebí prosazovat i kontinuální penitenciární výchovu, prováděnou kvalifikovanými pracovníky. Tento přístup by měl být realizován alespoň u mladistvých, u nichž se jeví efektivním a vzhledem k jejich menšímu počtu též proveditelným.

V přípravném trestním řízení, kromě zajišťování důkazních prostředků, by měl být mladistvý přesvědčován nejen o nesprávnosti svého jednání a neodvratitelnosti zaslouženého trestu, ale též o alternativách k dosažení životních cílů bez trestné činnosti. Výsledkem tohoto působení by mělo být pravdivé doznání a vyvolání pocitu viny, který má zásadní význam pro nápravu pachatele. V opačném případě dochází z jeho strany ke zpochybňování důkazů a utvrzování v přesvědčení, že se ocitl v nesnázích z důvodu své kriminální nezkušenosti a neprofesionálního provedení trestného činu.

Vědomí mravní odpovědnosti je však závislé na charakteru a struktuře uznávaných hodnot a vyskytuje se na různé úrovni spíše u pachatelů trestných činů v důsledku mimořádného selhání zábran a nahodilých okolností. K majetkovým a násilným trestným činům docházelo u mladých pachatelů již v minulosti z důvodů: materiálního nedostatku, nízkého právního vědomí, potřeby posílení sebevědomí, snahy o získání pozice v referenční skupině a snížených zábran požitím alkoholu. V každém případě by měli být ve vazbě oddělováni méně kriminálně narušení mladiství od více narušených, kteří mají zkušenosti s mařením vyšetřování a šikanou.

Soudní řízení s mladistvými musí být svěřeno pouze speciálním senátům mládeže a soudním znalcům, specializovaným na kriminalitu mládeže. V případech rozpoznání pocitu viny a upřímně projevované snahy souzeného mladistvého o odstranění nebo zmírnění následků spáchaného trestného činu, by mělo být využíváno institutu narovnání nebo uložení odpovídajícího alternativního trestu, nápravného nebo výchovného opatření. Mladistvý by měl být přesvědčen o spravedlivém rozhodnutí soudu a přijmout uložený trest, nápravné či výchovné opatření.

Jestliže mladistvý odsouzený cítí vinu a přijal trest, lze předpokládat jeho pozitivní postoj i k výkonu trestu odnětí svobody se zřetelem na jeho účel. Účinné penitenciární působení vyžaduje cílevědomou a systematickou výchovu k mravní odpovědnosti, která musí být spojena se vzděláváním, pracovní i mimopracovní činností. Mravní výchova musí vést mladistvého k pozitivnímu přístupu k lidem (altruistické odpovědnosti), živé i neživé přírodě (ekologické odpovědnosti) a demokratickému uspořádání společnosti (demokratické odpovědnosti). Úspěšnost mravní výchovy je však závislá na příkladnosti subjektu výchovy (vychovávajících osob a výchovných institucí) a na kvalitě sociálního klimatu v příslušných sociálních

strukturách (ve výchovném kolektivu, nápravném či výchovném ústavu a ve státě), což podmiňuje i úspěšnost prevence kriminality mládeže.

Chovanec ústavu pro mladistvé v Zámrsku při práci v krejčovské dílně (foto: KDH)

NVÚ Libkovice - odborná výuka učebních oborů ve stavebnictví (foto: KDH)

Prameny a literatura

Kabinet dokumentace a historie VS ČR:

- Ročenky SNV ČSR 1984, 1985, 1987,
- Výroční zpráva o stavu vězňů k 1. lednu 1981 a vývojových tendencích ve složení vězňů na území ČSR v roce 1980, SSNV, Praha 1981,
- Vězeňská řád 1951,
- Řád nápravných zařízení MNB 1953,
- Řád pro věznice MV ČSR 1954,
- Řád pro nápravně pracovní tábory MV ČSR 1955,
- Trestní statistika Republiky československé za léta 1928-1931, Praha 1937,
- Statistická ročenka kriminality, Generální prokuratura ČSSR, Praha 1971, 1981.

Jiří KARLÍČEK a kol., *Věrní straně a lidu*, SSNV ČSR, Praha 1980.

Aleš KÝR, *Některé sociální aspekty delikventního chování u dětí*, in: Universitas, č. 5/1973.

Aleš KÝR – Alena KAFKOVÁ, *Historie věznice (1987-2007)*, in: Kartouza ve Valdicích – uzamčený svět, Jičín 2007.

Jiří MASTEJ a kol., *Diferencovaný výkon trestu odnětí svobody v ČSR*, Praha 1988.

J. ŠÍPAL, *Od včerejška k dnešku 1948-1965. Historie československého vězeňství*, in: Zpravodaj SNV ČSR č. 4/1976, č. 5/1976, č. 9/1976, č. 10/1976.

Jan UHLÍK, *Historický vývoj ústavů pro mladistvé provinilce na území ČR*, in: časopis České vězeňství č. 3/1996.

Ministerstvo spravedlnosti v prvním desetiletí republiky, Praha 1928.

Vězeňství v roce 1950, Ministerstvo spravedlnosti, Praha 1951.

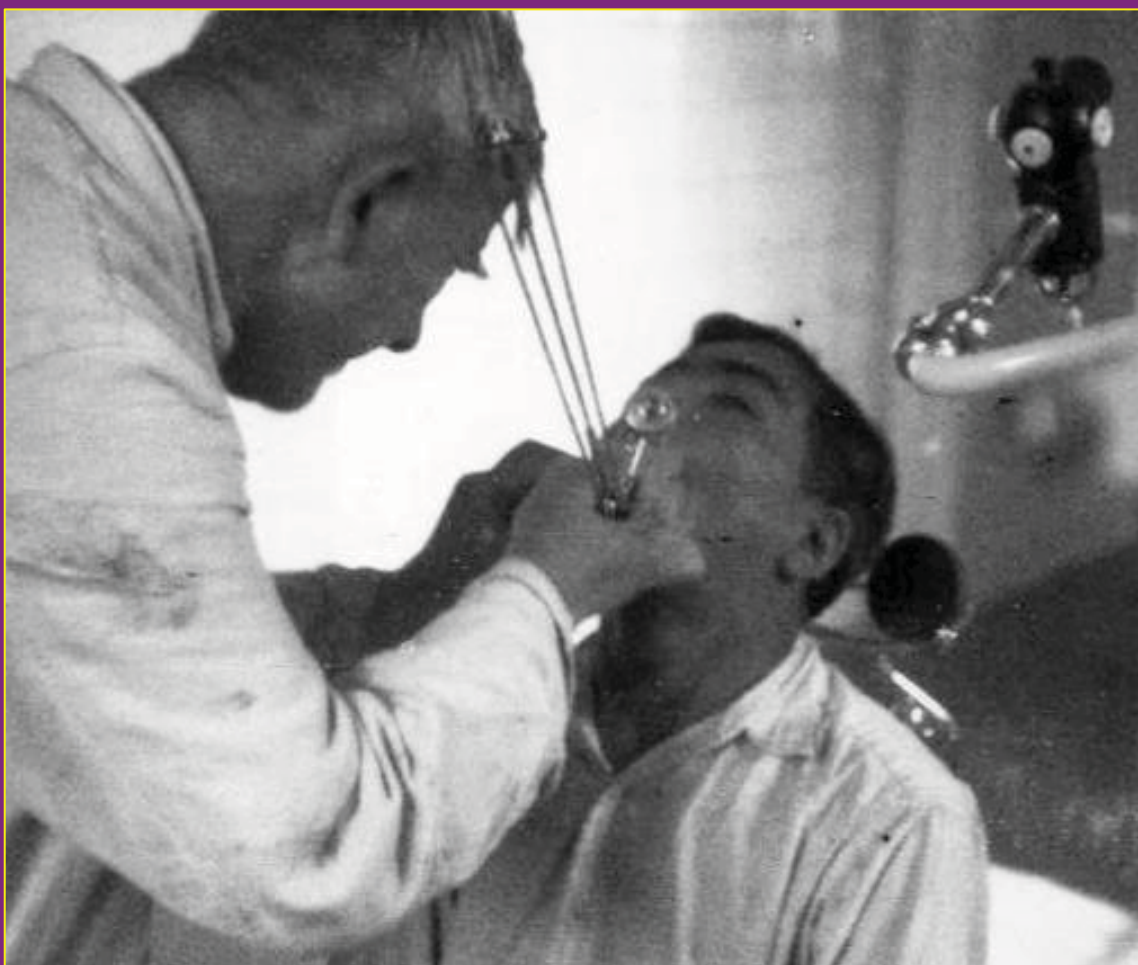
Zákon o zločinech, přečinech a přestupcích č. 117/1852 ř. z.

Zákon č. 48/1931 Sb., o trestním soudnictví nad mládeží.

Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon.

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

Zákon o výkonu trestu odnětí svobody č. 59/1965 Sb.

Zubní ordinace v ústavu pro mladistvé v Zámrsku (foto: KDH)